BBC

KWIATY LATA: OGRODOWE, DO BUKIETÓW I DO DONIC

Lipiec/Sierpień 7-8 (88)/2026

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

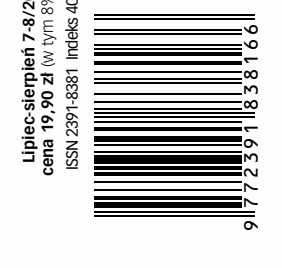
OGÓRECZNIK
na letnim stole

Nasadzenia
naturalistyczne

SUBTELNE RUTEWKI

TROPIKALNE KLIMATY

- ✓ *Egzotyczny ogród i zakątek*
- ✓ *Wakacyjne doniczki i rabaty*
- ✓ *Pomysły na dekoracje do wnętrz*

Lipiec-sierpień 7-8/2026
cena 19,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636
07
9 772391 838166

SZKLARNIA
Alan wyjaśnia, jakie rośliny rozmnaża teraz pod szkłem

PRACE NA DZIAŁCE
Sarah pokazuje, jak przetwarza plony, aby niczego nie zmarnować

CIĘCIE
Ashley radzi, co przyciąć w ogrodzie o tej porze roku

eprasa.pl/ta

W.LEGUTKO

Idealny moment na letnie wysiewy!

Stwórz ogród pełen smaku, zapachu i kolorów.

ZIOŁA

KWIATY

WARZYWA

Obserwuj nas!

/w.legutko

www.esklep.legutko.com.pl

eprasa.pl 3fa967eb13

Prenumerata

Gardeners' World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC *Gardeners' World Magazine*. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

Zamów prenumeratę
Gardeners' World. Edycja Polska
w wersji drukowanej
lub elektronicznej na
www.UlubionyKiosk.pl

Welcome

Lato. Krótkie słowo, które może kojarzyć się z rozmaitymi obrazami. Mnie na myśl o tej porze roku jako pierwsze przychodzą dojrzewające owoce, obfite plony z warzywnika, aromaty rozgrzanych w słońcu ziół i przyjęcia pod gołym niebem. To jednak również czas beztroskiego lenistwa nad wodą, spacerów po ukwieconych górskich łąkach czy dalekich podróży.

Egzotyka, która robi na nas tak mocne wrażenie i przyciąga jak magnes, z uwagi na odmienność od naszej codzienności, może towarzyszyć nam jednak nie tylko podczas wakacyjnych wyjazdów. W tym wydaniu pokazujemy, jak ją wprowadzać do ogrodu na rabaty (str. 64 i 70) oraz do donic (str. 76); po to, by jak najczęściej korzystać z miejsca, które będzie nas przenosić w wyobraźni do tropikalnej dżungli lub innych ciepłych regionów świata. W cyklu zebranym pod hasłem „Tropikalne klimaty" przedstawiamy także pomysły na realizacje do wnętrz, które mogą towarzyszyć nam przez cały rok (str. 81); projekty zajmujące niewiele miejsca, działające uspokajająco i łączące wodę z gatunkami egzotycznymi.

Romantykom i amatorom krajobrazów z naszej strefy klimatycznej polecam natomiast poradnik Nicka o nasadzeniach naturalistycznych (str. 50), radosne zestawienia Sue z roślin wieloletnich (str. 54) oraz subtelne rutewki (str. 28), które w czasie kwitnienia przypominają płynące po niebie obłoki.

Latem nie możemy skupiać się jednak tylko na wrażeniach wizualnych. Zapachy to jeden z ważniejszych aspektów tej pory roku. Dlatego Monty dzieli się swoimi refleksjami na temat ich odczuwania, tłumacząc, na jakiej zasadzie dobiera rośliny w Longmeadow. Opowiada o aromatach, które są dla niego najprzyjemniejsze i pozwalają wrócić we wspomnieniach do czasów dzieciństwa.

Małgorzata Wójcik
Redaktor naczelna
malgorzata.wojcik@avt.pl

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Frances Tophill
Ogrodniczka, specjalistka od roślin, prezenterka programu Gardeners' World i autorka książek. Frances promuje działania na rzecz ochrony środowiska i uczy jak pielęgnować rośliny.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl 3fa967eb13

SPIS TREŚCI

Lipiec – sierpień 2026

LUBIMY

8 **Gwiazdy lata**
24 **Zakątki z tropikalną nutą**
28 **Rutewki**
30 **Fuksje**

INSPIRACJE

32 **Kwiatowa potęga**
Monty pokazuje gatunki, które uprawia na bukiety
38 **Porady dla początkujących**
Przedłużanie kwitnienia
44 **Weź głęboki oddech**
Pachnące rośliny z Longmeadow
50 **Mistrzowskie kompozycje**
Nasadzenia naturalistyczne
54 **Niech żyje radość**
Dobór kolorów
59 **Oszczędzanie**
Rozmnażanie roślin do pojemników
92 **Jadalne kwiaty**
Dania z ogórecznikiem

TROPIKALNE KLIMATY

64 **Miejski ogród inspirowany dżunglą**
70 **Tropikalna mieszanka na rabaty**
76 **Wakacyjne doniczki**
81 **Ogródki wodne do wnętrz**

WŁASNE UPRAWY

86 **Prace w szklarni**
94 **Warzywa na sałatki**
100 **Tam, gdzie rośnie szczęście**

FAUNA W OGRODZIE

105 **Siedlisko dla dzikich stworzeń**
108 **Związki owadów z roślinami**

FELIETON

27 **Cały Monty**
49 **Nasze korzenie**
121 **Opowieści Titchmarsha**

44
Gdy sugestywne aromaty lata wypełniają ogród, Monty bada rolę zapachu w naszym życiu, ogrodach i wspomnieniach

28
Z ładnymi, subtelnymi kwiatami i liśćmi, delikatna rutewka zasłużyła na nasze głębokie uznanie, mówi Graham

105
Zobacz, jak zrobić siedlisko dla dzikich stworzeń w ogrodzie

eprasa.pl 3fa967eb13

TEMATY Z OKŁADKI

50
28
54, 32, 59
92
24, 64-85
86, 100, 114

Zdjęcie: RMVera/Adobestock

59
Anya pokazuje, jak tworzyć piękne, przyjazne planecie kompozycje w pojemnikach, które nie nadwyrężą portfela

50
Dowiesz się, jak założyć dynamiczne, całoroczne nasadzenia preriowe we własnym ogrodzie, korzystając z porad **Nicka**

Plan działań

112 Posadź szałwię
113 Podziel kosaćce
114 Przytnij magnolie
115 Usuń odrosty malin
116 Pobierz sadzonki koleusów
117 Posadź truskawki
118 Zadbaj o wiszące kosze
119 Pobierz sadzonki lawendy
120 Zbieraj groszek i buraki

PRENUMERATA s. 91

70
Przemień swój ogród w egzotyczny raj dzięki roślinom, inspiracjom i wskazówkom pielęgnacyjnym **Ashleya**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, PAUL DEBOIS, NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 3fa967eb13

Lista zakupów

▶ Koper Bouquet
Koper ogrodowy Bouquet to wczesna odmiana o zwartym pokroju i gęstym ulistnieniu, idealna do uprawy w doniczkach na balkonie czy parapecie. Aromatyczne liście świetnie sprawdzą się w kuchni, a dorodne baldachy do kiszenia i marynowania – nasiona można wysiewać aż do końca sierpnia.
www.esklep.legutko.com.pl

▶ Karmnik dla ptaków Costway
To propozycja dla tych, którzy cenią zarówno estetykę, jak i praktyczne cechy dekoracji. Połączenie tradycyjnego karmnika z ozdobną donicą na rośliny oraz lampką solarną LED tworzy spójny element małej architektury ogrodowej. Zintegrowany panel słoneczny ładuje baterię przez cały dzień, a o zmierzchu oświetlenie włącza się automatycznie, nadając ogrodowi wyjątkowy charakter.
www.costway.pl

◀ Tabletki multifunkcyjne do dezynfekcji wody basenowej i przeciw glonom
Mulifunkcyjne tabletki zawierają ok. 90% chloru, koagulat, stabilizator pH i środek glonobójczy. Bardzo wolno rozpuszczalne, przeznaczone do stałego stosowania w basenach przydomowych. Zapewniają dezynfekcję chlorową oraz zapobiegają powstawaniu glonów. Ułatwiają flokulację. 10 g produktu wystarcza na dezynfekcję 1m³ wody.
www.planta.pl

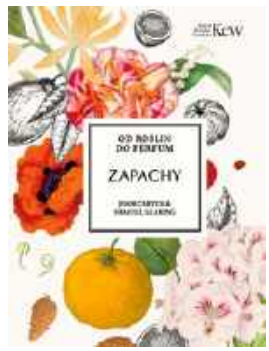

▲ Aerator-wertykulator Proline P30005
Jeśli chcesz, aby trawnik wyglądał zdrowo i gęsto przez cały sezon, aerator-wertykulator to sprzęt, który naprawdę robi różnicę. Model P30005 skutecznie usuwa mech, filc i martwą darń, poprawiając dostęp powietrza, wody i składników odżywczych do korzeni. Dzięki regulacji głębokości i dwóm wymiennym wałkom dopasujesz pracę do potrzeb ogrodu.
www.profix.com.pl

▶ Zapachy. Od roślin do perfum

Josh Carter, Samuel Gearing
Wydawnictwo Buchmann, 2026

Bogato ilustrowany przewodnik po botanicznych źródłach perfum, który łączy wiedzę ekspertów z brytyjskich Royal Botanic Gardens i perfumiarzy Josh'a Cartera oraz Samuela Gearinga. Publikacja prezentuje 100 kluczowych składników zapachowych – od owoców, ziół, żywic i przypraw po drewno. Autorzy opisują ich pochodzenie, znaczenie kulturowe i rolę w tworzeniu zapachów. Każdy składnik ilustrowany jest pięknymi rycinami botanicznymi.
www.gwfoksal.pl

◀ Miedziana taśma na ślimaki
Miedziana taśma samoprzylepna to idealne rozwiązanie, które w skuteczny, a zarazem ekologiczny sposób pozwala pozbyć się ślimaków z ogrodu. Rośliny stają się niedostępne, ponieważ miedź działa na ślimaki zniechęcająco i staje się dla nich barierą nie do przejścia. Taśmę można dzielić na mniejsze fragmenty, aby uzyskać odpowiedni kawałek do ochrony roślin.
www.agrecol.pl

eprasa.pl 3fa967eb13

▶ Kosiarka elektryczna Proline P30004

Szukasz urządzenia, które połączy ekologię kosiarki elektrycznej z wydajnością maszyn spalinowych? Model P30004 to flagowa kosiarka elektryczna, zaprojektowana z myślą o średniej wielkości trawnikach. Wyposażona w potężny silnik o mocy 1800 W, bez trudu poradzi sobie nawet z gęstszą i wyższą trawą, zachowując przy tym lekkość i niemal bezgłośną pracę.

www.profix.com.pl

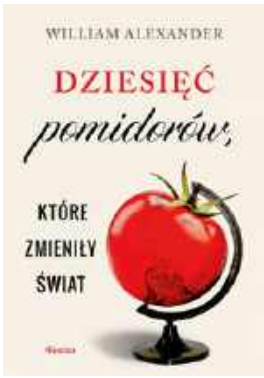

▶ Wapno nawozowe do trawników

Wapno jest przeznaczone do odkwaszania wszystkich rodzajów gleb i może być stosowane do nawożenia trawników, sadów, warzyw i drzew owocowych oraz roślin ozdobnych. Węglanowa postać wapnia jest bezpieczna dla nawożonych roślin. W przypadku wapnowania trawników drobna granulacja ułatwia dotarcie nawozu do gleby i przyspiesza jego działanie.

www.ogrod2001.pl

◀ Dziesięć pomidorów, które zmieniły świat

Alexander William
Wydawnictwo Feeria, 2026

Niegdyś pomidor nie miał łatwego życia – przez wieki tkwił na marginesie historii, podejrzewany o trujące właściwości, i służył co najwyżej do obrzucania wrogów. W XIX wieku uwierzono jednak, że ekstrakt z niego jest cudownym lekarstwem na wszelkie dolegliwości. Oparta na skrupulatnych badaniach i opowiedziana żywym, dowcipnym językiem, książka *Dziesięć pomidorów, które zmieniły świat* to historia oszustów, konkwistadorów i mafiosów, a także podróży, przygód i łutów szczęścia. Poznaj fascynujące losy pomidora na przestrzeni wieków!

www.wydawnictwofeeria.pl

▲ Grill gazowy Campingaz Party Grill 600

Gotowanie w podróży nigdy nie było tak proste! Party Grill 600 to fantastyczna propozycja na wypady w plener z przyjaciółmi czy rodzinny kemping. Kompaktowe rozmiary i niska waga pozwolą go zabrać w każde miejsce. Posiada odkręcane nóżki, a wszystkie elementy mieszczą się we wnętrzu grilla, co znacznie ułatwia jego transport oraz przechowywanie. W pokrywie wbudowany jest termometr.

www.campingaz.pl

▶ Słój szklany na lemoniadę

Stylowy słój o pojemności 8 litrów z kranikiem, wkładem na owoce i solidnym stojakiem z rączkami to nie tylko funkcjonalność, ale także elegancja, która uświetni każdą imprezę. Idealny do lemoniady, wody smakowej, ponczu czy wina. Dzięki wygodnym uchwytom na stojaku przenoszenie słoja jest niezwykle łatwe, co czyni go praktycznym rozwiązaniem na każde spotkanie.

www.superbutelki.pl

◀ Nawóz organiczny

Nawóz organiczny KAVA jest przeznaczony do nawożenia trawników, roślin ozdobnych w domu, na balkonie, na tarasie i w ogrodzie. Charakteryzuje się bogatym składem chemicznym, zawiera wszystkie makroelementy oraz mikroelementy niekiedy niedostępne w innych nawozach. Zaletą nawozu jest także to, że wolno się rozkłada, nie powoduje zasolenia gleby, zawiera dużą ilość substancji organicznej (ok. 90%), a także naturalne stymulatory jak kofeina.

www.proagro.info

eprasa.pl 3fa967eb13

“W objęciach lipca świat rozkwita”
Dr Shamim Ali

Lubimy lato

Kiedy byłem dzieckiem, miałem koszulkę Aertex. Nie wiem, czy nadal je produkują, ale była z luźnej bawełny i cała pokryta malutkimi otworami – zakładam, że dla wentylacji. Jeśli zamknę oczy w gorące lipcowe popołudnie, mogę przenieść się do mojego ośmioletniego ja, leżącego na skarpie i czującego, jak łaskoczące końcówki traw wciskają się przez te otwory wentylacyjne i kłują mnie w plecy. Dziwne, jak czasem działa pamięć. Dziś niestety spędzam mniej czasu, leżąc na skarpach i wpatrując się w niebo, a więcej na pieleniu – cóż, tak to jest z dorastaniem!

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA MIESIĄCA

Bananowiec abisyński
(*Ensete ventricosum*) ’Maurelii’

To całkiem dobra reprezentacja ducha lipca – miesiąca szkolnych wakacji i lata w pełnym rozkwicie. Minęło wyrafinowanie czerwca i wkroczyliśmy w bujny wir żywiołowości. Duże liście, jaskrawe kolory: wczesne dalie dopiero nabierają tempa, byliny wciąż dają z siebie wszystko, aksamitki, które wysiałeś ot tak, dla czystej przyjemności, teraz grają pierwsze skrzypce. To ten rodzaj nasadzeń, który podnosi na duchu i sprawia, że rano idziesz do pracy sprężystym krokiem i z szerokim uśmiechem na twarzy.

To banan abisyński, więc zimuje w miejscu, gdzie nie ma przymrozków. Rośnie szybko w żyznej glebie i przy dużej ilości słońca. **Wysokość x Szerokość** 3,5 m x 3,5 m

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

LETNIE GWIAZDY

Pochodzący z Południowej Afryki agapant jest dostępny w wielu różnych odmianach. Niektóre są mrozoodporne, ale ta, jak i większość odmian zimozielonych, będzie potrzebowała odrobiny zimowej ochrony – warto mieć pod ręką agrowłókninę i śledzić prognozę pogody. Ja uprawiam je w pojemnikach, które co lato wytaczam z szopy.

Agapant (*Agapanthus*) 'Dokter Brouwer'

Dziel kępy co kilka lat wiosną. Uważaj na ślimaki. Kwiatostany ładnie się suszą i dobrze wyglądają w wazonie.
W x S 80 cm x 45 cm

UROKLIWE FALBANKI

Lato nie byłoby latem bez obfitości i wyśmienitego zapachu groszku pachnącego. Zawsze w tym czasie w każdym pokoju mojego domu stoi mały wazonik z tymi boskimi kwiatami. Występują w szerokiej gamie kolorów, od czystej bieli po głęboki fiolet. Ta odmiana to trochę połączenie lodów malinowych z falbanami sukni tancerki flamenco. Została nazwana na cześć siostry swojego hodowcy, Dereka Heathcote'a.

Groszek pachnący (*Lathyrus odoratus*) 'Linda Carole'

Sekret udanej uprawy groszku pachnącego polega na planowaniu z dużym wyprzedzeniem: najlepiej wysiać nasiona w drugi dzień świąt Bożego Narodzenia, a sadzonki będą gotowe do wysadzenia w maju [w Polsce siejemy w lutym-marcu – red]. **W x S** 2 m x 1 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl 3fa967eb13

MOŻESZ SPOTKAĆ...
Gronostaj europejski
(*Mustela erminea*)

Mierzący zaledwie 30-40 cm długości gronostaj ma smukłe, brązowe ciało z kremowym spodem i czarnym końcem ogona. Żywi się królikami, nornicami, myszami i szczurami, a także ptakami i ich jajami. Wiosną samice rodzą do 12 młodych, które są odstawiane od matki w wieku trzech miesięcy. Gronostaje, spotykane głównie na obszarach wiejskich, odwiedzają ogrody, w których znajdują źródło pożywienia, np. króliki. Trudno je dostrzec, ale warto wypatrywać ich wzdłuż kamiennych murków lub żywopłotów.

Czy wiesz, że...
Samice gronostaja osiągają dojrzałość płciową w wieku zaledwie kilku tygodni, zwykle zaraz po opuszczeniu gniazda. Jednak dzięki „ciąży przedłużonej" – zahamowaniu rozwoju zarodków – rodzą młode dopiero następnej wiosny.

ZDJĘCIE: CHRIS/ADOBESTOK

eprasa.pl 3fa967eb13

KOMPOZYCJA W DONICY

Pachnący kwartet

W ciepłym i osłoniętym miejscu w czasie długich, słonecznych dni ta mocno pachnąca kompozycja w pojemniku będzie się wspaniale rozwijać. Pojemnik ze stali kortenowskiej (25 cm szerokości) stanowi wyrazisty kontrast dla roślin, które znajdują się w środku, a jednocześnie nawiązuje do ich kolorystyki. Róże dobrze rosną w donicach, pod warunkiem, że zapewnisz im wystarczającą ilość żyznej ziemi, w której będą mogły rozwijać się ich głębokie korzenie. Zestawiłam pojedynczą różę For Your Eyes Only – różową, z ciemnym środkiem – z jaskrawym penstemonem 'Firebird', szałwią lekarską o filcowatych liściach (*Salvia officinalis*) 'Purpurascens' oraz kosmosem czekoladowym (*Cosmos atrosanguineus*), którego kwiaty na tym zdjęciu są jeszcze ukryte w pąkach. Te cztery rośliny dobrze komponują się ze sobą dzięki różnym pokrojom. Wszystkie kwitną wyjątkowo długo – przez całe lato. Wybór odpowiedniego miejsca dla nowej doniczki to część zabawy. Ustaw pojemnik w ciepłym, osłoniętym miejscu, by uchwycić i zmaksymalizować aromaty liści i kwiatów.

Pielęgnacja

- Regularnie usuwaj przekwitłe kwiaty róży, by rośliny powtarzały kwitnienie.
- Zasilaj podłoże co tydzień latem płynnym nawozem z wodorostów, kierując strumień płynu pod rośliny, a nie na kwiaty.

TEKST LUCY BELLAMY

LEKARSTWO NA DOLEGLIWOŚCI

Potoczna angielska nazwa tej rośliny pochodzącej z Ameryki Północnej to *sneezeweed*, czyli „ziele na kichanie". Wzięła się stąd, że często mielono ją na rodzaj tabaki, która (jak można było się spodziewać) wywoływała gwałtowne kichanie; była więc wykorzystywana jako środek na przeziębienia oraz inne dolegliwości. Na szczęście czytelnicy magazynu BBC Gardeners' World nie muszą uciekać się do takich metod, więc ty (i twoje owady zapylające) możecie usiąść wygodnie i cieszyć się żywymi kolorami.

Dzielżan (*Helenium*) 'The Bishop'

Jeśli masz inspekt, spróbuj wiosną pobrać sadzonki odziomkowe. Brzmi skomplikowanie, ale ta metoda rozmnażania jest dość prosta.
W x S 80 cm x 40 cm

TEKST: JAMES ALEXANDER-SINCLAIR
ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

MOC RÓŻU

Mój przyjaciel (i prezenter Gardeners' World) Joe Swift nie lubi różu w ogrodach. W wielu rzeczach się zgadzamy, ale nie w tej, bo ja uwielbiam odrobinę błyskotliwego, dźwięcznego, wibrującego różu na rabacie. Potrzebuje trochę kontrastu, bo czysta różowość to może być za dużo dobrego, ale pobudza biele, romansuje z błękitami i zderza się majestatycznie z czerwieniami i pomarańczami.

Kosmos (*Cosmos*) 'Fizzy Pink'

Roślina jednoroczna; najlepiej wysiać nasiona wczesną wiosną i wysadzić na zewnątrz, gdy miną przymrozki. Regularnie usuwaj przekwitłe kwiaty, aby wydłużyć kwitnienie.
W x S 90 cm x 60 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 3fa967eb13

PODKRĘĆ TEMPERATURĘ

Znana również jako lawenda „królicze uszy" (z oczywistych powodów) jest bardzo lubiana przez dzieci. Ma cały aromat i żar bardziej tradycyjnych lawend, ale z energicznymi fioletowo-liliowymi kwiatami w bonusie. Jest też lepiej dopasowana do mniejszych ogrodów, bo nie rozrasta się tak bujnie i nieokiełznanie. Daj jej tyle ciepła, ile zniesie, i piaszczystą, dobrze przepuszczalną glebę dla maksymalnego wigoru [w Polsce nie jest w pełni odporna na mrozy – red].

Lawenda francuska (*Lavandula stoechas*)

Łatwa do rozmnażania z letnich sadzonek. Świetna do pojemników, ale będzie wymagać ochrony przed mrozem w chłodniejszych regionach.
W x S 40 cm x 40 cm

REKLAMA

eprasa.pl 3fa967eb13

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

NIEBIESKA ŚRUBA

Spójrz na te niezwykłe łodygi. To jedna z tych roślin, w przypadku których wystarczy posadzić zaledwie jeden okaz (zamiast grupy), bo lepiej sprawdza się jako pojedynczy akcent. Szczególnie tutaj, gdzie wyróżnia się na tle srebrnych liści i kwiatów białej jeżówki. Równie dobrze sprawdziłby się z czymś żywszym, jak różowy kosmos z poprzedniej strony czy pomarańczowe liliowce.

Mikołajek (*Eryngium*) Big Blue

Świetny do wabienia motyli i innych pożytecznych owadów. Idealny na suchą, słoneczną rabatę i dobry jako kwiat cięty.
W x S 70 cm x 60 cm

Floks (*Phlox*) 'Little Laura'

W sierpniu nasze ogrody mogą sprawiać wrażenie nieco wyblakłych i wyczerpanych – cała ta wczesnoletnia energia zaczyna zbierać swoje żniwo, zaczynając od naszych roślin. Trochę jak samopoczucie o trzeciej w nocy na imprezie, z której nie można wyjść do wschodu słońca – dla jasności, od wielu lat nie uczestniczyłem na takiej uroczystości, ale wciąż pamiętam to doświadczenie! To, czego potrzebujesz, to zastrzyk energii, a to jest coś, co floks może zapewnić. Późny przypływ koloru i, co równie ważne, zapachu, by towarzyszyć daliom i gatunkom sezonowym.

Bezproblemowy, dobry dla zapylaczy. Dziel jesienią lub wiosną. Pobieraj sadzonki zimą.
W x S 70 cm x 60 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

REKLAMA

Zeo Bloker
Chroń rośliny przed chorobami grzybowymi

mączniak prawdziwy, mączniak rzekomy, szara pleśń, rdze, plamistości liści, choroby grzybopodobne

- posiada naturalny skład
- nie zawiera szkodliwych substancji chemicznych
- produkt na bazie naturalnych składników, przyjazny dla ogrodu, w którym przebywają zwierzęta
- brak okresu karencji

Agropak 1984 r.

Kod promocyjny „LATO2026" ważny do 31.08.2026 r., minimalna wartość zamówienia 50,00 zł
Dostępny tylko na stronie www.agropak.pl

W razie pytań, skontaktuj się z nami:

agropak@agropak.pl

+48 (32) 745 11 12

www.agropak.pl

eprasa.pl 3fa967eb13

FANTAZJA NA BOSAKA

To rodzaj łąkowych nasadzeń, przez które wszyscy marzymy przebiegać – boso i podświetleni przez zachodzące słońce, w jakiejś zwiewnej tunice, z włosami lśniącymi jak w reklamie szamponu z lat siedemdziesiątych. A może to tylko moja wizja? To rośliny jednoroczne, w tym onętki, chabry i nachyłki, więc wysiewając nasiona w kwietniu na dobrze przygotowanym kawałku gruntu, ty też możesz spełnić swoje marzenie o spacerze wśród kwiatów.

Mieszanka roślin jednorocznych z nasion

Prawdopodobnie najprostszy sposób na uzyskanie takiej łąkowej kompozycji. Prawdziwe łąki z dzikich kwiatów uzyskać jest znacznie trudniej, bo wymaga ubogiej gleby i dużo cierpliwości!
W x S 30-120 cm x 20-45 cm

SZALONE PŁATKI

Kto nie kocha postrzępionych płatków? Zwłaszcza u złocieni, które dają tak wiele kwiatów przez długi czas. Myślę, że to potarganie rekompensuje stonowany kolor i jest o wiele bardziej charakterne i radosne niż cały płatek. To taki trochę szalony nagi gość tańczący dziko przed sceną na Woodstock albo kobieta w ekscentrycznym kapeluszu w tylnym rzędzie na pogrzebie.

Złocień wspaniały (*Leucanthemum* x *superbum*) 'Beauté Nivelloise'

Podpieraj wiosną, gdy rośliny są młode, i usuwaj przekwitłe kwiaty. Odmładzaj, dzieląc kępy co kilka lat.
W x S 75 cm x 60 cm

ZDJĘCIA: ELLIS/ADOBESTOCK; PAUL DEBOIS

eprasa.pl 3fa967eb13

MOŻESZ SPOTKAĆ...

Pienik ślinianka
(*Philaenus spumarius*)

Malutkie, skaczące „pluskwiaki właściwe" (*Hemiptera*) – wybaczono by ci, gdybyś nie znał pienika, ale te urocze owady są pospolite na ogrodowych rabatach. Pieniki mogą być zielone, brązowe lub czarno-białe. Żywią się sokami roślinnymi i same z kolei stanowią pokarm dla os i ptaków. Po kopulacji późnym latem samica składa jaja w szczelinach kory i łodygach roślin. Jaja zimują, a nimfy wylęgają się wiosną. By się chronić, nimfy wydzielają pienistą substancję.

Czy wiesz, że...?

Pienik potrafi skakać niewiarygodnie wysoko – można to porównać do tego, jakby człowiek przeskoczył wieżowiec. Siła przeciążenia przy skoku pienika jest 80 razy większa niż ta, której doświadcza astronauta przy starcie w kosmos.

TEKST KATE BRADBURY

eprasa.pl 3fa967eb13

KOMPOZYCJA W DONICY
STYL NASYCONY SŁOŃCEM

Sierpień to zazwyczaj czas wakacji, więc stworzyłam kompozycję stołową w pojemniku wypełnionym słoneczolubnymi, wakacjoodpornymi roślinami. Ilustracja na tej zabytkowej puszce po herbatnikach posłużyła mi jako inspiracja do wyboru roślin, a są to: tulbagia fioletowa (*Tulbaghia violacea*), pelargonia pachnąca (*Pelargonium fragrans*), starzec (*Senecio herreianus*) i kalanchoe wiechowate (*Kalanchoe thyrsiflora*). Pionowe ścianki puszki mają tę samą wysokość, co podstawa (25 cm x 25 cm); to daje możliwość stworzenia przestronnej aranżacji, przypominającej kompozycję z tych roślin na naturalnym stanowisku. Pięć roślin rośnie w podobnie spokojnym tempie, więc nie zagłuszą się nawzajem i nie będą zbytnio konkurować o przestrzeń, a ponieważ wymagają jedynie minimalnego podlewania, będą szczęśliwe, pozostawione same sobie, gdy wyjadę na wakacje. Niektóre z nich potrzebują zimą ochrony przed mrozem, ale puszka jest na tyle mała i lekka, że łatwo przenieść ją do domu. Użyj dobrze przepuszczalnej mieszanki – jedna część kompostu na jedną część żwiru – dodając dodatkowy centymetr żwiru na wierzchu jako ozdobną ściółkę.

Wskazówki

- Przycinaj wierzchołki starca, by pobudzić go do krzewienia.
- Usuwaj zwiędłe łodygi tulbagii u nasady, by kompozycja była schludna i obficie kwitła.

TEKST LUCY BELLAMY

TEKST: JAMES ALEXANDER-SINCLAIR
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

PŁONĄCE WIEŻE

To bardzo ekscytująca roślina: architektoniczna, ale ma rozmach i pazur. To nie do końca wytrzymała na mróz roślina zimozielona z niesamowitymi iglicami pomarańczowych kwiatów. Trochę jak zwykła naparstnica po gruntownej metamorfozie, wielu treningach personalnych i długich wakacjach na Wyspach Kanaryjskich. Często pojawia się w ogrodach na RHS Chelsea Flower Show, zbierając owacje oraz wiele westchnień zachwytu i radości.

Naparstnica (*Digitalis isabelliana*)
Mrozoodporna jedynie w najbardziej osłoniętych i chronionych ogrodach. Rozmnażaj z nasion lub sadzonek półzdrewniałych latem.
W x S 1,2 m x 40 cm

REKLAMA

eprasa.pl 3fa967eb13

RÓŻOWA LILIA

Hurra i hejże-ha: dalie już przybyły i pozostaną naszymi niezmiennie pogodnymi towarzyszkami aż do pierwszych przymrozków. Mnóstwo kolorów i mnóstwo kwiatów o różnych kształtach i rozmiarach. Ta to dalia liliowa – ci z was, którzy znają zwykłą lilię wodną, szybko zrozumieją dlaczego. Nie jest zbyt wysoka, więc świetnie nadaje się na przód rabaty lub jako samodzielny okaz do pojemnika.

Dalia (*Dahlia*) 'Bitsy'

Daj daliom tyle słońca, ile możesz. Przycinaj wierzchołki pędów wcześnie, by pobudzić rośliny do wytworzenia większej liczby kwiatów.
W x S 60 cm x 60 cm

TEKST: JAMES ALEXANDER-SINCLAIR. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl

STWORZENI DLA SIEBIE

Może już to mówiłem, ale ważne jest, by przy łączeniu roślin myśleć o kształtach kwiatów. Potrzebujesz dobrej mieszanki tego, co okrągłe i masywne (jak dzielżan) i tego, co smukłe i eleganckie (jak kłosowiec). W tym zestawieniu zarówno kształty, jak i kolory pięknie ze sobą współgrają. Idealne połączenie.

Dzielżan (*Helenium*) 'Moerheim Beauty'

Dziel starsze rośliny jesienią lub wiosną. Może potrzebować podpierania, zwłaszcza w wietrznych ogrodach.
W x S 1,25 m x 60 cm

Kłosowiec pomarszczony (*Agastache rugosa*)

Zwany jest też miętą koreańską. Ma aromatyczne liście. Wymaga pełnego słońca. Dziel wiosną.
W x S 1 m x 40 cm

TEKST: JAMES ALEXANDER-SINCLAIR. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

MILE WIDZIANY GOŚĆ

„Ooooch" – słyszę, jak mówicie – „to wygląda egzotycznie i ciekawie". Owszem, ale jeśli zabierzemy łacińską nazwę i przyjrzymy się bliżej, szybko okaże się, że to śródziemnomorski chwast. Ale jak mówi przysłowie, co jednym służy, innym szkodzi; co dla jednych jest chwastem, dla innych jest cenną rośliną rabatową. Na szczęście my w Wielkiej Brytanii mamy lepiej – tu nie jest inwazyjny – i jest bardzo eleganckim dodatkiem.

Ridolfia (*Ridolfia segetum*)

Wysiewaj nasiona pod szkłem wczesną wiosną. Doskonały kwiat cięty. Dobry kontrast z bardziej okrągłymi, masywniejszymi roślinami.
W x S 1,2 m x 50 cm

eprasa.pl 3fa967eb13

Zachwycający zakątek

eprasa.pl 3fa967eb13

Żar tropików

W tym eklektycznym zakątku żwirowe nawierzchnie wprowadzają śródziemnomorski charakter, a dalie i paciorecznik dodają egzotyczną nutę

TEKST ŁUKASZ SKOP **ZDJĘCIA** BOŻKA PIOTROWSKA

Są takie ogrodowe zakątki, w których o każdej porze roku dzieje się coś ciekawego. I są takie jak ten, który został stworzony po to, by najjaśniej błyszczeć w pełni lata. Nie został zaprojektowany według jednej, sztywnej szkoły. Wiele współczesnych ogrodów żwirowych bywa bardzo oszczędnych w kolorystyce i opiera się głównie na trawach, lawendzie czy szałwiach. To miejsce przypomina raczej angielską rabatę bylinową, którą ktoś zanurzył w śródziemnomorskim sosie, rozlewającym się pomiędzy rabatami żwirowymi alejkami. Nie ma tu pustych przestrzeni ani surowości, która często kojarzy się z ogrodami żwirowymi.

Bardzo ciekawie działa kontrast pomiędzy roślinami o egzotycznym charakterze a tymi bardziej romantycznymi. Szczególną rolę odgrywają paciorecznik o ogromnych liściach i egzotycznym pokroju, które wprowadzają atmosferę przypominającą tropikalny ogród. Dzięki nim zakątek nie sprawia wrażenia suchego ani surowego, jak wiele klasycznych ogrodów żwirowych, lecz staje się pełnym życia i wakacyjnego nastroju. Róże i dalie wprowadzają natomiast klimat tradycyjnego ogrodu strefy umiarkowanej podgrzewanego płomiennymi barwami zarówno kwiatów, jak i liści.

Dalie i berberysy o purpurowym ulistnieniu tworzą mocne akcenty, które równoważą ogromną ilość jaskrawych kwiatów. Bez tych ciemnych plam całość mogłaby sprawiać wrażenie zbyt kolorowej. Tutaj kolory są intensywne i nasycone, ale nie chaotyczne.

Ten zakątek pokazuje, że w ogrodzie nie trzeba kurczowo trzymać się jednej koncepcji. Miłośnicy ogrodów odpornych na suszę często rezygnują z bujnych rabat, a zwolennicy egzotycznych nasadzeń obawiają się, że nie da się ich pogodzić z bardziej naturalistycznym charakterem ogrodu. Tymczasem wystarczy odrobina odwagi, by połączyć pozornie odległe światy. Warto eksperymentować, mieszać style i szukać własnych rozwiązań, bo najciekawsze ogrody często powstają właśnie wtedy, gdy przestajemy przejmować się sztywnymi zasadami i pozwalamy sobie na odrobinę fantazji.

Rosną w tym zakątku:

1. Dalia ‘Bishop of Llandaff’
2. Dalia ‘Fire mountain’
3. Dalia ‘Sunshine’
4. Gailardia oścista (*Gaillardia aristata*)
5. Petunia ‘Illusion Glamour’
6. Petunia ‘Velvet Purple’
7. Paciorecznik (*Canna*)
8. Róża ‘Charisma’
9. Crazytunia ‘Purple Storm’

eprasa.pl 3fa967eb13

Tworzą ten zakątek:

❶ Temperatura
Paleta roślin tego zakątka została zbudowana wokół kolorów ognia, które są obecne niemal u wszystkich gatunków. Paciorecznik, dalie i krokosmie szczególnie dodają kompozycji energii i dynamiki, czyli „żar". Dzięki nim zakątek sprawia wrażenie rozgrzanego letnim słońcem nawet w pochmurne dni.

❷ Kolory
Intensywne róże, purpury, czerwienie i pomarańcze przyciągają wzrok z daleka i budują egzotyczny charakter zakątka. Róże, szałwie, nasturcje i petunie tworzą bogatą mozaikę nasyconych kolorów, która mocno przypomina tropikalny ogród. To właśnie odwaga w operowaniu kolorem nadaje temu miejscu wyjątkowy charakter.

❸ Kontrasty
Sekret tej kompozycji tkwi nie tylko w kolorach, ale również w kontrastach. Doskonałym przykładem jest dalia 'Bishop of Llandaff', której płomiennoczerwone kwiaty wyrastają ponad niemal czarne liście. Ciemne plamy purpurowych liści podkreślają intensywność kwiatów, a jasne żwirowe ścieżki dodatkowo wzmacniają ten efekt.

eprasa.pl 3fa967eb13

Felieton

Cały Monty

Po odwiedzeniu ogrodów wszelkich kształtów i rozmiarów na całym świecie **Monty** stwierdza, że rośliny nie zawsze grają główną rolę w inspirowaniu duchowej refleksji

Podczas kręcenia programu *Monty Don's British Gardens*, spośród 62 ogrodów, które odwiedziliśmy, pewien typ wyróżniał się szczególnie. Były to ogrody będące zasadniczo sceną lub galerią dla dzieł sztuki, albo wyszukanych koncepcji. Z pamięci wymieniłbym Little Sparta, Crawick Multiverse i Plaz Metaxu jako bardzo oczywiste przykłady, a Chatsworth, Houghton Hall i Rousham jako miejsca, w których sztuka stanowi nieodzowny element ogrodów i terenów zielonych. To wiele mówi nam o nas, Brytyjczykach, i o tym, jak używamy ogrodów i jak o nich myślimy. Zdecydowanie dominującym elementem dla większości ogrodników są rośliny. Podejrzewam, że dla wielu ogrodników jest to absurdalnie oczywista tautologia. Ogrody, mówią, to rośliny, a sposób ich doboru i użycia definiuje rodzaj ogrodu i, właściwie, samo ogrodnictwo. Cóż, do pewnego stopnia.

Historycznie nasza głęboka miłość do roślin ogrodowych jest stosunkowo nowa. Ogrody w Stowe, w których zawarty jest wyrazisty przekaz polityczny, Rousham ze swoimi posągami i świątyniami, oraz wiele krajobrazów Capability'ego Browna, tworzyły, często na ogromną skalę, arkadyjski ideał, który nie wymagał żadnego szczególnego zainteresowania konkretnymi użytymi roślinami. Rośliny były środkiem, ale nigdy przekazem.

Plaz Metaxu w Devon, tworzony przez ostatnie trzydzieści z górą lat przez Alasdaira Forbesa, jest chyba najlepszym współczesnym przykładem tego, jak rośliny – i cała idea ogrodu – służą głębszemu przesłaniu. W tym przypadku jest ono złożone i tajemnicze, i przepraszam, jeśli nadmiernie upraszczam, ale Plaz Metaxu oznacza „miejsce pomiędzy", a cały ogród jest wizualizacją płynnego półświata, w którym współistnieją świadomość i podświadomość. To przestrzeń liminalna, a słowo, którego Alasdair często używa, by ją opisać, to „porowata". Ogród wchłania sam siebie i ciebie, ty wchłaniasz go, i wszystko zmienia się cały czas. Ogród istnieje fizycznie, ale to tylko część jego istnienia. To całe lata świetlne od uprawy kukurydzy cukrowej czy dalii. Domyślam się, że to świat daleki od strefy komfortu większości brytyjskich ogrodników – włącznie ze mną. I, choć jestem tu rzucony na głęboką wodę, uważam to za fascynujące i pobudzające. Fascynacja wynika z całościowego przewartościowania tego, czym ogród jest lub może być, między innymi dlatego, że my w Wielkiej Brytanii mamy tak utrwalone wyobrażenie o tym, jak „dobry" ogród powinien wyglądać – lub powinien wyglądać. W 2007 roku, gdy kręciliśmy *W 80 ogrodów dookoła świata* w Meksyku, odwiedziliśmy dom wielkiego meksykańskiego architekta krajobrazu i projektanta ogrodów Luisa Barragána. Dla mnie była to pielgrzymka, bo uważam go za jednego z najwybitniejszych projektantów ogrodów XX wieku. Choć skromny w skali, miał wszystkie cechy charakterystyczne jego twórczości – malowane ściany, mnóstwo osobliwych doniczek z terakoty celowo nieobsadzonych i girlandy zwisających roślin. Potem weszliśmy do jego ogrodu na dachu – składał się z różowo pomalowanych ścian, terakotowej posadzki i absolutnie niczego więcej prócz nieba (które Barragán uważał za nieodłączną część ogrodu) i kilku odległych drzew na horyzoncie. „Nie możemy tego filmować" – powiedział reżyser – „bo to nie jest ogród". Jednak w końcu nakręciliśmy go i głęboko wierzę, że był to ogród w takim samym stopniu jak Longmeadow – po prostu dlatego, że Barragán tak powiedział. I to jest klucz. Ogród może być czymkolwiek, czym chcemy, by był, nawet jeśli – a wiem, że dla wielu jest to herezja – nie zawiera ani jednej rośliny. Może bardziej przystępnym przykładem są japońskie ogrody suche, które często składają się wyłącznie ze żwiru, kamieni i mchu. Jednak one – podobnie jak Plaz Metaxu, czy dzieła Charlesa Jencksa, czy rozmaite ogrody nieba Jamesa Turrella – wykorzystują elementy ogrodu, a także sam ogród jako symbole i metafory. Za każdym razem, gdy odwiedzam Rousham – co nigdy nie jest dość często, bo moim zdaniem jest to najwspanialszy ogród, jaki kiedykolwiek stworzono – boleśnie zdaję sobie sprawę, że „odczytuję" zaledwie ułamek tego, co osiemnastowieczni współcześni goście wyraźnie widzieli i rozumieli z rozmaitych posągów, gaików i budowli.

> *Ogród może być czymkolwiek, czym chcemy, by był, nawet jeśli nie zawiera ani jednej rośliny*

Otóż mam ogród szczęśliwie wypełniony roślinami po brzegi. Uwielbiam fizyczny proces hodowania i pielęgnowania roślin. Są centralną częścią mojego życia. Jednak uwielbiam też odwiedzać ogrody, które zgłębiają wszystkie podświadome i duchowe możliwości, które ogrody mogą budzić i wzbogacać. Jesteśmy bardzo skłonni mówić o zaletach siedzenia w ogrodzie i spędzania czasu „na łonie natury" (okropne wyrażenie), ale może powinniśmy też bardziej otworzyć się na to, by ogród był drogą do głębszej i bardziej tajemniczej części naszej duchowości i twórczości.

ZDJĘCIE: MARSHA ARNOLD

eprasa.pl 3fa967eb13

Eksperci polecają

Rutewki

Z ładnymi, subtelnymi kwiatami i liśćmi, delikatna rutewka zasłużyła na nasze głębokie uznanie, mówi **Graham Rice**

Spoglądając 35 lat wstecz, szkółki oferowały dwa tuziny różnych rutewek – i większość z nich trzeba było wyszukiwać. Dziś dostępnych jest ponad 140 odmian, a siedem zostało wyróżnionych nagrodą RHS Award of Garden Merit! Co się stało? Cztery rzeczy.

Po pierwsze, wszyscy nauczyliśmy się doceniać subtelność ogrodowych kwiatów. I choć nie odwróciliśmy się od tego, co duże i jaskrawe, odważne i kolorowe, teraz cieszymy się też roślinami o łagodniejszym, bardziej stonowanym uroku. Rutewki, z ich skłonnością do tworzenia rozłożystych, zwiewnych kwiatostanów i powściągliwej kolorystyki, mają dokładnie te cechy, które nauczyliśmy się cenić.

Rutewki dają nam też dwa wyraźne okresy atrakcyjności: kopce wczesnowiosennych liści, ładnie klapowanych i zabarwionych na niebiesko – jak u najlepszych orlików (*Aquilegia*), ale bez szpeciela – ustępują miejsca wyprostowanym łodygom zwieńczonym letnimi i jesiennymi kwiatami.

Nie boimy się już też wysokich roślin; na przykład pozwolenie, by werbena patagońska (*Verbena bonariensis*) rozsiewała się z przodu rabaty, nauczyło nas patrzeć przez nią i doceniać wszystko, co rośnie dalej w głębi. Z rutewkami jest tak samo – niektóre mogą osiągać 4 m lub więcej (oczywiście są też takie, które ledwo dorastają do 15 cm).

Mamy teraz o wiele więcej kuszących rutewek, a niedawne zbiory nieznanych odmian z Chin i Korei jeszcze bardziej poszerzają ich zakres. Czas wybierać.

Pielęgnacja

- Większość najlepiej rośnie w pełnym słońcu, w glebie, która nie wysycha. Nie nadają się na suche stanowiska.
- Po kwitnieniu przytnij łodygi do poziomu kępy liści lub niżej i obficie podlej, a późną jesienią przytnij do samej ziemi.
- W miejscach narażonych na wiatr podpieraj wyższe odmiany.
- Kwiaty i liście dobrze znoszą przycinanie.

Gdzie kupić

www.bethchatto.co.uk;
www.claireaustin-hardyplants.co.uk;
www.cotswoldgardenflowers.co.uk

Rutewka Rochebruna (*Thalictrum rochebruneanum*)
Lawendowo-kremowe kwiaty osadzone są na wysokich łodygach. Może się przewracać, gdy rośnie w cieniu lub w żyznej glebie.
Wysokość x Szerokość 90 cm x 40 cm

eprasa.pl 3fa967eb13

Rutewka Splendide White
Czysto białe obłoki kwiatów wyłaniają się z kopca jabłkowozielonych liści. Najlepsza w rozproszonym cieniu. **W x S** 2 m x 75 cm

Rutewka 'Elin'
Wysokie, purpurowo zabarwione łodygi wyrastają spośród srebrzystoniebieskich liści, zwieńczone lawendowo-kremowymi kwiatami. **W x S** 2 m x 75 cm

Rutewka Delavaya 'Ankum' (*T. delavayi*)
Jasnofioletowe kwiaty z puszystymi cytrynowożółtymi pręcikami osadzone są na ciemnopurpurowych łodygach. **W x S** 2 m x 50 cm

Rutewka 'Black Stockings'
Wysokie, smukłe, silne czarne łodygi zwieńczone obłokami liliowych, pierzastych kwiatów. **W x S** 2 m x 75 cm

Rutewka

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Sadzenie												
Kwitnienie												

ZDJĘCIA: BILLYFAM, TAMU/ADOBESTOCK; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

Eksperci polecają

Fuksje

Jeśli szukasz mrozoodpornych fuksji, które przetrwają zimę, musisz szukać oznaczenia H4. **Graham Rice** wyjaśnia wszystko i wybiera swoje ulubione

Ręka do góry, kto zna system ocen mrozoodporności Królewskiego Towarzystwa Ogrodniczego? Tak myślałem. Wbrew pozorom to naprawdę proste. RHS ocenia rośliny pod względem ich mrozoodporności – prawdopodobieństwa przetrwania zimy w Wielkiej Brytanii. Istnieje siedem poziomów, od H1 do H7. Czym się różnią?

Rośliny ocenione jako H1, najwrażliwsze tropikalne, przetrwają jedynie w szklarniach ogrzewanych przez cały rok. Na drugim końcu skali rośliny ocenione jako H7 przetrwają bez najmniejszego uszczerbku zimy surowsze niż te w Wielkiej Brytanii. Ale fuksje podpadają pod dwie różne oceny, więc jak to rozgryźć?

Odmiany fuksji z oceną H4 – „mrozoodporne w przeciętną zimę" – przetrwają przeciętną zimę na zewnątrz; wszędzie z wyjątkiem najzimniejszych północnych szczytów i dolin. To są „fuksje mrozoodporne". Nawet jeśli część nadziemna zimą obumrze do poziomu gruntu, zwykle rośliny odbiją wiosną. Fuksje z oceną H3 – „mrozoodporne w nieogrzewanej szklarni lub znoszące łagodną zimę" – zwykle nie przetrwają zimy na zewnątrz, chyba że zostały posadzone na wyjątkowo osłoniętych, dobrze odwodnionych stanowiskach.

Mówię o tym wszystkim, bo oceny mrozoodporności znajdziecie na etykietach roślin w centrach ogrodniczych, w katalogach i na stronach internetowych szkółek. Więc jeśli nie masz nic przeciwko kupowaniu nowych fuksji każdej wiosny, uwzględnij odmiany z oceną H3; jeśli chcesz, by fuksje odrastały rok po roku, szukaj odmian z oceną H4. Proste jak drut.

[W Polsce w gruncie można sadzić fuksję magellańską (*Fuchsia magellanica*), która jest najbardziej odporna na zimno ze wszystkich fuksji. Przy zabezpieczeniu korzeni kopczykiem toleruje spadki temperatury nawet do około -15°C / -20°C – red.]

Pielęgnacja

- Sadź w żyznej, ale dobrze przepuszczalnej glebie, która rzadko wysycha, w osłoniętym ogrodzie lub przy słonecznym ogrodzeniu czy ścianie, jak w przypadku innych roślin z oceną mrozoodporności H4.
- Ściółkuj późną jesienią dla ochrony przed mrozem, uzupełniania składników odżywczych i zachowania letniej wilgotności.
- Wiosną wytnij uschnięte części. Jeśli roślina jest poważnie uszkodzona, tnij prawie do poziomu gruntu.

Gdzie kupić

www.ashwoodnurseries.com; www.crocus.co.uk; www.victoriananursery.co.uk

'Genii'
Kwiaty mają fioletową "spódniczkę" osadzoną w karminowym kielichu. Liście w pełnym słońcu są jasnożółte.
Wysokość x Szerokość 1 m x 90 cm

eprasa.pl 3fa967eb13

'Hawkshead'
Odmiana krzaczasta i wyprostowana, z jasnobiałymi "spódniczkami" otoczonymi kielichem z zielonymi końcówkami. **W x S** 1 m x 1 m

'Mrs Popple'
Klasyczne fioletowo-czerwone kwiaty kwitną obficie przez wiele miesięcy, idealna na mieszaną rabatę.
W x S 1,1 m x 1,1 m

'Lady Boothby'
Wysoka i szeroka, z ciemnofioletową spódniczką osadzoną w lśniącym czerwonym kielichu. Można prowadzić przy ścianach. **W x S** 2 m x 2 m

Fuksje mrozoodporne

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Cięcie												
Kwitnienie												

ZDJĘCIA: ALAMY/THRILLERFILLERSPILLER; SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

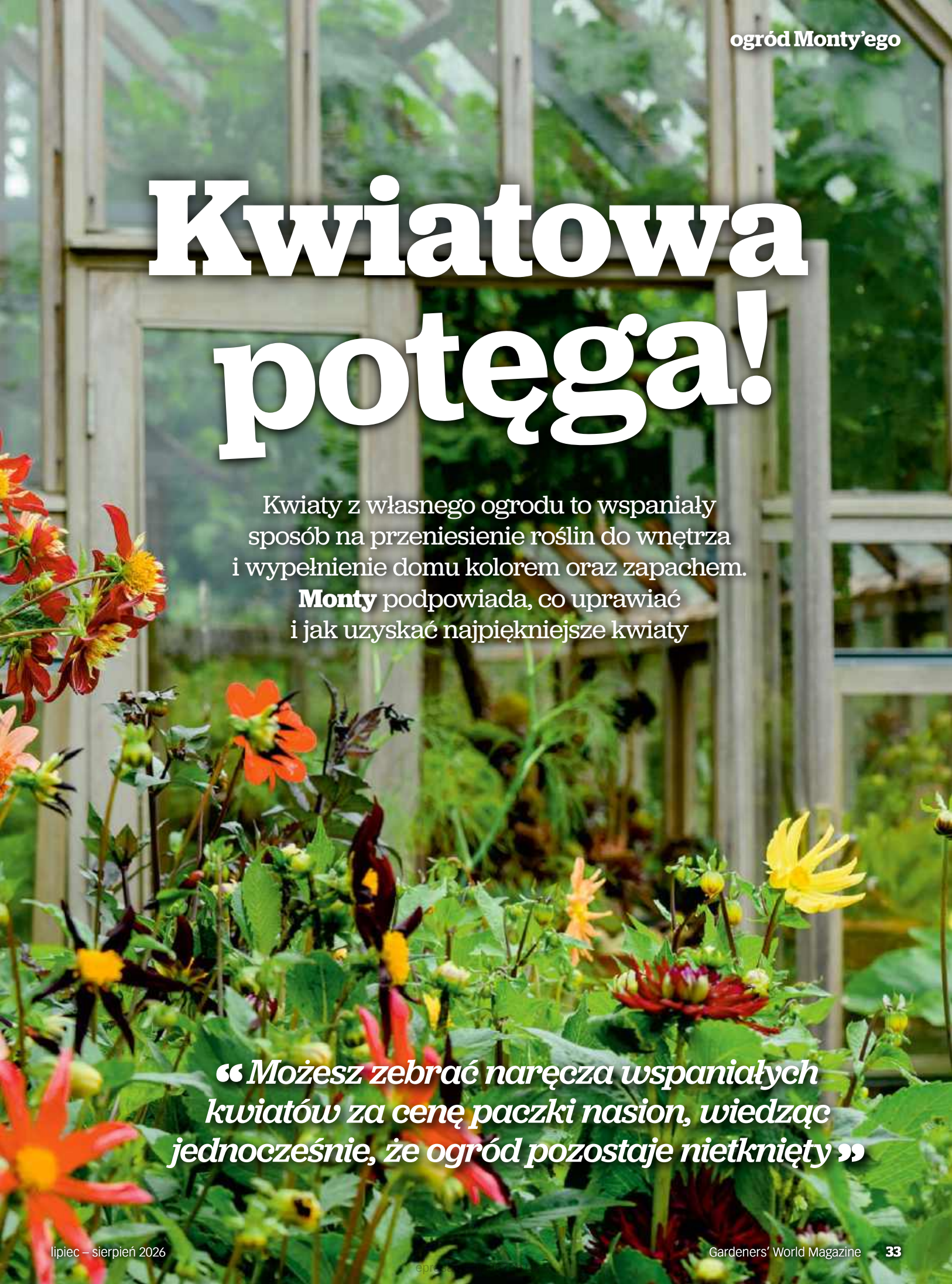
Dalie kwitną od połowy lata do pierwszych przymrozków, a im więcej kwiatów tniesz, tym więcej ich wyprodukują

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

prasa.pl 3fa967eb18

Kwiatowa potęga!

Kwiaty z własnego ogrodu to wspaniały sposób na przeniesienie roślin do wnętrza i wypełnienie domu kolorem oraz zapachem. **Monty** podpowiada, co uprawiać i jak uzyskać najpiękniejsze kwiaty

„Możesz zebrać naręcza wspaniałych kwiatów za cenę paczki nasion, wiedząc jednocześnie, że ogród pozostaje nietknięty"

Najlepszym sposobem na obfitość kwiatów ciętych, czy to na ślub, czy na bukiecik do sypialni, jest wyhodowanie ich samemu. Możesz, tak jak ja to często robię, po prostu wyjść do ogrodu i ściąć pęk tego, co akurat wygląda najpiękniej, i wnieść tę cząstkę ogrodu do domu. Może to być pół tuzina drobnych przebiśniegów albo wielki bukiet letnich kwiatów, ale nieuchronnie będą za tym stały dwie rzeczy. Pierwsza to to, co właśnie wygląda pięknie i wpada ci w oko danego dnia, a druga, co kluczowe, to to, na co ogród może sobie pozwolić.

I w tym tkwi wielki problem z cięciem dużych naręczy kwiatów. Choć dom może dzięki temu wyglądać znacznie ładniej, ogród często wygląda wyraźnie gorzej. Okradasz jednego, żeby zapłacić drugiemu. Można oczywiście wyjść i kupić kwiaty cięte, ale są nieprzyzwoicie drogie i zwykle daleko im do tych z własnego ogrodu. Rośliny ogrodowe bowiem mają znacznie silniejszy zapach, są znacznie obfitsze, bardziej zróżnicowane i bardziej niepowtarzalne niż ich odpowiedniki ze sklepu, więc i kompozycje kwiatowe w domu będą miały te same walory.

Uprawa na kwiaty cięte

Rozwiązaniem jest uprawianie kwiatów specjalnie na bukiety. Można to robić w pojemnikach lub na wolnym kawałku ziemi, albo uczynić z tego atut i mieć w ogrodzie miejsce poświęcone uprawie kwiatów do bukietów, które samo w sobie może wyglądać cudownie. W Longmeadow mamy dwie nowe podwyższone grządki na kwiaty cięte, które założyliśmy w zeszłym roku przed drewnianą szklarnią, zaś moja przyjaciółka Sarah Raven – mistrzyni uprawy kwiatów do cięcia – stworzyła wspaniały, okazały ogród w Perch Hill w East Sussex oparty właśnie na przeznaczonych do tego gatunkach.

Wydzielenie osobnego miejsca lub grządki na kwiaty cięte ma wiele zalet. Nie tylko oznacza to, że możesz uprawiać ulubione kwiaty do domu bez ogołacania rabat, ale też możesz stworzyć dla nich najlepsze możliwe warunki, by jak najpiękniej prezentowały się w wazonie – co nie zawsze jest możliwe na rabacie.

Po pierwsze, możesz sadzić wszystko znacznie gęściej niż na zwykłej rabacie. Dopóki gleba jest dobrze przygotowana i co wiosnę ściółkujesz ją grubą warstwą kompostu, ta intensywność nasadzeń nie będzie przeszkodą, a większość kwiatów w efekcie będzie miała dłuższe łodygi. Stanowisko musi być jednak wolne od wszelkiego cienia oraz od drzew i dużych żywopłotów, które będą konkurować o wodę i składniki odżywcze. Powinno mieć też dobrą osłonę od wiatru, bo ostatnią rzeczą,

Nawet jeden wigwam z groszkiem pachnącym zapewni wystarczająco dużo kwiatów, by wypełniać dom zapachem przez wiele miesięcy

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Mieczyki i dalie są łatwe w uprawie i tworzą efektowne kwiaty, które długo stoją w wazonie

jakiej potrzebujesz, jest to, by kwiaty były szarpane i niszczone. Najlepiej traktować ogród z roślinami na kwiaty cięte tak, jakby był przeznaczony do uprawy warzyw; najłatwiej jest wydzielić na ten cel kąt istniejącego warzywnika. Wymaga on podobnej dbałości o przygotowanie, odżywienie i kondycję gleby, jeśli co roku ma dawać zdrowy „plon" kwiatów. Będzie też potrzebował więcej podlewania niż zwykła rabata.

Rośliny odrastające po cięciu – takie jak dalie, kosmosy i groszki pachnące – zniosą wielokrotne zbiory i będą produkować świeże kwiaty, dopóki nie zawiążą nasion lub nie wyczerpią się pod koniec sezonu

„Możesz sadzić wszystko znacznie gęściej niż na zwykłej rabacie"

wegetacyjnego. Zbieranie kwiatów działa dokładnie tak samo, jak usuwanie przekwitłych, z tą różnicą, że zamiast usuwać przekwitnięte kwiaty, wybierasz je, gdy są najpiękniejsze. Nie szkodzi to roślinie ani jej nie osłabia, ponieważ po prostu wyprodukuje w to miejsce więcej kwiatów. W rzeczywistości obserwowanie, ile czasu potrzebują kwiaty na odtworzenie się, jest dobrym wskaźnikiem tego, jak planować zbiory, by zmaksymalizować liczbę kwiatów na konkretny termin. Groszek pachnący najlepiej zbierać co 10 dni, dalie – częściej. Choć wiele bylin wypuści więcej kwiatów po ścięciu, zdecydowanie najbardziej wydajnym sposobem na wypełnienie ogrodu i domu kwiatami jest skupienie się na roślinach jednorocznych – większość z nich można wyhodować z nasion, co oznacza znakomity stosunek ceny do efektu.

Teraz jest już nieco za późno na wysiew mrozoodpornych gatunków, takich jak czarnuszka, maki, przewiercień,

eprasa.pl 3fa967eb13

Wskazówki Monty'ego dotyczące cięcia kwiatów

- Zbieraj kwiaty wczesnym rankiem lub późnym wieczorem. Dzięki temu dłużej wytrzymają w wazonie. Sam często noszę do ogrodu wiadro z wodą i od razu wstawiam do niego ścięte kwiaty, by mogły stać przez noc w chłodnej szopie; układam je rano.
- Usuń co najmniej połowę liści, odsłaniając dolną część każdej łodygi. To również zapewni dłuższą trwałość w wazonie.
- Opadające łodygi kwiatów odżywisz, zanurzając ich końce na 30 sekund (nie dłużej) we wrzącej wodzie.
- Tnij łodygi możliwie jak najdłuższe i tuż nad nowym pędem lub liściem. Dzięki temu pozostawisz pędy boczne, z których wyrośnie kolejna partia kwiatów.

aksamitki i chabry, gdyż są zaprogramowane na kwitnienie i wytwarzanie nasion wczesnym latem, w odpowiedzi na długość dnia, a nie na temperaturę. Jednak z pewnością warto próbować wysiewać je przed końcem maja.

Rośliny jednoroczne najlepiej wysiewać bezpośrednio na miejsce docelowe wiosną, gdy tylko gleba się nagrzeje, lub – jeśli jesteś ambitny – jesienią. Pod warunkiem, że podłoże jest bardzo dobrze przepuszczalne, przetrwają mrozy i zakwitną znacznie wcześniej od tych wysianych wiosną. Będą też odporniejsze i lepiej poradzą sobie z późnymi przymrozkami. Sam najchętniej wysiewam część jesienią, a potem drugą partię wiosną, by uzyskać długi okres kwitnienia.

Maj i czerwiec to najlepsze miesiące na wysiew roślin dwuletnich, takich jak lak, niezapominajki, wieczornik, goździk brodaty czy naparstnica; we wrześniu można je przesadzić na docelowe miejsce, by zakwitły następnej wiosny.

Większość gatunków cebulowych idealnie nadaje się na kwiaty cięte, a tulipany, żonkile, hiacynty, czosnek ozdobny, lilie i mieczyki – wszystkie łatwo uprawiać

"Najbardziej wydajnym sposobem na wypełnienie domu kwiatami jest skupienie się na roślinach jednorocznych"

w rzędach, które, może zaskakująco, naprawdę dobrze wyglądają i ułatwiają zbiory. Zawsze kopię rowek i sypię na dno hojną ilość żwiru, a potem sadzę cebule. Rozmieszczam je bardzo blisko siebie z dwóch powodów: będę miał więcej roślin, a ich łodygi będą prostsze niż na rabacie czy w doniczce. Dla najwyższej jakości kwiatów cebule powinno się co roku wykopywać i wymieniać na nowe, ale te stare można posadzić na rabacie, gdzie jeszcze przez jakiś czas będą wytwarzać kwiaty.

Krzewy do cięcia

Jeśli masz na to miejsce, krzewy również można uprawiać na kwiaty cięte. Lubię przechadzać się po ogrodzie wiejskim i ścinać pojedyncze róże, z każdego z pięćdziesięciu różnych krzewów różanych. A niektóre krzewy można uprawiać wyłącznie dla kwiatów – jak lilak pospolity. Można go co roku mocno przycinać, by pobudzić duże kwiaty na niskim, wielopędowym krzewie, który nie jest zbyt dekoracyjny pod względem formy, ale jest fantastyczny pod względem kwiatów. Hortensja bukietowa (*Hydrangea paniculata*) 'Grandiflora' to kolejny krzew, który można co roku w marcu mocno przyciąć, by uzyskać masę białych kwiatów, wspaniale nadających się do aranżacji. Mam prawdziwy kłopot z uprawą perukowca na naszych rabatach, bo przytłaczają go otaczające byliny, ale na grządce do cięcia jego ciemnopurpurowe liście i pudroworóżowe kwiatostany mogą swobodnie rosnąć i po ścięciu wyglądają wspaniale.

Tym, co najbardziej lubię w uprawie roślin wyłącznie na bukiety, jest to, że zachęca do hojności i rozrzutności. Możesz zebrać naręcza wspaniałych kwiatów za cenę paczki nasion i wypełnić cały dom, wiedząc, że ogród pozostaje nietknięty. Wilk syty i owca cała.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

Agropak
1984 r.

Jak dbać o ogród nie narażając zdrowia naszych pupili?

Ogród stworzony z myślą, aby był bezpieczny dla naszych czworonogów i jednocześnie zachwycał bujną roślinnością może okazać się wyzwaniem dla niejednego ogrodnika. Przemyślane ustawienie płotków, przez które nasze psy czy koty nie przedostaną się do grządek, jest o tyle proste, że są mechaniczną barierą zapewniającą bezpieczeństwo przed zniszczeniem roślin, o które tak bardzo dbamy i pielęgnujemy. Ale co w sytuacji, kiedy nasza roślina wymaga użycia środka na szkodniki czy choroby, a my boimy się, że nasz czworonożny przyjaciel otruje się po przypadkowym zjedzeniu czy polizaniu preparatu znajdującego się na roślinie? Rozwiązaniem jest korzystanie ze środków oznaczonych etykietą „bezpieczny dla zwierząt", które są przebadane pod kątem toksyczności i szkodliwości. Produkty oparte na naturalnych składnikach, które łączą skuteczność z bezpieczeństwem to rozwiązanie, którego szukamy na półkach sklepowych.

Kod promocyjny „LATO2026" ważny do 31.08.2026 r., minimalna wartość zamówienia 50,00 zł
Dostępny tylko na stronie www.agropak.pl

Co robią nasze pupile w ogrodzie?

- Podgryzają liście i pędy,
- tarzają się w trawie,
- wąchają i liżą rośliny,
- bawią się w pobliżu grządek.

Dlaczego naturalne środki są najlepszym wyborem?

W ogrodach, które są przyjazne zwierzętom potrzeba produktów, które nie pozostawiają toksycznych pozostałości, są bezpieczne i przede wszystkim skutecznie dbają o rośliny. Środki naturalne to produkty, które:

- oparte są na naturalnych olejach roślinnych, ekstraktach, mikroorganizmach i minerałach,
- nie zawierają syntetycznych pestycydów,
- nie stwarzają zagrożenia zatrucia.

Jak dbać o ogród z myślą o naszych czworonogach?

- Wybieraj produkty naturalne,
- unikaj toksycznych granulatów i syntetycznych pestycydów,
- zabezpieczaj rośliny np. siatką, osłoną, ściółkowaniem,
- dbaj o bioróżnorodność ogrodu,
- regularnie obserwuj ogród – wczesne wykrycie problemu pozwala działać łagodnymi metodami zanim konieczne będą intensywne zabiegi.

Produkty oparte na naturalnych składnikach – mogą być stosowane w ogrodach, gdzie przebywają zwierzęta

BioChwast

Pozbądź się uporczywych chwastów

- zawiera 100% naturalnych składników
- zwalcza chwasty jednoliścienne i dwuliścienne

Agropar® AL

Chroń rośliny przed szkodnikami

- naturalny olej rydzowy,
- tworzy solidną warstwę ochronną uniemożliwiającą przemieszczanie się i żerowanie szkodników,
- odporny na zmywanie przez deszcz,
- brak okresu karencji i prewencji

SluGOO®

Ogranicz apetyt ślimaków

- naturalny płaszcz ochronny ograniczający żerowanie ślimaków,
- sprawia, że roślina staje się niesmaczna dla ślimaków,
- przed zjedzeniem obficie opłukać wodą

Masz pytania? Skontaktuj się: agropak@agropak.pl +48 (32) 745 11 12 www.agropak.pl

epusa.pl 3fa507eb13

OGRÓD BEZ STRESU

CZĘŚĆ 3: JAK PRZEDŁUŻYĆ KWITNIENIE

Kilka prostych czynności wykonanych w tym miesiącu może sprawić, że rośliny będą kwitły dłużej, i pomoże przygotować przyszłoroczne kompozycje za darmo, mówi **Frances Tophill**

Kwiaty wyglądają w ogrodzie niesamowicie**,** a dodatkową korzyścią jest to, że przyciągają i odżywiają owady zapylające, które bardzo potrzebują naszej pomocy, więc maksymalizowanie naszej kwiatowej potęgi jest naprawdę dobre i dla nas, i dla stworzeń, które dzielą z nami przestrzeń.

Usuwanie przekwitłych kwiatów, na przykład u róż powtarzających kwitnienie czy kosmosów, sprawi, że pojawią się kolejne kwiaty. Podpieranie lub prowadzenie roślin, które za chwilę rozkwitną, pozwoli im stać prosto, gdy te ciężkie kwiaty się otworzą, a dokarmianie kwitnących roślin nawozem bogatym w potas, takim jak nawóz do pomidorów, nie pozwoli im stracić wigoru.

To również dobry czas, by zacząć planować przyszłoroczne kwiaty, wypełnić ewentualne luki lub dodać inne kolory. A dopóki pogoda jest ciepła, zaczyna się sezon zbierania nasion, gotowych do wysiewu teraz lub w przyszłym roku. Zdecyduj i zanotuj, które rośliny podzielisz jesienią, i zacznij pobierać sadzonki półzdrewniałe lub z pędów zielonych, by rozmnożyć swoje ulubione.

Jeśli zakładasz nowy ogród, balkon lub obsadzasz skrzynkę okienną i chcesz mieć letnie kwiaty na resztę tego sezonu oraz na przyszły rok, to idealny moment, by odwiedzić szkółkę i znaleźć rośliny, które właśnie zaczynają kwitnąć. Mogą to być byliny, na które można liczyć przez wiele lat, albo wspaniałe letnie gatunki sezonowe, gotowe do posadzenia teraz, które przetrwają tylko do jesieni – albo dlatego, że ich naturalny cykl życiowy się kończy, albo dlatego, że zabije je chłód. Jednak jeśli ci się podobają, zapisz sobie ich nazwy, by w przyszłym roku zaoszczędzić pieniądze, wysiewając i uprawiając takie same.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE. THANKS TO CADHAY, DEVON

PROWADZENIE I PODWIĄZYWANIE KWIATÓW

Ciężkie kwiaty, takie jak mieczyki, mogą powodować, że łodygi przechylają się i łamią, więc zapobiegaj temu, podpierając je tyczkami i podwiązując lub stawiając podpory, zanim łodygi staną się zbyt wysokie.

ZBIERANIE I WYSIEW NASION

Zbieranie i wysiewanie własnych nasion to przyjemne zajęcie, które pomoże ci sporo zaoszczędzić wiosną. Jest jeszcze jedna bardzo miła korzyść z gromadzenia własnych nasion – zwiększanie różnorodności genetycznej uprawianych kwiatów. Może to pomóc gatunkowi w budowaniu odporności na problemy, takie jak szkodniki i choroby w przyszłości.

Jest kilka kluczowych rzeczy, o których trzeba pamiętać przy zbieraniu i przechowywaniu nasion, by zwiększyć szanse powodzenia. Upewnij się, że nasiona są rzeczywiście dojrzałe. Nie zawsze łatwo jest rozpoznać, kiedy są dojrzałe, ale na ogół strąk zbrązowieje. Może też grzechotać po potrząśnięciu. Jeśli zbierzesz nasiona, które nie są jeszcze dojrzałe, nie będą zdolne do kiełkowania. Prawdopodobnie będzie je też trudno wysuszyć i przechować, ponieważ zawartość wilgoci będzie w nich za wysoka.

Nasiona mają tendencję do wysypywania się, odlatywania lub nawet wyrzucania ze strąków (każdy gatunek ma inny sposób rozsiewania się), gdy tylko dojrzeją, co może ułatwiać lub utrudniać ich zbieranie.

Zbieraj nasiona w ciepły, suchy dzień, gdy rosa już wyparuje. Używaj papierowej torebki, a w razie wątpliwości dosusz nasiona na parapecie lub w suszarce. Następnie przechowuj całkowicie suche nasiona w chłodnym, suchym miejscu do następnej wiosny.

Jeśli nasiona choć trochę zawilgotnieją lub się nagrzeją, szybko stracą zdolność kiełkowania. Wiele roślin, takich jak nagietki, czarnuszki, ogórecznik, tytoń ozdobny, werbena i niezapominajki, rozsiewa się samoczynnie, więc mamy z nimi mniej pracy. Rozsądnie jest jednak zebrać część nasion tych gatunków do wiosennego wysiewu i uzupełniania pustych miejsc, bo samosiewy nie są niezawodne.

MOJE ULUBIONE ROŚLINY DO WYSIEWU Z NASION

- **Chabry**
- **Groszek pachnący**
- **Lewkonie**
- **Nasturcje**
- **Słoneczniki**
- **Kosmosy**
- **Driakiew**
- **Naparstnica**
- **Maki**
- **Koper włoski**

PRZYCINANIE I USUWANIE PRZEKWITŁYCH KWIATÓW

Przycinanie i usuwanie przekwitłych kwiatów może przedłużyć okres kwitnienia, ponieważ rośliny, które nie mogą wytworzyć nasion, kierują energię na tworzenie kolejnych kwiatów. Usuwanie przekwitłych kwiatów zapobiega też niepożądanemu rozsiewaniu nasion. Te rośliny dobrze reagują na usuwanie przekwitłych kwiatów:

1 Przywrotnik miękki (*Alchemilla mollis*) – ma tendencję do brązowienia po kwitnieniu, więc obcięcie zwiędłych kwiatów porządkuje roślinę i pobudza świeży przyrost.

2 Dalie – przekwitłe kwiaty są podobne do nieotwartych pąków kwiatowych. Te stare mają stożkowaty kształt, więc przycinaj je do następnego rozgałęzienia łodyg.

3 Róże – zwykle główna fala kwitnienia przypada na czerwiec, więc usuwanie przekwitłych kwiatów teraz zapewni ci drugą falę, jeśli odmiana powtarza kwitnienie. Jeśli nie powtarza – nie usuwaj przekwitłych kwiatów, bo nie będziesz mieć owoców ani nasion.

4 Driakiew olbrzymia (*Cephalaria gigantea*) – rozsiewa się wszędzie, ale usuwanie kwiatów przed dojrzeniem nasion powstrzyma roślinę przed zawładnięciem ogrodem.

5 Groszek pachnący – będzie nadal produkować kwiaty, jeśli regularnie usuwasz te, które przekwitły. Podlewaj go też obficie, by przedłużyć kwitnienie.

Frances przycina przekwitłe kwiaty przywrotnika miękkiego (*Alchemilla mollis*), by pobudzić roślinę do wzrostu

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE. THANKS TO CADHAY, DEVON

eprasa.pl 3fa967eb13

Zbieranie nasion z samosiejek, takich jak czarnuszka, to jeden ze sposobów na wypełnienie luk w przyszłym roku

Usuwanie strąków groszku pachnącego przedłuży jego czas kwitnienia

Ścinaj przekwitłe, trójkątne stare kwiaty dalii do miejsca, w którym łodygi się rozgałęziają

Róże powtarzające kwitnienie można teraz oczyścić z przekwitłych kwiatów, by zapewnić sobie drugą falę kwitnienia

eprasa.pl 3fa967eb13

Trzymanie młodych sadzonek w nieogrzewanym inspekcie pomoże stworzyć dobre warunki do ukorzeniania

POBIERANIE SADZONEK

Pobieranie sadzonek daje ogromną satysfakcję. To brzmi niewiarygodnie, że jeśli odetniesz kawałek rośliny i wetkniesz go w ziemię lub kompost, komórki w tej łodydze lub liściu przekształcą się w komórki korzeniowe, ale tak właśnie się dzieje, i w końcu powstaje zupełnie nowa roślina. Kluczem do sukcesu z sadzonkami jest kontrolowanie temperatury i wilgotności oraz upewnienie się, że na sadzonkach jest wystarczająca liczba węzłów (pąków zawierających wszystkie hormony, które inicjują tę komórkową przemianę).

Umieszczenie sadzonek w osłoniętym miejscu, takim jak nieogrzewany inspekt pokazany powyżej, pomoże regulować temperaturę i wilgotność. Sadzonki powinny być utrzymywane w wilgoci podczas formowania się korzeni, ale liście nie powinny być zbyt mokre. Woda jest niezbędna w procesie ukorzeniania się, ale nadmiar wilgoci może powodować gnicie. Gdy roślina dopiero się formuje, jest szczególnie podatna na organizmy takie jak grzyby i bakterie.

Korzenie tworzą się szybciej w wyższych temperaturach, więc lipiec jest na ogół świetnym miesiącem do pobierania sadzonek. Wybieraj zdrowe, niekwitnące pędy, które wykazują typowe cechy danej rośliny. Jeśli na przykład roślina o pstrych liściach stała się zielona, sadzonka pobrana z zielonej części pozostanie zielona.

Rano, gdy jeszcze utrzymuje się rosa, odcinam materiał z rośliny macierzystej tuż nad węzłem. Wkładam do szczelnego pojemnika z wilgotną chusteczką i od razu zabieram do sadzenia. Gdy wypełnię doniczkę podłożem, przycinam sadzonkę ponownie, tym razem tuż pod węzłem, usuwam wszystkie dolne liście z wyjątkiem górnej pary i osadzam ją w wydrążonym otworze w doniczce. Podlewam regularnie. Gdy z otworów na spodzie doniczki wyłonią się korzenie, wiadomo, że sadzonka się ukorzeniła.

Posłuchaj podcastu Frances, by zajrzeć do jej letniego ogrodu i na jej działkę. Tylko na **www.GardenersWorld.com/podcast**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE. THANKS TO CADHAY, DEVON

eprasa.pl 3fa967eb13

COSTWAY

Skoki, śmiech i zabawa

całe lato

z Costway.pl

/costwaypl

/costway.pl

Usuwaj przekwitłe kwiaty róż powtarzających kwitnienie, by pobudzić rośliny do wytworzenia nowych, ale u odmian owocujących zostaw je, by zawiązały owoce

„Gdy wchodzę do naszej szklarni, zapach jest tak kojący – mówi mi, że jestem we właściwym miejscu, do którego należę”

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

krasa.pl 3fa967eb13

Weź głęboki oddech

Gdy sugestywne aromaty lata wypełniają ogród, **Monty** bada rolę zapachu w naszym życiu, ogrodach i wspomnieniach

epraca.pl 3fa967eb13

Kilka lat temu byłem w Grecji ze znajomymi i odwiedzałem ogród, nad którym pracowałem. Była wiosna, a glicynia w ogrodzie kwitła w pełni i wyglądała przepięknie. Gdy weszliśmy do ogrodu, wszyscy stanęli, natychmiast urzeczeni pięknym zapachem – wszyscy kąpali się w woni glicynii. Ja też wciągnąłem powietrze głęboko i nie poczułem absolutnie niczego.

To był moment, w którym uświadomiłem sobie, że nigdy ani razu nie poczułem zapachu glicynii i że w ogóle go nie czuję – co skłoniło mnie do zastanowienia się nad rolą zapachu w ogólniejszym sensie. Z tym odkryciem dotarło do mnie, że przez całe moje ogrodnicze życie nie posadziłem ani jednej rośliny z uwagi na jej zapach. Są rośliny, które wiem, że czuję, jak jaśmin i groszek pachnący, ale zastanawiałem się, czy czuję pełen aromat, czy tylko jego część. Wiem też, że są zapachy, zwykle silne, które lubię – jak świeżo skoszona trawa i cudowny zapach suchej ziemi po deszczu, i ten liściasty zapach, który czujesz, gdy podnosisz ziemię w lesie.

Słodka nostalgia

Zmysł powonienia jest powiązany z najstarszą częścią mózgu, tym samym obszarem, który rządzi pamięcią; nic więc dziwnego, że gdy coś wąchamy, często przywołuje to jakieś wspomnienie. Na przykład, gdy czuję aromat skóry i oleju lnianego, natychmiast przypominam sobie mecze krykieta z dzieciństwa. Te dwa zapachy – skóra piłki i olej lniany używany do konserwacji kijów – przenoszą mnie prosto do czasów, gdy byłem ośmio- czy dziewięciolatkiem, podekscytowanym do granic możliwości na myśl o grze w krykieta w ogrodzie. Groszek pachnący ma podobne działanie – przywołuje letnie dziecięce dni zbierania bukietów do domu i ich delikatny zapach wypełniający kuchnię. Ponieważ nie mamy kontroli nad funkcjami mózgu, te sugestywne zapachy splecione ze wspomnieniami mogą nas często zaskoczyć.

Szczególnie lubię zapach szklarni. Gdy dorastałem w Hampshire w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, mieliśmy wiktoriańską szklarnię zbudowaną w 1870 roku przez mojego pradziadka. Nie zmieniła się ani trochę od czasu budowy i była ogrzewana ogromnymi żeliwnymi rurami. Pachniała, teraz to wiem, pelargoniami, ale też drewnianymi kuwetami wysiewowymi z podłożem z ziemi liściowej i wierzchniej warstwy gleby. Jakieś 60 lat później wciąż pamiętam ten zapach, a gdy wchodzę do naszej szklarni do rozmnażania tu w Longmeadow,

'Matucana' to jedna z najsilniej pachnących odmian groszku pachnącego

“Groszek pachnący przywołuje letnie dziecięce dni zbierania bukietów do domu”

Lawenda po wysuszeniu zachowuje swój aromat, który wypełni twój dom

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

Przesuń dłonią po łodydze rozmarynu, podnieś ją do nosa i wciągnij powietrze

Najlepsze letnie kwiaty o intensywnym zapachu

Groszek pachnący Wysiewaj nasiona jesienią lub wiosną, a następnie sadź w połowie kwietnia do żyznej, dobrze przepuszczalnej gleby, przy podporach do wspinania się. Podlewaj regularnie.

Jaśminy Istnieją odmiany kwitnące latem i zimą, a także wrażliwe na mróz, odpowiednie do uprawy w domu.

Lawendy Te zimozielone krzewy kochają mocno przepuszczalną glebę i pełne słońce. Pszczoły uwielbiają ich pachnące kwiaty.

Lilie Są wbrew pozorom dość odporne – sprawdź wymagania swojej odmiany, a potem sadź na rabacie lub w pojemniku. Uważaj na poskrzypkę liliową.

Wiciokrzewy Kwitnące latem pnące odmiany potrzebują dużo miejsca i kratownicy, by wspinać się po ogrodzeniu, ścianie lub pergoli.

eprasa.pl 3fa967eb13

Monty stworzył ten kącik wypoczynkowy jako miejsce, w którym może cieszyć się pachnącymi roślinami, takimi jak lilie i groszek pachnący

uderza mnie ten sam zapach. Jest tak znajomy i kojący – mówi mi, że jestem we właściwym miejscu, w miejscu, do którego należę. Z jednej strony łączy mnie z przeszłością, ale z drugiej natychmiast łączy z teraźniejszością. Nic nie działa w ten sposób jak zapach.

Innym zapachem przywołującym miłe wspomnienia jest wiciokrzew, niekoniecznie rosnący w ogrodzie, ale spotkany podczas jazdy po wiejskich okolicach. Przenosi mnie prosto do czasów, gdy byłem nastolatkiem, jadącym na motorze do gospody wąskimi wiejskimi dróżkami przesyconymi zapachem wiciokrzewu i żywopłotów.

Wiciokrzew, jak wiele roślin uwalniających olejki wieczorem – takich jak jaśmin i tytoń ozdobny – wydziela najsilniejszy zapach o zmierzchu. Ten czas nie jest przypadkowy, to przystosowanie ewolucyjne roślin, które przyciągają nocnych zapylaczy, zwykle ćmy.

“Wiciokrzew przenosi mnie z powrotem na przejażdżki wiejskimi dróżkami przesyconymi zapachem”

Pobudzaj wszystkie zmysły

Myślę, że jeśli my, ogrodnicy, mamy jakąś wadę, to taką, że za bardzo przywiązujemy się do procedur i robienia rzeczy we właściwy sposób, podczas gdy naprawdę powinniśmy skupić się na tym, dlaczego uprawiamy ogród, nad przyjemności, jaką nam to daje, i na bogactwie, które wnosi do naszego życia. Ogrodnictwo to wspomnienia, tworzenie nowych rzeczy i wyrażanie siebie.

Więc planując swój ogród, nie myśl tylko o tym, co ładnie wygląda – zastanów się też, co ładnie pachnie. Które rośliny wypełnią zapachem twoje letnie wieczory? Które przywołają wspomnienia lub stworzą nowe? Nie ma znaczenia, jak to zrobisz, aby efekt był właściwy. A tym efektem może być piękny zapach, piękny widok lub piękny dźwięk. To dla mnie jest sedno ogrodnictwa. Nie doskonałość, ale więź z pamięcią, z miejscem i z samym sobą. Ogród, który angażuje wszystkie zmysły, to ogród, który naprawdę karmi duszę.

Posłuchaj, jak Monty opowiada o roli zapachu w ogrodnictwie, w naszej serii Summer Conversations na **www.GardenersWorld.com/podcast**

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

Nasze korzenie!

ASHLEY EDWARDS
BECKY SEARLE
HAFSAH HAFEJI
JAMIE WALTON
POLLYANNA WILKINSON
BARBARA SEGALL

„Wszyscy dostrzegamy korzyści przebywania na świeżym powietrzu, ale jak zadbać o to, by ogrody były dostępne dla wszystkich, w tym dla osób o szczególnych potrzebach ruchowych?"

Ashley Edwards jest głównym ogrodnikiem w Crocus, a także prezenterem i autorem tekstów. Znajdziesz go na Instagramie: @plantsforwellbeing

Od wstępnej koncepcji projektowej po pielęgnację i dobór roślin – co mogą zrobić ogrodnicy i projektanci ogrodów, by tworzyć przestrzenie przyjazne, otwarte i dostępne dla wszystkich – niezależnie od wieku, pochodzenia czy sprawności? To pytanie, które pojawiało się wiele razy w mojej ogrodniczej karierze, najpierw jako głównego ogrodnika w Horatio's Garden – ogólnokrajowej organizacji charytatywnej tworzącej przestrzenie na zewnątrz dla ośrodków urazów rdzenia kręgowego w ramach brytyjskiej służby zdrowia (NHS) – a ostatnio przy projektowaniu ogrodów związanych ze zdrowiem dla programu BBC One DIY SOS.

Według danych rządowych w Wielkiej Brytanii żyje ponad 16 milionów osób z niepełnosprawnością (24 procent populacji), w tym 48 procent z dodatkowymi potrzebami ruchowymi, 1,2 miliona osób korzystających z wózków inwalidzkich (z czego dwie trzecie to stali użytkownicy, a jedna trzecia to osoby, które mogą czasem chodzić, stać lub poruszać się samodzielnie) oraz 2 miliony osób niewidomych. Badania pokazują też, że czas spędzony w ogrodzie może zdziałać cuda dla naszego samopoczucia, co może być szczególnie ważne dla osób potrzebujących fizycznej rekonwalescencji lub wsparcia zdrowia psychicznego. Dlatego dostępność dla wszystkich, tam, gdzie to możliwe, jest kluczowa.

Z zasady ścieżki dla wózków inwalidzkich powinny mieć co najmniej 1,2 m szerokości – to konieczność, jeśli tworzysz przestrzeń wspólnotową lub musisz zmieścić wózek inwalidzki w domu. Ścieżka o szerokości 1,5 m lub więcej pozwala dwóm osobom iść obok siebie, obok wózka inwalidzkiego lub z psem przewodnikiem. W przypadku większych ogrodów czerp inspirację z szerokich ścieżek w RBG Kew i RHS Wisley. W mniejszych ogrodach mogą pomóc szersze odcinki ścieżek. Nie zawsze jest możliwe zrobienie ogrodu całkowicie płaskiego, ale jeśli nachylenie jest konieczne, dla użytkowników wózków inwalidzkich zaleca się spadek 1:20 (1:12 z poziomymi spocznikami co 5 m). W Horatio's Garden London & South East podjęto ogromne starania, by zapewnić płaską powierzchnię bez progów, dzięki czemu osoby na wózkach inwalidzkich mogły swobodnie wjeżdżać do ogrodu prosto ze swojej sali szpitalnej i cieszyć się przestrzenią.

Nawierzchnie powinny być też twarde i antypoślizgowe. Na rynku nie ma obecnie idealnego produktu, więc zastanów się, co najlepiej odpowiada twoim potrzebom i warunkom, w jakich pracujesz. Żwir związany żywicą zapewnia niezrównaną gładkość, ale jest drogi i nie jest wyborem najbardziej przyjaznym dla środowiska. Żwir wiązany rozsypuje się po intensywnym użytkowaniu, a dobrze ułożone płyty chodnikowe mogą się sprawdzić, ale są mniej przepuszczalne dla wody deszczowej. Unikaj nawierzchni z kory i luźnego żwiru, po których poruszanie się jest niemal niemożliwe dla większości standardowych wózków inwalidzkich i dla osób z dodatkowymi potrzebami ruchowymi.

„Podniesione krawężniki mogą pomagać użytkownikom wózków inwalidzkich, a ścieżki z łagodnymi łukami ułatwiają poruszanie się"

Ważne jest też, by angażować osoby, które będą korzystać z przestrzeni, już na etapie projektowania. Następnie, przy tworzeniu, wykonaj kilka prób, by zobaczyć, co może wymagać dostosowania. Przy niedawnej realizacji DIY SOS grupa konsultantów z dysfunkcją wzroku zwróciła uwagę na przydatność podniesionych metalowych krawężników wzdłuż ścieżek. Początkowo widziałem w tym zagrożenie potknięciem, ale powiedzieli, że pomaga to zorientować się, gdzie w ogrodzie się znajdujesz, i zapobiega wchodzeniu w obsadzone rabaty. Podniesione krawężniki mogą też pomagać użytkownikom wózków inwalidzkich, a ścieżki z łagodnymi łukami, zamiast ostrych zakrętów, dodatkowo ułatwiają poruszanie się.

Przekonałem się, że im bardziej zmysłowy i wciągający jest ogród, tym większa szansa na refleksję, więź i uważność. Pewnego razu przyniosłem doniczkę z pachnącą pelargonią 'Attar of Roses' mężczyźnie, którego poważny uraz rdzenia kręgowego sprawiał, że prawie nie mógł się ruszać. Musiał pozostać na oddziale, więc wykorzystałem zmysłową moc roślin, by przynieść ogród do niego. Pocierając liść o jego dłoń i podnosząc go do nosa, nigdy nie zapomnę, jak zamknął oczy i wciągnął powietrze, przeniesiony do innego, bardziej zielonego świata. Jego nastrój zdecydowanie się poprawił.

Sposób, w jaki dbamy o przestrzenie takie jak hospicja, szpitale i ogrody społeczne, ma zasadnicze znaczenie, a wykwalifikowani ogrodnicy są kluczowi dla utrzymania dostępności, przyjemności, poczucia bycia mile widzianym i przekazywania wiedzy o roślinach tym, którzy tego chcą: „Ktoś dba o tę przestrzeń, żebym mógł się nią cieszyć, więc komuś na mnie zależy". Jeśli interesuje cię taka rola, szkolenie w zakresie terapii ogrodniczej może oferować satysfakcjonującą karierę i cenny dodatek do ról w ogrodnictwie publicznym.

Więc następnym razem, gdy będziesz układać ścieżkę, obsadzać rabatę lub kupować rośliny, pomyśl o tym, jak twoje wybory mogą uwzględnić tych, o których nie zawsze myśli się w pierwszej kolejności. Nigdy nie wiesz, kto w przyszłości może korzystać z twojego ogrodu, więc starajmy się zawsze tworzyć ogrody dostępne i podnoszące na duchu dla wszystkich.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 3fa967eb13

Mistrzowskie kompozycje

Przewodnik Nicka po nasadzeniach naturalistycznych

Odkryj, jak stworzyć dynamiczne, całoroczne nasadzenia preriowe we własnym ogrodzie, korzystając z porad eksperta **Nicka Baileya**

Rudbekie, astry i zawilce japońskie tworzą kolorowe smugi wśród traw, takich jak miskant i trzęślica

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

Moda na nasadzenia w stylu preriowym, z kwitnącymi bylinami wplecionymi między trawy, towarzyszy nam od wczesnych lat dziewięćdziesiątych. Jednak te pozornie dzikie kompozycje to w rzeczywistości starannie skomponowane grupy roślin, rosnące w siatce lub matrycy gatunków wspomagających, często traw. Po zakorzenieniu się te zbiorowości roślinne wymagają mniej pielęgnacji niż tradycyjne rabaty, zapewniając jednocześnie długotrwały efekt i wspierając dziką przyrodę.

Dawno temu, gdy mieliśmy do wyboru zaledwie cztery kanały telewizyjne, byłem studentem architektury krajobrazu. Na pracę dyplomową wybrałem nowo powstającą koncepcję znaną jako nasadzenia preriowe. Kilka dekad później ta, niegdyś nowa idea, stała się podstawą projektowania nasadzeń w dużej części Europy, Ameryki Północnej i nie tylko. Pomimo wieloletniego istnienia nie mogłaby być bardziej zgodna ze współczesnym myśleniem o ogrodach. Nasadzenia preriowe to ogrodnictwo bliższe naturze, z mniejszą ingerencją, większym wsparciem dla przyrody i zerowym użyciem chemii. Jak to działa i czy można je dostosować do małych i średnich ogrodów przydomowych?

Pierwszym aspektem tego stylu, który należy rozważyć, jest środowisko. Gatunki wybrane do nasadzeń preriowych muszą być dopasowane do swojej przestrzeni pod względem rodzaju gleby, opadów, ekspozycji, wytrzymałości, światła i żyzności. Dobór właściwych roślin na właściwe miejsce pomoże wyeliminować zabiegi ogrodnicze, które w innym przypadku musielibyście wykonywać, takie jak podlewanie, nawożenie i podpieranie. A gatunki odpowiednie do matrycy to zwykle byliny i trawy, które można znaleźć rosnące razem na całym świecie. Spójrzcie na Azję i liliowce kwitnące wśród źdźbeł trawiastych łąk, albo na Europę, gdzie dzikie bodziszki rywalizują i występują obok wysokich traw łąkowych. U swoich podstaw nasadzenia matrycowe to udoskonalona wersja tego, co natura już robi.

Obsada drugoplanowa

Kolejnym zagadnieniem jest to, które z wybranych roślin będą gatunkiem dominującym, czyli „wspomagającym". Wielu projektantów, w tym ja, preferuje do tego celu trawy, wykorzystując trzcinnik, ostnicę, kosmatkę, miskanta lub inne, w zależności od środowiska i tego, co jest najlepiej dopasowane. Ten dominujący gatunek ma szereg zadań. Powinien zapewniać niemal całoroczną strukturę, ochronę i fizyczne podparcie dla pozostałych roślin rosnących obok niego, mając jednocześnie własne walory wizualne, takie jak efektowne jesienne ulistnienie czy okazałe kwiatostany.

Zwykle przeznaczam 30-40 procent powierzchni nasadzeń na wybrany gatunek wspomagający. Następnie rozmieszczam skupiska roślin w grupach od trzech do 30 na całym obszarze. Choć styl nazywa się matrycowym, jego celem jest miękki, naturalny wygląd. Mam na myśli sadzenie gatunku dominującego w powtarzających się smugach, plamach i pasmach na całej powierzchni równomiernie, ale bez geometrii – zasadniczo tak,

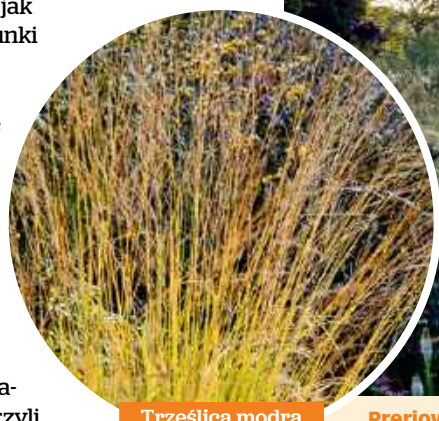

Kolorowe zestawienia Kosmosy, montbrecje i jeżówki tworzą jaskrawy kontrast z trawami

Kosmatka śnieżna (*Luzula nivea*)

Trzęślica modra (*Molinia caerulea*)

Preriowa doskonałość Szukaj inspiracji na rodzimych łąkach lub w ogrodach, takich jak Sussex Prairies Wild

Rudbekia

Gra formami Wykorzystaj byliny o kontrastujących formach, takie jak krwawniki o płaskich kwiatostanach i iglice szałwii omszonej (*Salvia nemorosa*)

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

jak to wygląda w naturze. Jeśli szukasz inspiracji dla tej estetyki, zwróć się ku rodzimym preriom Ameryki Północnej, gdzie trawy i byliny walczą o słońce we wzajemnie wspierającej się zbiorowości.

Gwiazdy pierwszego planu

Przez gatunek dominujący lub wspomagający przerastają byliny wybrane tak, by dobrze rosły w kompozycji naturalistycznej. Popularne wybory to jeżówka, pysznogłówka, krwawnica i krwiściąg, ale dobór bylin powinien zależeć od tego, co będzie dobrze rosło bez ingerencji – na przykład pysznogłówka może mieć trudności w przepuszczalnej glebie i cierpieć z powodu mączniaka prawdziwego, podczas gdy w naturalnie wilgotnej glebie będzie się świetnie rozwijać. Niezależnie od wybranego gatunku, powtarzaj go na całej powierzchni nasadzeń w grupach od trzech do 30, lub od jednego do pięciu, jeśli dysponujesz niewielką przestrzenią, gdzie nasadzenia preriowe sprawdzają się równie dobrze, jak na większej powierzchni. To właśnie połączenie tych powtarzanych gatunków nadaje kompozycji łąkowy charakter.

Po posadzeniu preria potrzebuje kilku lat na zakorzenienie się i w tym czasie może wymagać odrobiny pielęgnacji. Zwykle oznacza to jedynie pielenie lub usuwanie gatunków, które radzą sobie zbyt dobrze i mogą zagłuszać swoich towarzyszy. Po pełnym zakorzenieniu twoje interwencje powinny być minimalne (pozostanie przycinanie całych nasadzeń do ziemi w marcu); potem zostaniesz nagrodzony sezonami koloru, atrakcyjności, piękna i widokiem cennym dla dzikiej przyrody.

Krwiściąg

Ostnica olbrzymia (*Stipa gigantea*)

Powtarzający się wzór Obłoki żółtej nawłoci (*Solidago* x *luteus*) późnym latem wnoszą kolor do roślinnych kompozycji

Zaczynamy: jak wybrać rośliny

Nasadzenia naturalistyczne są zwykle samowystarczalne po zakorzenieniu i wymagają bardzo niewiele pielęgnacji, by rośliny dobrze wyglądały

■ Dobór gatunków traw

Wielkoskalowe nasadzenia preriowe, takie jak słynne podwójne rabaty zaprojektowane przez Pieta Oudolfa w RHS Wisley (Surrey), wykorzystują wysokie gatunki traw, takie jak miskant, ale w mniejszych ogrodach sprawdzi się szereg bardziej zwartych traw. Należą do nich rozplenica, ostnica cieniutka (*Stipa tenuissima*), trzęślica modra (*Molinia caerulea*) i niektóre prosa.

Aby uzyskać potrzebną ilość traw bez nadwyrężania portfela, rozważ dzielenie każdej 3-litrowej doniczki na dwie lub trzy rośliny. Użyj noża do chleba, by przeciąć korzenie, albo dwóch wideł ustawionych tyłem do siebie, by rozdzielić bryłę korzeniową.

■ Dobór gatunków bylin

Wiele gatunków bylin o kępiastym pokroju nadaje się do małych i przeciętnych ogrodów. W zależności od warunków środowiskowych rozważ następujące gatunki: zwarte dzielżany, szałwię omszoną (*Salvia nemorosa*), rudbekię (*Rudbeckia*) 'Little Goldstar' i liliowiec (*Hemerocallis*) 'Stella de Oro'.

■ Wspólna uprawa

Po wybraniu gatunków traw i bylin czas zaplanować układ. Często pomaga naszkicowanie siatki na rysunku projektowanego obszaru. Każdy kwadrat może mieć 25 cm x 25 cm, 50 cm x 50 cm lub 1 m x 1 m, w zależności od przeznaczonej powierzchni.

Zacznij od rozmieszczenia różnej wielkości smug lub plam dominującej trawy na całym obszarze. Myśl o powtarzanych plamach i pasach, ale z pewną dozą losowości, trochę jak pasy tygrysa lub cętki lamparta. Użyj siatki, by proporcjonalnie je rozmieścić, a jeśli nie jesteś pewien, zerknij na plany nasadzeń Sarah Price lub pionierskiego zespołu z Sheffield University pod kierownictwem Nigela Dunnetta i Jamesa Hitchmougha. Na koniec równomiernie rozmieść powtarzające się gatunki bylin między trawami.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; PAUL DEBOIS

eprasa.pl 3fa967eb13

Niech żyje radość

Część 3 Kolor

Jeśli chcesz mieć radosne letnie rabaty i obwódki przez lata, to bezproblemowe schematy nasadzeń w połączeniu z paletami wprawiającymi w dobry nastrój są świetnym punktem wyjścia, mówi Sue Kent

ZDJĘCIA JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967e

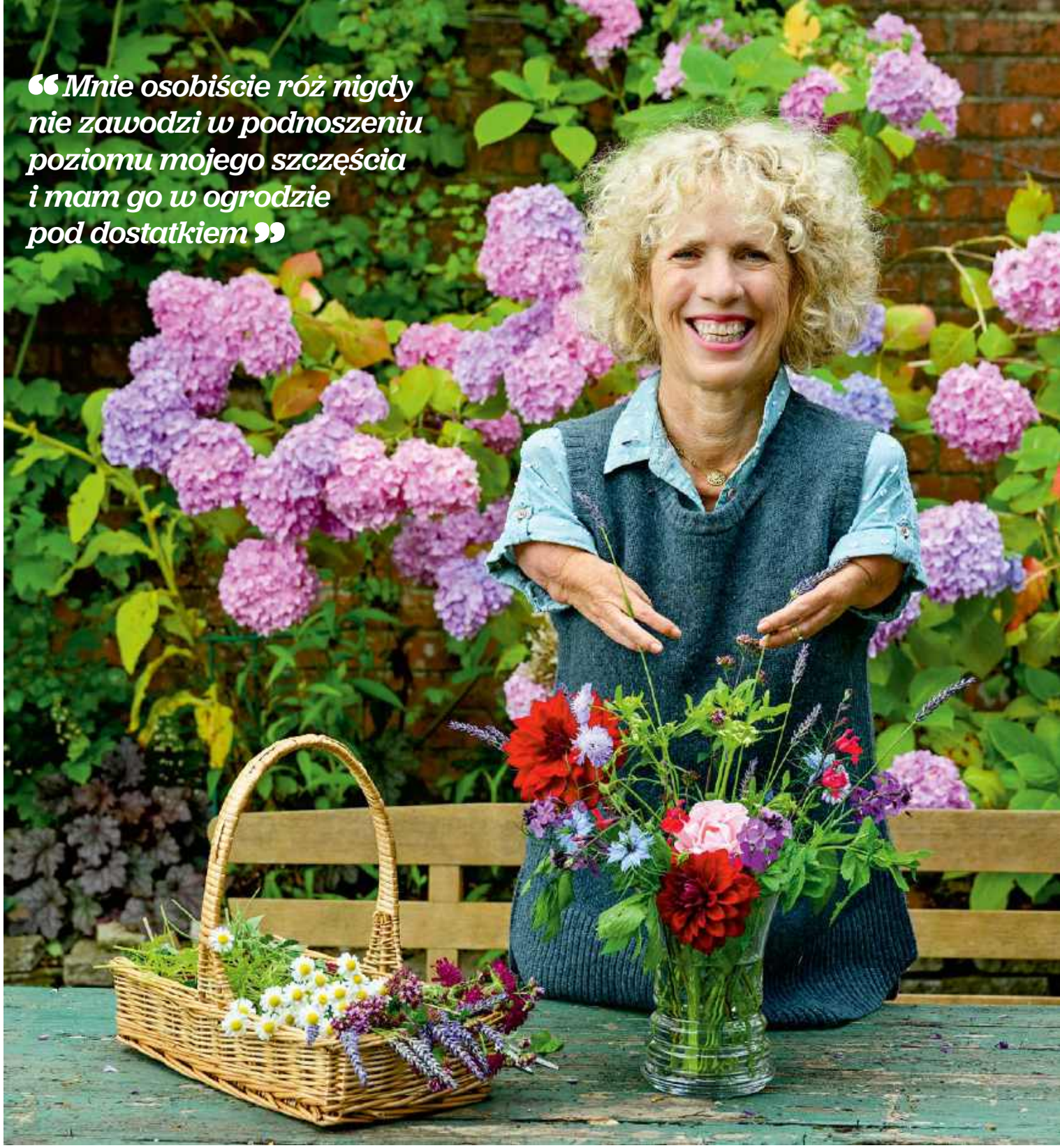
Sue sadzi hortensje blokami, by zmaksymalizować kolor od kwietnia do listopada

„Zauważyłam, jak każda roślina podkreślała kolor drugiej – to było objawienie”

Główną częścią mojej ogrodniczej radości jest strona wizualna, a w miarę jak moja wiedza i umiejętność obserwacji rosły, rosła też moja miłość do eksperymentowania z zestawieniami kolorystycznymi. Gdy po raz pierwszy trafiłam do mojego ogrodu ponad 35 lat temu, patrzyłam na rośliny pojedynczo. Cieszyłam się uderzającym błękitem prusznika, delikatnym różem żylistka, a kiedy szłam na zakupy po rośliny, przyciągał mnie ich kolor. Nie wiedziałam nic o ogrodnictwie i była to po prostu reakcja instynktowna – kupowałam rośliny, które wpadły mi w oko, nie zastanawiając się naprawdę, jak będą współgrać z innymi okazami w ogrodzie.

Wszystko się zmieniło, gdy odwiedziłam moją utalentowaną przyjaciółkę w Kornwalii i zobaczyłam zestawienie przymiotna i lobelii, które przykuło moją uwagę. Zauważyłam, jak każda roślina podkreślała kolor drugiej, a moja wizualna przyjemność ogromnie wzrosła. To było objawienie, a to odkrycie bardzo mnie podekscytowało. Zrozumiałam, że mogę osiągać lepsze wyniki, jeśli będę bardziej uważać na to, jak kolory ze sobą współgrają, i tak rozpoczęła się podróż – spędzanie czasu na odwiedzaniu wystaw i ogrodów otwartych w kraju i za granicą, by dowiedzieć się więcej. Mój ogród wypełniają teraz różnokolorowe rośliny i kwiaty atrakcyjne przez cały rok; nieustannie eksperymentuję zarówno z tradycyjnymi, jak i bardziej odważnymi zestawieniami kolorystycznymi.

Uwielbiam to, jak natura zestawia kolory, i jak wielu z nas robią na mnie wrażenie pozornie przypadkowe barwy dzikiej łąki kwiatowej. Po raz pierwszy doświadczyłam tego we Francji, w ogrodach Eyrignac, gdzie plątanina delikatnych żółtych, różowych, niebieskich i pomarańczowych kwiatów wśród połaci bujnej trawy była oszałamiająco piękna. Wiem, że nie odtworzę tego dokładnie, ale zawsze będę podróżować, by oglądać takie pełne nadziei i podnoszące na duchu widoki, czy to we Francji, w Highgrove, czy na półwy-

spie Gower w południowej Walii, gdzie mieszkam.

Jeszcze dalej, gdzie inny klimat pozwala rozkwitać wrażliwszym roślinom, kolor może być używany w nieznany sposób. Odwiedziłam Maroko i spędziłam czas w ogrodzie Majorelle w Marrakeszu, gdzie rośliny były w przeważającej mierze zielone i srebrzyste, ale terakota i błękit Majorelle zostały wkomponowane w elementy architektury ogrodowej,

POWYŻEJ Kolor z rabat można przenieść do wnętrz za pomocą inspirujących kompozycji w wazonach

by wzmocnić te nasadzenia i prowadzić wzrok przez ogród.

Staję się trochę monochromatyczną obsesjonatką. Zaczęłam od białej rabaty, szybko zdając sobie sprawę, że istnieją biele kremowe, ale też lśniące, a różne odcienie bieli mogą ze sobą kolidować. Stworzenie białego ogrodu lub rabaty wymaga umiejętności, ale taka kompozycja wygląda świetnie w ciemnym miejscu lub na tle ciemnego żywopłotu, gdy naprawdę przyciąga wzrok po zmroku, i ma bardzo uspokajający wpływ na zmysły.

Jasno i pięknie

Białe ogrody lub rabaty to klasyka, ale kiedy poproszono mnie o stworzenie pięknej rabaty na Gardeners’ World Live w 2023 roku, była to okazja do eksperymentowania, więc zaryzykowałam i postawiłam na róż. Wyzwaniem było połączenie wszystkich tonów, od różu bliskiego bieli po róż zbliżony do fioletu

eprasa.pl 3fa967eb13

i wszystko pomiędzy, ale efekt był spektakularny. Mnóstwo ludzi podchodziło, by powiedzieć, jak bardzo nie doceniali pozytywnej mocy róży. Mnie osobiście róż nigdy nie zawodzi w podnoszeniu poziomu mojego szczęścia i mam go w ogrodzie pod dostatkiem, w kompozycjach rabatowych, jako kwiaty cięte i jako inspirację dla mojej sztuki.

Sukces i twórcza zabawa przy różowej rabacie niedawno zaprowadziły mnie do zabawy z czer-

Przywitaj tęczę

Wybrałam kilka moich ulubionych kolorowych roślin o kolorowych kwiatach,, które możesz włączyć do swojego ogrodu. Mam nadzieję, że pomogą ci zainspirować się i przyjąć radość koloru

Maczek kalifornijski (*Eschscholzia californica*) Jeśli chcesz zatrzymać gości w miejscu kolorem i masz słoneczne, suche stanowisko, jednoroczny maczek kalifornijski idealnie się sprawdzi. Dzięki regularnemu usuwaniu przekwitłych kwiatów pomarańczowe maczki przy moich tylnych drzwiach kwitły w zeszłym roku całe lato; choć z biegiem sezonu mogą się rozkładać, są warte tej radości.

Róże to kolorowy raj, bo występują w tak wielu odcieniach, w tym kremowobiała róża Summer Memories, która kwitnie przez całe lato i świetnie rośnie na mojej mieszanej rabacie. Na mojej rabacie na Gardeners' World Live użyłam różowych róż krzewiastych w wielu różnych odcieniach, które wyglądały niesamowicie wśród kwiatów, takich jak naparstnice, jarzmianka i groszek pachnący.

Czarnuszka damasceńska (*Nigella damascena*) Zwiewna, ozdobiona klejnotami kwiatów czarnuszka damasceńska, z odcieniami błękitu, bieli lub różu, tworzy idealne połączenie ze złocieniem i lawendą. Choć te rośliny kwitną w nieco różnym terminie, razem zapewniają kolor i atrakcyjność przez wiele miesięcy. Czarnuszka damasceńska ma też rzeźbiarskie główki nasienne, które wyglądają uroczo w bukietach, można je ściąć zielone do suszenia lub zostawić do rozsiania się.

Lak (*Erysimum*) 'Bowles's Mauve' Najdłużej kwitnącą rośliną w moim ogrodzie jest srebrzystolistny wieloletni lak 'Bowles's Mauve', z purpurowymi iglicami kwitnących przez wszystkie łagodne miesiące zimowe z wyjątkiem jednego. Tą krótko żyjącą bylinę można łatwo uzyskać z sadzonek. Przekwitłe łodygi wycinaj do poziomu liści, by zapobiec wyciąganiu się rośliny.

Dalie Byłam długo zrażona koniecznością wykopywania i przechowywania dalii, by chronić je przed przymrozkami, dlatego te oszałamiające kwiaty pojawiły się w moim ogrodzie dopiero w zeszłym roku, gdy uległam urokowi przepięknej czerwonej 'Berger's Record', która miała idealny odcień do mojej czerwonej rabaty. Wykopywanie dali jest dla mnie zbyt uciążliwe, więc zamierzam zostawić jesienią karpy w gruncie, przykrywając je bardzo grubą warstwą ściółki.

Hortensje Hortensje to niezawodne filary mojego ogrodu, sadzone blokami według koloru i zapewniające atrakcyjność od kwietnia do listopada. Ich kwiatostany zmieniają się z limonkowozielonych wiosną na różowe latem, blaknąc do kasztanowych i wreszcie brązowych jesienią. Stosowanie różnych typów hortensji, takich jak ogrodowa (duże, okrągłe głowy), piłkowana (płaskie kwiatostany) i bukietowa (stożkowate), zapewnia dodatkową atrakcyjność wizualną.

Złocień maruna (*Tanacetum parthenium*) Te radosne kępki kwiatów przypominających stokrotki – białych z żółtymi środkami kwitnących na tle zielonego, paprociowatego listowia naprawdę dopełniają srebrzyste liście pobliskiej lawendy. Przycięcie złocienia po kwitnieniu wymusza drugą falę kwitnienia jesienią; i choć nie jest to roślina w pełni mrozoodporna, łatwo się rozsiewa, zapewniając kolor na lata.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, GANNUSYA/ADOBESTOCK

eprasa.pl 3fa967eb13

wienią – kolorem, którego wcześniej nie stosowałam. Mój mąż kocha jaskrawą czerwień z taką samą pasją, z jaką ja kocham róż, i mam teraz misję stworzenia pewnej kompozycji. Choć podobnie jak w przypadku bieli, różu czy żółci, istnieje wiele odcieni czerwieni i zdecydowanie mam swoje ulubione.

W przypadku jednej konkretnej rabaty musi to być szkarłatna czerwień, bez miejsca na odcienie pomarańczowe czy karminowe. W tym przypadku trzymanie się określonej palety będzie kluczem do sukcesu i z pomocą katalogów ogrodniczych i stron internetowych, które często są uporządkowane lub filtrowane według koloru, powoli tworzę w głowie obraz czerwonej rabaty, która zapewni maksimum przyjemności mojemu wiecznie cierpliwemu mężowi. Zrozumienie terminologii kolorystycznej używanej w takich źródłach i budowanie osobistej palety barw z konkretnych roślin i kwiatów może naprawdę pomóc w tym procesie.

POWYŻEJ
Piękna rabata Sue w ogrodzie *In The Pink* na GW Live 2023 łączyła różne odcienie różu, tworząc podnoszące na duchu i pozytywne wrażenia

PO PRAWEJ
Czerwona rabata Sue przy domu będzie złożona wyłącznie ze szkarłatnych czerwieni, jak u tych dalii i szałwii, by stworzyć bardziej dynamiczną kompozycję

Przywitaj się z żółcią

Co prowadzi mnie do żółtego – koloru, który dzieli świat ogrodniczy i zaprasza do dyskusji? Według mnie dodanie bladej żółci do popularnej mieszanki błękitów, fioletów i bieli przykuwa uwagę, wywołuje u mnie radość i podnosi na duchu. Na mojej mieszanej rabacie bardzo lubię mieć trochę bladej żółci wśród nasadzeń, w postaci pełnika ogrodowego 'Cheddar' (*Trollius* x *cultorum*) z miseczkowatymi kwiatami czy miecznicy szerokolistnej (*Sisyrinchium striatum*) ze wspaniałymi cytrynowymi kłosami kwiatów i zimozielonymi, mieczowatymi liśćmi. Dla mnie żółć to konieczność.

Kolorowe rośliny bawią na tak wielu poziomach – w ogrodzie i w wazonach w domu, poprawiając nastrój każdego pomieszczenia. Czerpię też kulinarną przyjemność z dodawania kolorowych kapustnych, nasturcji i kwiatów szczypiorku do sałatek, albo ogórecznika i płatków róż do napojów. I nie zapominajmy o zieleni, wszechobecnym kolorze naszych ogrodów – od żywej zieleni świeżo wyhodowanych ziół, takich jak pietruszka i bazylia w sosie z zielonych ziół, odświeżającej oczy i podniebienie, po zieleń liści i trawnika.

Podsumowując – ogród pełen kolorów to ogród pełen radości i miejsce dla licznych ścieżek twórczości i wyrażania siebie. Nawet jeśli zaczniesz od kilku akcentów kolorystycznych tu i tam, zachęcam wszystkich, by spróbowali.

eprasa.pl 3fa967eb13

Anya rozmnożyła wiele roślin do swoich kompozycji doniczkowych – to świetny sposób na obniżenie kosztów i zwiększenie poczucia satysfakcji

Rozmnażaj rośliny do doniczek

Twórz piękne, przyjazne planecie kompozycje w pojemnikach, które nie nadwyrężą portfela, wykorzystując rośliny rozmnażane w domu. Ekspertka od oszczędnego ogrodnictwa Anya Lautenbach pokazuje, jak to zrobić

ZDJĘCIA SARAH CUTTLE

Kiedy dorastałam, nie mieliśmy wiele, ale zawsze mieliśmy oszałamiający ogród pełen pięknych kwiatów, a nasze doniczki były prawdziwą ozdobą. Większość roślin była rozmnażana przez moją mamę, co później w życiu zainspirowało mnie do tworzenia mojego ogrodu i kompozycji w doniczkach w sposób zrównoważony i oszczędny, poprzez pobieranie sadzonek z roślin, które dobrze rosną w naszym ogrodzie, i uprawianie ich z nasion. To niesamowite, co można osiągnąć z kilku łodyżek pobranych jako sadzonki i kilku paczek nasion.

Zawsze fundowaliśmy sobie kilka roślin z małej, miejscowej szkółki. Wycieczka w to miejsce była dla nas jak święto. Satysfakcja z kupienia rośliny, połączona z uzyskaniem roślin z domowej uprawy, dawała nam dużo radości.

Nasze doniczki były porozstawiane po całym ogrodzie, zdobiły balkon i zewnętrzne parapety. Pojemniki były jak małe ogródki pełne kolorów, faktur i kształtów, każda niczym kwiatowa symfonia, przybliżająca nam nasze ukochane kwiaty i łącząca wnętrze z przestrzenią na zewnątrz. Dawały nam nieskończoną radość i często były tematem rozmowy przy posiłkach, gdy właśnie kwitły.

Teraz, gdy projektuję i tworzę moje kompozycje w pojemnikach, nie tylko cieszę się procesem ich tworzenia, ale też przenoszą mnie myślami do czasów dzieciństwa. Poranny letni rytuał i widok mojej mamy podlewającej doniczki i czasem ścinającej kilka łodyżek na stół przywołują takie szczęśliwe wspomnienia.

Anya Lautenbach jest autorką kilku książek o oszczędnym ogrodnictwie, w tym *The Money-Saving Gardener* (Wyd. DK) i *The Money-Saving Garden Year* (Wyd. DK), i wiele roślin w swoim ogrodzie wyhodowała od zera.

eprasa.pl 3fa967eb13

△ Jasna i zwiewna

Doniczki są jak małe ogródki a tę, z jej symfonią kolorów, faktur i kształtów, łatwo stworzyć. Czerwona jeżówka jest gwiazdą, nadaje kompozycji wysokości i kwitnie aż do pierwszego przymrozku, jeśli regularnie usuwamy przekwitłe kwiaty. Tymczasem łatwa w uprawie ostnica Lessinga (*Stipa lessingiana*) dodaje miękkiej faktury i kołysze się na wietrze.

Przymiotno Karwińskiego (*Erigeron karvinskianus*) łatwo wyhodować z sadzonek łodygowych wiosną i latem; często kwitnie do późnej jesieni. Mulenbekia gęsta (*Muehlenbeckia complexa*) i limonkowa tojeść rozesłana (*Lysimachia nummularia*) 'Aurea' ożywiają kompozycję. Obie rośliny można wyhodować z sadzonek łodygowych, które łatwo ukorzeniają się w wodzie. Zanim posadzisz rośliny, najpierw je ustaw, aby uzyskać dynamiczną kompozycję, po czym posadź w bezotorfowym podłożu.

Rośliny w kompozycji

1. **Mulenbekia gęsta (*Muehlenbeckia complexa*)** z sadzonki łodygowej × 1
2. **Tojeść rozesłana (*Lysimachia nummularia*) 'Aurea'** z sadzonki łodygowej × 1
3. **Przymiotno Karwińskiego (*Erigeron karvinskianus*)** z sadzonek łodygowych × 2
4. **Jeżówka purpurowa (*Echinacea purpurea*) 'Red Rocket'** × 1
5. **Ostnica Lessinga (*Stipa lessingiana*)** × 1
6. **Używana gliniana doniczka** (40 cm × 30 cm)

Rada dotycząca rozmnażania
Aby rozmnożyć mulenbekię (*Muehlenbeckia complexa*), wybierz późnym latem lub wczesną jesienią miękki wierzchołek pędu o długości 7-10 cm. Usuń dolne liście i postaw w naczyniu z wodą z dala od bezpośredniego słońca. Sadzonki łodygowe ukorzeniają się w ciągu dwóch do czterech tygodni i po tym czasie są gotowe do przesadzenia do doniczek.

▷ Wrażliwe gwiazdy

Wszystkie rośliny w tej kompozycji są mało wymagające w pielęgnacji i odporne na suszę, co czyni ją świetnym rozwiązaniem dla zapracowanych ogrodników. Ponieważ to rośliny wieloletnie, pojemnik będzie atrakcyjny przez lata, bez dodatkowych wydatków. Lśniące, limonkowozielone liście eonium tworzą idealnie ukształtowane rozety, stanowiąc świetny kontrast dla szarozielonych eszewerii i rozchodników, które latem przebarwiają się na czerwono.

Tę łatwą w pielęgnacji kompozycję można ustawić na słonecznym tarasie w miesiącach letnich i połączyć z innymi roślinami doniczkowymi. Może być też punktem centralnym na ogrodowym stole – pasuje zarówno do stylu nowoczesnego, jak i wiejskiego. Eonium i eszeweria są wrażliwe na mróz i potrzebują dodatkowej ochrony zimą, więc jesienią przenieś pojemnik do ogrzewanej szklarni lub do domu.

Wszystkie rośliny łatwo się rozmnażają, dlatego jest to doskonała opcja dla oszczędnych ogrodników. Używaj mieszanki beztorfowego podłoża i żwiru ogrodniczego, dosypując po posadzeniu warstwę żwiru na powierzchni ziemi.

eprasa.pl 3fa967eb13

Użyte rośliny

1. **Eonium (*Aeonium castello-paivae* var. *sarae*)** z sadzonek łodygowych × 2
2. **Eszeweria (*Echeveria humilis*) z sadzonek liściowych** × 5-10
3. **Rozchodnik (*Sedum tetractinum*) 'Coral Reef'** z sadzonek łodygowych × 5-10
4. **Okrągła szkliwiona doniczka** (35 cm × 17 cm)

Rada dotycząca rozmnażania
Eonia można rozmnażać z sadzonek łodygowych, zwieńczonych rozetą liściową. Ukorzenią się w wodzie o każdej porze roku.

Mrozoodporny zwycięzca

Rojniki i rozchodniki to atrakcyjne, zimozielone niskie sukulenty, które można uprawiać w pojemnikach przez cały rok. Jedne i drugie są bardzo łatwe w rozmnażaniu, odporne na suszę i wymagają minimalnej pielęgnacji. Tym, co czyni je jeszcze bardziej przydatnymi, jest to, że są mrozoodporne i mogą rosnąć na zewnątrz przez cały rok. Ta urocza kombinacja roślin zadowoli każdego ogrodnika i uatrakcyjni każdą przestrzeń i każdy styl, bez względu na wielkość ogrodu czy budżet.

Płożąca natura rozchodnika białego świetnie komponuje się z rojnikiem, który tworzy atrakcyjne rozety. System korzeniowy obu roślin jest bardzo płytki, co umożliwia sadzenie tych roślin w większości pojemników, pod warunkiem, że mają dużo otworów na dnie do odprowadzania wody. Sadź je w mieszance bezTorfowego podłoża i żwiru ogrodniczego, z warstwą żwiru na wierzchu. Obie rośliny latem wytwarzają kwiaty przyjazne zapylaczom. To kompozycja, na której wszyscy zyskują, w każdym ogrodzie, bez względu na jego wielkość.

Użyte rośliny

1. **Rojnik pospolity (*Sempervivum soboliferum*)** z sadzonek liściowych × 5-10
2. **Rozchodnik biały (*Sedum album*)** z sadzonek łodygowych × 5-10
3. **Używana gliniana skrzynka** (15 cm × 27 cm × 16 cm)

Rada dotycząca rozmnażania
Łodygi rozchodnika szybko ukorzeniają się w dobrze przepuszczalnym podłożu wiosną i latem, co czyni tę roślinę jedną z najłatwiejszych do samodzielnego rozmnażania.

eprasa.pl 3fa967eb13

△ Wiszące zioła

Wiele ziół dobrze rośnie w wiszących koszach, zapewniając smaczne zbiory bez zajmowania miejsca na ziemi. Kosz ziołowy można szybko i łatwo obsadzić; należy wyłożyć na jego dnie przeznaczony do ponownego użycia worek foliowy i chłonną jutę, po czym wypełnić go beztorfowym podłożem. Upewnij się tylko, że masz hak lub słupek do zawieszenia kosza. Ustaw go przy ścianie domu lub w innym ciepłym, osłoniętym miejscu dla ochrony zimą i dla świeżego przyrostu jesienią.

Wiele ziół można wyhodować z nasion lub sadzonek, a możesz je łączyć z roślinami z ogrodowych sklepów i wyprzedaży. Mój zwisający rozmaryn wyhodowałam z sadzonek łodygowych i dodałam małe doniczki z werbeną cytrynową, tymiankiem i szałwią.

Rada dotycząca rozmnażania
Rozmaryn uzyskaj z sadzonek łodygowych – odetnij pęd tuż pod liściem późnym latem, usuń dolne liście i wetknij w mieszankę beztorfowego podłoża i żwiru ogrodniczego. Ustaw w jasnym miejscu (nie w bezpośrednim słońcu). Ukorzeni się po miesiącu.

Użyte rośliny

1. **Zwisający rozmaryn (*Salvia rosmarinus* Prostrata Group)** z sadzonek łodygowych × 3
2. **Werbena cytrynowa (*Aloysia citrodora*)** × 1
3. **Szałwia lekarska (*Salvia officinalis*) 'Tricolor'** × 1
4. **Macierzanka zwyczajna (*Thymus pulegioides*) 'Foxley'** × 1
5. **Wiszący kosz** (36 cm × 17 cm) wyłożony przeznaczonym do ponownego użycia plastikiem i chłonną jutą

Wskazówki Anyi

Rozmnażanie roślin nie tylko zapewnia większą liczbę okazów i pozwala oszczędzać pieniądze, ale też przynosi ogromne poczucie spełnienia i może przybliżać do kontaktu z ziemią w świecie natychmiastowej gratyfikacji i nadmiernej stymulacji. Można je łatwo wykonywać w warunkach domowych bez żadnego specjalnego wyposażenia. I można to robić niemal każdego dnia w roku, bo istnieją metody rozmnażania na każdą porę roku.

Kluczowe rzeczy do zapamiętania:

- Sadzonki można pobierać z różnych części roślin, w tym z miękkich młodych pędów, łodyg półzdrewniałych i zdrewniałych, a także z liści i korzeni, w zależności od rośliny. To świetny sposób na uzyskanie licznych roślin za darmo; do tego fascynujące jest obserwowanie procesu ukorzeniania się.
- Trzymaj sadzonki z dala od bezpośredniego słońca, a jeśli są posadzone w samej ziemi, upewnij się, że nie wysychają. Sadzonki potrzebują przepuszczalnego podłoża, więc mieszaj żwir ogrodniczy z ziemią uniwersalną, ale nie potrzebują zbyt wielu składników odżywczych, więc unikaj żyznej ziemi.
- Dzielenie bylin o kępkowym pokroju pozwala uzyskać rośliny niemal natychmiast, gdyż większość szybko się ukorzenia i kwitnie jeszcze w tym samym roku.
- Uprawianie roślin z nasion oraz sadzenie cebul i bulw to często proste sposoby na uzyskanie większej liczby roślin niewielkim kosztem. Łatwo zapomnieć, że to też jest rozmnażanie!
- Co najważniejsze, nie zastanawiaj się zbyt długo. Dobrze jest znać podstawy, na przykład jaką metodę rozmnażania zastosować do jakiej rośliny, ale najważniejsze to nie bać się spróbować – odporna roślina może się ukorzenić wbrew wszelkim regułom.

Posłuchaj podcastu **Summer Conversations** na **www.GardenersWorld.com**, by poznać więcej oszczędnych wskazówek ogrodniczych Anyi Lautenbach

eprasa.pl 3fa967eb13

Smak tropików

Wprowadź egzotyczny klimat do swojego ogrodu – oto ponad 20 stron inspiracji

64 Inspiracja dżunglą
Zobacz, jak finaliści naszego plebiscytu Ogrody Roku stworzyli swój podmiejski raj

70 Tropikalna mieszanka
Poznaj fachowe wskazówki i najlepsze rośliny, które pomogą stworzyć bujną oazę przy domu

76 Wakacyjne doniczki
Przywołaj szczęśliwe wspomnienia za pomocą roślin inspirowanych podróżami

81 Zabawa z wodą
Stwórz miniaturowe zbiorniki wodne do dekoracji mieszkania

ZDJĘCIA: ALAMY/IMAGEBROKER.COM; PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

W tym ogrodzie w stylu tropikalnym jest też mała szklarnia oraz grządka warzywno-ziołowa

Konkurs Ogrody Roku 2024

Inspiracja dżunglą

Marzysz o własnym kawałku raju bez konieczności wyjeżdżania za granicę? Zainspiruj się tropikalnym ogrodem rodzinnym Abu i Leti Sidhanee, stworzonym na londyńskich przedmieściach

ZDJĘCIA PAUL DEBOIS **TEKST** SONYA PATEL ELLIS

Abu i Leti Sidhanee

„Niektóre rośliny ogromnie urosły przez lata, a bananowce owocowały już kilka razy, co jest niesamowite. Nasze małe dzieci mają własne tajne miejsca do zabawy, a do tego wszystko zrobiliśmy oszczędnie – nawet altanka jest zbudowana głównie z odzyskanych materiałów"

„Świetna robota jak na osobę bez wcześniejszego doświadczenia, a wszystko z odzyskanych materiałów – godne podziwu”

Irene Berry, finalistka Ogrodów Roku 2023

Gdy rozpoczynasz przygodę z tworzeniem ogrodu, znalezienie tego, co sprawdza się na którym miejscu, może zająć lata. Jednak, gdy Abu i Leti Sidhanee przeprowadzili się do zabytkowej dzielnicy Sutton Garden Suburb, postawili sobie dodatkowe wyzwanie – stworzyć gęstą tropikalną dżunglę inspirowaną rodzinnymi wakacjami na Mauritiusie i Trynidadzie.

Jednymi z pierwszych roślin, które sprowadzili, były fatsja, mrozoodporne bananowce i palmy, tworzące górne i środkowe warstwy (na wzór lasu deszczowego), pomagając stworzyć mikroklimat dla kolejnej warstwy bujnego listowia i egzotycznych kwiatów.

Ogród stał się też dziełem miłości wielu pokoleń – mama Abu pomagała w pierwszych latach, a potem, gdy założyli własną rodzinę, najstarsza córka Abu, Sara, zainteresowała się uprawą jadalnych roślin i roślin dla dzikich zwierząt.

Projekt był przez lata dostosowywany, by stworzyć dzieciom miejsca do zabawy i odkrywania – w tym domek na drzewie, minigrządkę warzywną i oczko wodne dla dzikiej przyrody – oraz by pomieścić rośliny w stylu tropikalnym, które mogą przetrwać zimowe przymrozki, a także ciepłe lub gorące lata.

Pomimo stosunkowo niewielkich rozmiarów ogrodu są tu również miejsca do wypoczynku i spotkań towarzyskich, w tym altanka z hamakiem i kilka kącików wypoczynkowych. Choć Abu i Leti przeprowadzili się niedawno do Hiszpanii, ich ogród pozostaje kawałkiem raju dla tych, którzy będą tu mieszkać w nadchodzących latach.

Jak duży jest wasz ogród?

To mały ogród miejski, pewnie około 200 metrów kwadratowych

1. **Mały mostek do altanki to świetne miejsce do obserwowania dzikich stworzeń żyjących w oczku wodnym**

2. **Dzieci uwielbiają angażować się w ogród i pielęgnować rośliny**

3. **Kontakt z naturą to idealny sposób na relaks i dbanie o samopoczucie po pracowitym dniu**

eprasa.pl 3fa967eb13

❶ Ogród dojrzewał przez lata; powstały górne i dolne strefy oraz podszyt

❷ Altanka została zbudowana z materiałów z odzysku; jest tam hamak i kącik wypoczynkowy

“To naprawdę fajne miejsce, choć ja nie przepadam za palmami w podmiejskich ogrodach. Tu jednak wyglądają naprawdę autentycznie. Wszystko wydaje się pasować”

Oliver Hymans, finalista Ogrodów Roku 2023

– dość zwarty. To najmniejsza działka w naszej części Sutton Garden Suburb, które ma kształt podkowy z trawnikiem pośrodku i domami wokół.

Jak długo tu mieszkacie?
Ponad 15 lat, choć niedawno przeprowadziliśmy się do Hiszpanii.

Jak wyglądał ogród, gdy się tu wprowadziliście?
Był kompletnie zarośnięty i bardzo zaniedbany. Nie było widać granic ogrodu z powodu tych wszystkich krzewów i drzew. Nie było roślin ozdobnych – tylko trawa. Jedyne rzeczy, które tu zostały z tamtych czasów,

eprasa.pl 3fa967eb13

❶ **Abu zbudował w leśnej strefie domek na drzewie dla swoich dzieci. Mogą się tu bawić i obserwować ptaki**

❷ **Przebłyski koloru w krajobrazie głównie bujnej zieleni tropikalnej pochodzą od pomarańczowych alstremerii i fioletowej lawendy**

eprasa.pl 3fa967eb13

„Moje pierwsze wrażenie było takie, że patrząc z trawnika w tamtą stronę, stoisz na skraju dżungli i zastanawiasz się, co jest za nią. Nasadzenia są bardzo odważne, z niesamowitymi okazami”

Clive Johnson-Cooper, zwycięzca Ogrodów Roku 2023

to szopa i betonowy taras z boku domu. Wszystko inne jest nowe.

Co zrobiliście, by stworzyć swój ogród?

Najpierw skupiliśmy się po prostu na porządkach. Potem zaczęliśmy sadzić z tyłu – wstawiając bambusy, palmy i bananowce – i z czasem ogród naprawdę się rozwinął. Dodaliśmy drewniany podest w rogu, który później wymieniliśmy, i przenosiliśmy rośliny w miarę ich wzrostu. Stworzyliśmy też oczko wodne i strefę na niższym poziomie, a w końcu dodaliśmy grządkę warzywną i domek na drzewie.

Z czasem ogród naprawdę się wypełnił. Zbudowaliśmy warstwy nasadzeń – wysokie bambusy tworzące baldachim, potem rośliny średniej wysokości, a niżej rosnące, jak funkie i lilie, u podstawy. Teraz naprawdę czujesz się jak w dżungli – pełnej faktur i ciekawych elementów.

Co było waszą inspiracją?

Ogrody tropikalne! Nasza inspiracja pochodziła z rodzinnych wakacji na Mauritiusie i Trynidadzie – bujne nasadzenia w stylu lasu deszczowego naprawdę do nas przemawiają. Na początku próbowaliśmy prawdziwych tropikalnych roślin, ale londyńskie zimy były po prostu zbyt surowe. Więc przeszliśmy na mrozoodporne odmiany, które wciąż mają charakter tropikalny – takie jak fatsja, mrozoodporne bananowce i palmy, które mają tropikalny charakter, ale wytrzymują chłód.

Co ciekawe, ogród ma teraz własny mikroklimat. Gdy nasadzenia się zagęściły, duże liście osłaniają wrażliwsze rośliny. Kiedyś musieliśmy je wykopywać i owijać, ale w ostatnich latach zimowały z odrobiną ściółki dla ochrony.

Czy mieliście jakąś pomoc w czasie tworzenia ogrodu?

W większości wszystko robiliśmy sami – to coś, co kochamy. Moja mama pomagała w pierwszych latach i też się tym cieszyła. Teraz nasza córka dołącza, zwłaszcza przy podlewaniu i grządce warzywnej. Mówi wszystkim, że bananowce rosną dzięki niej! Domek na drzewie na przykład zbudowaliśmy w całości z odzyskanego drewna – nie kupiliśmy nic nowego. To naprawdę miejsce stworzone przez rodzinę.

Z których elementów jesteście najbardziej dumni?

Zdecydowanie z oczka wodnego – sami je wykopaliśmy i stopniowo powiększaliśmy. Teraz wygląda tak naturalnie – ludzie często pytają, czy zawsze tu było! Przyciąga mnóstwo dzikich stworzeń – żaby, ptaki, nawet traszki, a w pobliżu dodaliśmy schronienia dla zwierząt. Mostek z desek tworzy złudzenie, że woda pod nim płynie. Domek na drzewie to kolejna perełka – służy naszej córce do zabawy, w samym środku „dżungli”, i naturalnie wtapia się w nasadzenia.

Jakie były wasze największe wyzwania?

To była prawdziwa szkoła życia – znalezienie równowagi między roślinami, które dają tropikalny wygląd, a tymi, które mogą przetrwać w naszym klimacie. Po drodze straciliśmy mnóstwo roślin. Ustalenie, co tu się sprawdza, zajęło 15 lat. W pewnym momencie co roku owijaliśmy bananowce agrowłókniną i wykopywaliśmy je – z dziećmi to po prostu nie było do utrzymania!

Poza tym, przy ograniczonej przestrzeni, zawsze trzeba iść na kompromis – trawnik na przykład to tylko niewielki skrawek, tak naprawdę po to, by córka miała gdzie się bawić.

Jaka jest wasza ulubiona część ogrodu?

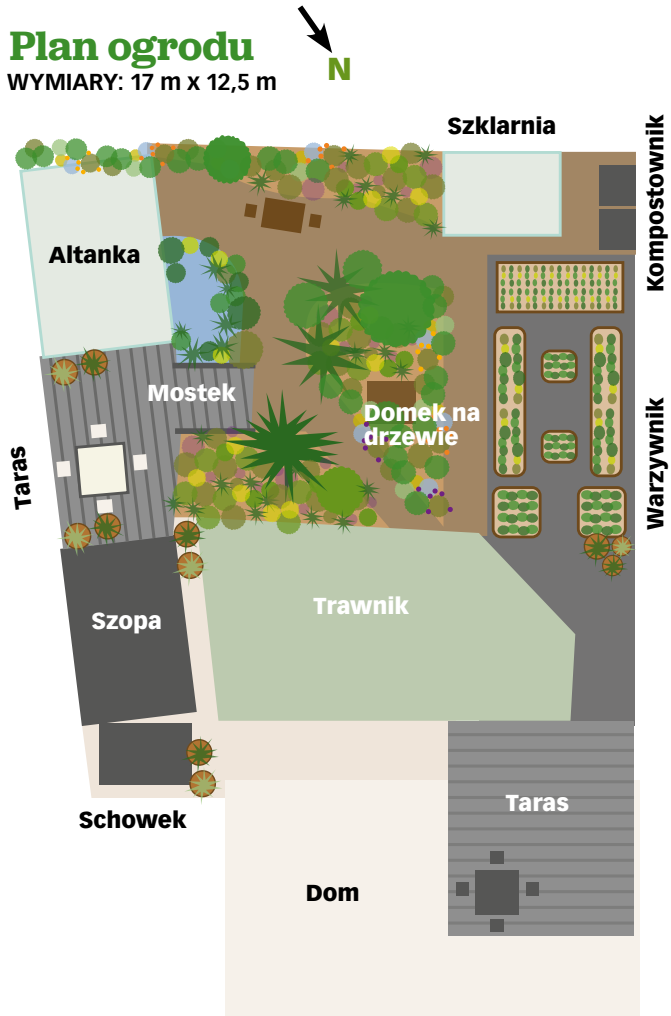
Trudno wybrać tylko jedną część, ale uwielbiam skarpę. Z wnętrza domu masz pełen widok na ogród, a warstwy nasadzeń tworzą bujne, wciągające wrażenie. Nocą – i w ciemniejsze zimowe dni – oświetlenie na schodach i pod różnymi roślinami sprawia, że przestrzeń jest jeszcze bardziej magiczna.

Jak korzystacie z ogrodu na co dzień?

Jesteśmy w ogrodzie codziennie – to część naszego życia. Gotujemy z ziół i warzyw uprawianych w ogrodzie i po prostu cieszymy się wypoczynkiem w tym miejscu po pracy. To przestrzeń, gdzie przetwarzamy dzień, grzebiemy w ziemi, przycinamy, myślimy... albo po prostu siedzimy i czujemy się jak gdzieś w tropikach. To odprężające i uspokajające – nasza ucieczka bez wychodzenia z domu.

Plan ogrodu

WYMIARY: 17 m x 12,5 m

eprasa.pl 3fa967eb13

Wiele egzotycznie wyglądających roślin, w tym pierzaste paprocie drzewiaste i wielkolistne drzewo papierowe (*Tetrapanax papyrifer*), dobrze rośnie w Wielkiej Brytanii na zewnątrz w osłoniętych miejscach

Tropikalna mieszanka

Przemień swój ogród w bujny egzotyczny raj dzięki najlepszym roślinom, inspiracjom i wskazówkom pielęgnacyjnym Ashleya Edwardsa

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH
LOKALIZACJA: FIELD HOUSE GARDEN, CHISWICK

Ciesz się zmysłowymi roślinami tropikalnymi, z kontrastującymi fakturami, żywymi plamami koloru i egzotycznymi zapachami

Sukulenty, takie jak aloes spiralny, potrzebują pełnego słońca i przepuszczalnej gleby

Rośliny tropikalne zawsze mnie fascynowały – uwielbiam ich architektoniczne liście i żywe kolory. Mam wyraziste wspomnienia z odwiedzin palmiarni w Królewskich Ogrodach Botanicznych w Kew jako dziecko, gdy czułem się niczym malutka mrówka pod ogromnymi liśćmi palm. Nigdy bym nie zgadł, że później trafię do palmiarni jako student Kew Diploma.

Choć możesz myśleć, że egzotyczne rośliny nie będą z powodzeniem rosły w Wielkiej Brytanii, wiele roślin subtropikalnych i wrażliwych na mróz radzi sobie dobrze przy odpowiedniej opiece i umiejscowieniu. Chciałbym tu podzielić się kilkoma wskazówkami dotyczącymi doboru roślin, które tworzą efekt ogrodu tropikalnego, najlepszych miejsc do ich sadzenia i sposobów pielęgnacji. Nie potrzebujesz ogromnej szklarni ani mocno nasłonecznionego ogrodu, by uprawiać rośliny o tropikalnym charakterze. Dobierając odpowiednie kształty i kolory liści, możesz uzyskać ten sam efekt w pojemniku lub w zacienionej części ogrodu.

Gdy myślimy o roślinach tropikalnych, co przychodzi na myśl? Zwykle duże liście, być może pstrokate, a nawet o bogatych purpurowych lub niebieskozielonych odcieniach. Głęboko powcinane lub klapowane blaszki liściowe również mają tropikalny wygląd i tworzą idealne tło dla olśniewających barw kwiatów – czerwieni, pomarańczy, żółci i fioletów – które dodają spotykanej w tropikach żywiołowości. W przeciwieństwie do tradycyjnego angielskiego stylu wiejskiego, który często obejmuje wiele pastelowych odcieni i daje miękkie, zwiewne kompozycje, nasadzenia tropikalne są gęste i odważne; zarówno w fakturach, jak i kolorach.

Te rośliny pochodzą zwykle z regionów, gdzie nie zdarzają się przymrozki i jest wilgotno przez cały rok. Wiele z nich może też dobrze rosnąć w Wielkiej Brytanii, zwłaszcza na osłoniętych stanowiskach. Odwiedziłem wiele ogrodów w Kornwalii, gdzie rośliny tropikalne rosną z powodzeniem, w tym The Lost Gardens of Heligan, Trebah, Trelissick i Glendurgan. To wspaniałe, inspirujące ogrody do zwiedzania, pokazujące, co można osiągnąć na dużą skalę. Heligan obejmuje

eprasa.pl 3fa967eb13

kolekcję imponujących paproci drzewiastych – jednych z największych, jakie kiedykolwiek widziałem rosnących na zewnątrz w Wielkiej Brytanii. Wiele roślin w tych ogrodach pochodzi z regionów subtropikalnych, a łagodny nadmorski klimat Kornwalii pozwala im dobrze się rozwijać.

Gdy byłem studentem, pracowałem w weekendy w Great Dixter w East Sussex, w ogrodzie subtropikalnym – to było fantastyczne doświadczenie, podczas którego wiele nauczyłem się o pielęgnacji roślin tropikalnych od głównego ogrodnika Fergusa Garretta. W środku lata ogród subtropikalny to labirynt listowia, rosnącego w miejscu dawnego tradycyjnego rozarium.

Możesz też nie spodziewać się, że egzotyczne rośliny będą dobrze rosły tak daleko na północy, jak w Szkocji, ale w jej zachodnich obszarach ocieplający wpływ Prądu Zatokowego może stwarzać dobre warunki dla tych roślin. Inverewe w Wester Ross to ogród słynący z wielu egzotycznych roślin – szczególne wrażenie zrobił na mnie widok eonium drzewiastego (*Aeonium arboreum*) i aloesu

Pielęgnacja roślin tropikalnych

Niektóre rośliny wymagają nieco więcej uwagi, inne są odporne i łatwe w uprawie – skorzystaj z porad Ashleya, aby w pełni wykorzystać potencjał tych czterech egzotycznych gatunków

Begonia (*Begonia luxurians*)

Tę begonię najlepiej sadzić pod innymi roślinami, bo lubi rozproszony cień, który chroni jej liście przed poparzeniami. Może urosnąć do 1,5 m, więc potrzebuje przestrzeni. Nie jest mrozoodporna i musi stać w temperaturze przekraczającej 5°C, więc przenieś ją do domu na zimę, do jasnej szklarni lub do oranżerii. Przy sadzeniu na zewnątrz dodaj grubą warstwę ogrodowego kompostu. Dokarmiaj roślinę organicznym nawozem z wodorostów co dwa tygodnie, aby miała bujne liście.

Zimą trzymaj begonie w domu

Wianecznik (*Hedychium densiflorum*)

Ciemnopomarańczowe, pachnące kłosy pojawiają się od lipca i rozwijają się do pierwszego przymrozku, jeśli usuwasz przekwitłe kwiaty. Roślina dorasta do 1,2 m. Ma błyszczące, zielone mieczowate liście, które dobrze kontrastują z dłoniastymi liśćmi innych gatunków. Zimą obetnij obumarłe liście i zapewnij roślinie hojną warstwę ściółki, by osłonić jej korzenie. Jest mrozoodporna i odbije wiosną. Co 2-3 lata wiosną możesz wykopywać i dzielić kłącza.

Zapewnij wianecznikom ciepłe, słoneczne miejsce

Arundo trzcinowate (*Arundo donax versicolor*)

Ta roślina jest naprawdę efektowna – dorasta do 2,5 m i ma wyraziście prążkowane liście. Najlepiej wybarwia się w pełnym słońcu. Potrzebuje gleby utrzymującej wilgoć, więc dobrze rośnie w ogrodach bagiennych. Ostrzeżenie – kłącza się rozprzestrzeniają, więc najlepiej trzymać roślinę w pojemniku wkopanym w ziemię lub zastosować barierę korzeniową wokół kępy. Łodygi można przycinać zimą. Ściółkuj grubą warstwą kompostu ogrodowego, by chronić kłącza przed mrozem.

Sadź arundo w słońcu dla uzyskania wyraźnych prążków na liściach

Rącznik pospolity (*Ricinus communis*) 'New Zealand Black'

Ta egzotycznie wyglądająca roślina jest ceniona za głęboko powcinane purpurowe liście. Można ją wyhodować z nasion wysianych w domu w marcu lub kwietniu. Hartuj i sadź sadzonki na zewnątrz, gdy minie wszelkie ryzyko przymrozków. Zapewnij żyzną, wilgotną glebę, a urośnie do 2,5 m w ciągu jednego roku. Wiatr może z łatwością uszkodzić liście rącznika, dlatego zapewnij mu osłonięte stanowisko. Każda część tej rośliny jest silnie trująca, więc nie uprawiaj jej, jeśli masz dzieci lub zwierzęta domowe.

Rączniki uprawiaj z nasion wysianych wiosną

ZDJĘCIA: NICKKURZENKO/ADOBESTOCK; GETTY/MOONSTONE IMAGES; NEIL HEPWORTH, NICKKURZENKO/ADOBESTOCK (LOKALIZACJA: FIELD HOUSE GARDEN, CHISWICK); JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

Ogród dżunglowy w Heligan w Kornwalii to szaleństwo paproci drzewiastych, gunnery o parasolowatych liściach i lilii wodnych

Dodaj egzotycznego dramatyzmu letnim doniczkom, sadząc eonium drzewiaste (*Aeonium arboreum*) 'Atropurpureum'

Klapowane liście drzewa papierowego (*Tetrapanax papyrifer*) mogą osiągnąć do 1 m szerokości

spiralnego (*Aloe polyphylla*) rosnących tam z powodzeniem na żwirowej, dobrze przepuszczalnej rabacie.

Dobór roślin

W Wielkiej Brytanii prawdziwie tropikalne rośliny uprawiamy zwykle jako rośliny pokojowe. Sansewieria, monstera, palma kencja, zielistka i skrzydłokwiat są popularne, szczególnie w ostatnich latach odrodzenia zainteresowania roślinami pokojowymi. Latem możesz wystawić te rośliny na zewnątrz, by stworzyć tropikalną kompozycję, pod warunkiem, że chronisz je przed zimnym wiatrem i nagłymi spadkami temperatury w nocy. I pamiętaj, by zabrać je z powrotem do domu pod koniec lata.

“Latem możesz wystawić rośliny pokojowe na zewnątrz, jeśli osłonisz je przed zimnym wiatrem”

Istnieje też mnóstwo mrozoodpornych roślin, które możesz wykorzystać do stworzenia egzotycznej kompozycji w ogrodzie tropikalnym. Jedną z moich ulubionych jest drzewo papierowe (*Tetrapanax papyrifer*) 'Rex'. To rozgałęziony krzew o liściach, które w odpowiednich warunkach mogą osiągnąć 1 m szerokości. Liście są klapowane i miękkie w dotyku, ale drobne włoski mogą powodować lekkie podrażnienie skóry u niektórych osób, więc lepiej nie sadzić go zbyt blisko ścieżki. Zwykle dobrze sprawdza się z tyłu rabaty. Po silnym mrozie zamrze do podstawy, a potem odrośnie wiosną. W łagodne zimy zdrewniałe łodygi stracą liście, ale odrosną; roślina zachowa więc swoją wysokość. Drzewo papierowe to świetny wybór na tło dla niższych bylin i roślin o ciemnych liściach.

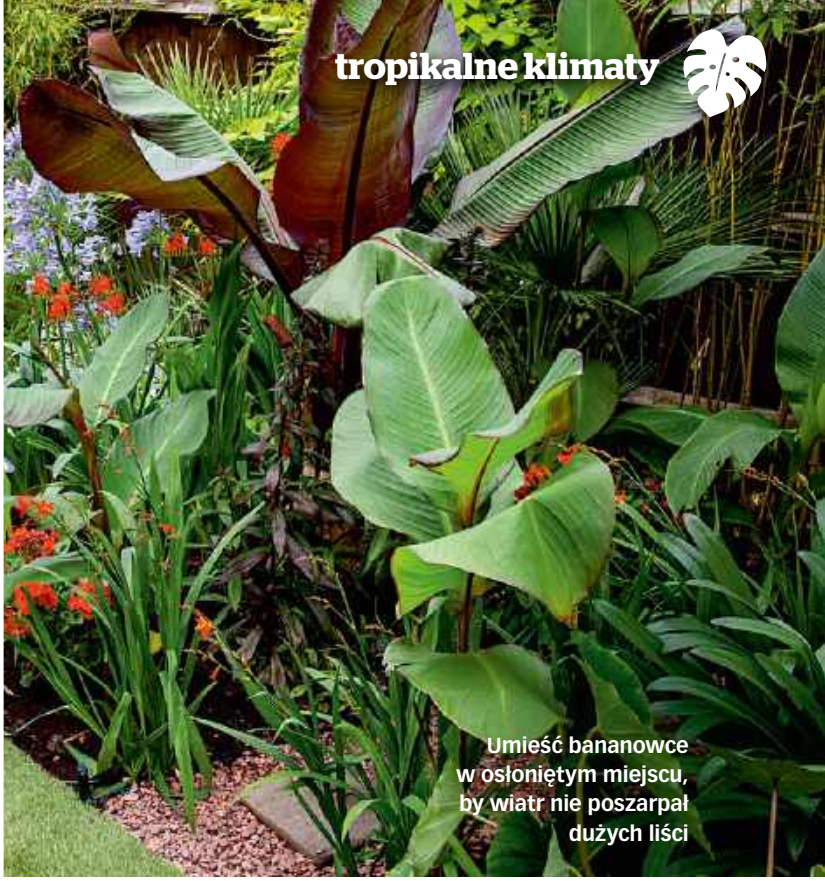
Inną rośliną, którą lubię, jest *Melianthus major*, który ma duże, szarozielone, ząbkowane liście. Liście te łapią krople deszczu jak małe perły, co dodaje im urody. Roślina zwykle zamiera po silnym mrozie, ale z reguły odbija wiosną. Nawet jeśli stare łodygi przetrwają zimę, najlepiej ściąć je do ziemi, by pobudzić rozwój młodych

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM; LOST GARDENS OF HELIGAN

eprasa.pl 3fa967eb13

Mrozoodporny szorstkowiec Fortunego (*Trachycarpus fortunei*) podczas gorącego lata może nawet zakwitnąć

Umieść bananowce w osłoniętym miejscu, by wiatr nie poszarpał dużych liści

Tropikalne rośliny jednoroczne

Wiele roślin jednorocznych ma egzotyczne ulistnienie i atrakcyjne kwiaty. Można je otrzymać z nasion i są świetne do pojemników, na rabaty, na małe przestrzenie, a nawet na balkony. Sadząc w donicach, spróbuj zestawienia „gwiazda, wypełniacz, roślina zwisająca", na przykład takiego:

Wilec klapowany (*Ipomoea lobata*) – wijące się pnącze, idealne do prowadzenia po wigwamie z tyczek. Jaskrawe, pomarańczowe, czerwone i żółte kwiaty czynią z niego prawdziwą gwiazdę.

Koleus Blumego (*Coleus scutellarioides*) – znakomity wypełniacz ozdobny z liści, dostępny w żywych kombinacjach kolorystycznych, od fioletu po limonkę i wszystko, co pomiędzy. Kwitnie późnym latem, ale ja wolę przycinać wierzchołki pędów, by utrzymać krzaczasty pokrój i pobudzić świeże przyrosty.

Uczep rózgowaty (*Bidens ferulifolia*) – kępiasta roślina często sprzedawana do wiszących koszy, będzie też przewieszać się przez krawędź doniczki. Odmiana 'Golden Goddess' to dobry wybór z uwagi na zwisający pokrój.

Sadzenie i pielęgnacja

Możesz posadzić kilka różnych roślin jednorocznych razem w dużej doniczce lub trzymać je osobno w pojedynczych doniczkach zgrupowanych razem. Jeśli masz balkon, możesz poprowadzić jednoroczne pnącza wzdłuż barierek, by naprawdę poczuć się zanurzonym w zieleni.

Utrzymuj rośliny dobrze nawodnione, szczególnie w upały, a jeśli będziesz regularnie usuwać przekwitłe kwiaty, będą kwitły aż do pierwszych przymrozków. Nawoź zbilansowanym nawozem, by rosły bujnie.

Twórz kolorowe kompozycje w donicach

Sadź gęsto dla uzyskania egzotycznego klimatu

pędów; inaczej nowe liście będą głównie odrastać z wierzchołka, a roślina będzie wyciągnięta. Liście pachną prażonymi orzeszkami ziemnymi, a kwiaty miodem. Z uwagi na zimozielone, egzotycznie wyglądające liście wypróbuj wilczomlecz (*Euphorbia mellifera*), z żywozielonymi liśćmi i bordowymi kwiatostanami.

Mocny efekt

Każda z mrozoodpornych palm natychmiast nada ogrodowi tropikalny charakter. Szorstkowiec Fortunego (*Trachycarpus fortunei*) ma wachlarzowate liście i pokryty włoskami pień, a dojrzałe okazy produkują wiechy żółtych kwiatów. Jednym z najbardziej spektakularnych wyborów, jeśli masz osłonięte miejsce i dużo przestrzeni, jest jubea okazała (*Jubaea chilensis*), która może osiągnąć ogromne rozmiary. Czasem spotykam te palmy w ogródkach przed domami i na rondach w Londynie. Zanim odnowiono Temperate House [szklarnię strefy umiarkowanej – red.] w Kew, rósł tam najwyższy okaz w Wielkiej Brytanii.

Mrozoodporny bananowiec japoński (*Musa basjoo*) to jedna z najbardziej imponujących tropikalnych bylin nadających się do uprawy w Wielkiej Brytanii; dorasta do 4 m wysokości i 2,5 m szerokości i ma ogromne liście – do 1,5 m długości. To pozycja obowiązkowa, jeśli możesz zapewnić mu potrzebną przestrzeń. W łagodną zimę straci liście, ale w srogą zamrze do podstawy. Zadomowione rośliny wypuszczają odrosty u nasady głównej łodygi, które możesz oddzielić, by powiększyć kompozycję lub podarować znajomym.

ZDJĘCIA: SARAWUT/ADOBESTOCK; SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH, SARAWUT/ADOBESTOCK

eprasa.pl 3fa967eb13

Uprawa egzotycznych roślin przywodzących na myśl podróże wprawia w wakacyjny nastrój za każdym razem, gdy na nie spojrzysz

Wakacyjne doniczki w domu

Ożyw balkon, jadalnię na świeżym powietrzu czy taras kolekcją pojemników inspirowanych wakacjami. Adam Frost podpowiada, jak wnieść do ogrodu odrobinę tropików

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

eprasa.pl 3fa9

Dla mnie rośliny w pojemnikach rozsiane po ogrodzie tworzą cudowne chwile, niezależnie od tego, czy doniczki pełnią funkcję punktów centralnych, czy są tylko przystankiem w wędrówce po ogrodzie. To prosty, a jednocześnie niezwykle skuteczny sposób na tworzenie różnych nastrojów i sezonowej atrakcyjności – a w niektórych przypadkach mogą cię przenieść w myślach w inne części świata dzięki egzotycznemu ulistnieniu, kwiatom lub zapachom. Doniczki są też świetne do przesuwania granic uprawy; pozwalając uprawiać bardziej nietypowe rośliny niż te na rabatach.

Przez lata zbudowałem kolekcję tego, co nazywam moimi „wakacyjnymi doniczkami", z dwóch powodów. Po pierwsze, są pełne roślin inspirowanych moimi zagranicznymi podróżami. Po drugie, będąc roślinami, które często pochodzą z cieplejszych klimatów, niektóre muszą spędzać zimę w szklarni, zabezpieczone przed najgorszą brytyjską pogodą. Te wakacyjne doniczki to świetny sposób na dodanie różnorodności do nasadzeń, a do tego dają mi szansę na ciągłe eksperymentowanie z roślinami, zabawę kształtami, formami, kolorami i fakturami. Tworzą urocze kolekcje i po prostu pomagają mi wyciągnąć z ogrodu jak najwięcej.

Miałem szczęście podróżować do kilku krajów tropikalnych i subtropikalnych i zawsze wracam do domu z listą „a może by tak"... czy mógłbym wyhodować to, czy tamto w moim ogrodzie? Zawsze jest coś, co wpadnie mi w oko.

Zabawa z moją kolekcją „wakacyjnych doniczek" wnosi ekscytację z podróży do mojego ogrodu i pozwala mi próbować uprawiać rośliny, które przypominają te piękne miejsca, i czas spędzony z panią Frost oczywiście. Poza tym ilość fascynujących ludzi, których spotykam w pracy, sprawia, że inspiruję się ich światem upra-

Sadź koleusy (*Coleus argentatus*) w dobrze przepuszczalnym podłożu i trzymaj je w lekkim cieniu

Arizemę można podeprzeć, gdy jej smukłe łodygi osiągną 60-90 cm

Gliniana doniczka pasuje do czerwonych łodyg i pomarańczowych kwiatów tej begonii

Koleus (*Coleus argentatus*)

Pochodzenie: Australia

Ten nisko rosnący krzew ma efektowne liście o srebrnym połysku i miękkiej fakturze. Liście są zaokrąglone i delikatne w dotyku. Tworzą piękny kontrast, szczególnie w zestawieniu z ciemniejszymi lub bardziej żywymi roślinami. Koleus produkuje małe fioletowe lub bladoniebieskie letnie kwiaty, które wyglądają subtelnie i tworzą uroczy akcent kolorystyczny na tle liści.

Jeśli chodzi o warunki, ta roślina preferuje jasne, rozproszone światło i dobrze przepuszczalną glebę lub kompost. Jest stosunkowo łatwa w pielęgnacji, dobrze rośnie w umiarkowanych temperaturach i wymaga jedynie okazjonalnego podlewania. Choć jest względnie odporna na suszę podczas upalnej pogody, nie jest mrozoodporna, więc uprawiam ją w pojemniku i przenoszę do domu na zimowe miesiące.

ZDJĘCIA: MICHAEL/ADOBESTOCK, SUGANYA SOPAT; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

Arizema (*Arisaema taiwanense*)

Pochodzenie: Tajwan

Szczerze mówiąc, gdy kolega dał mi kilka egzemplarzy arizemy, nie byłem do nich w stu procentach przekonany. Zacząłem je uprawiać i efekty nie były do końca zadowalające. Jednak im bardziej się upierałem i uczyłem się na temat tych roślin, tym bardziej mnie fascynowały i wciągnąłem się. Uprawiam je z bulw i zaczynają jako rośliny męskie, ale gdy dojrzewają, stają się żeńskie! Ta arizema na szczycie każdej łodygi ma duże, błyszczące zielone liście i unikalne kwiaty z kapturem, które wyglądają jak głowa kobry.

Dobrze rośnie w chłodnym, zacienionym miejscu, wilgotnym, ale dobrze przepuszczalnym podłożu. Nie jest w pełni mrozoodporna, więc trzymam ją zimą w szklarni.

Begonia (*Begonia sutherlandii*)

Pochodzenie: Południowa Afryka

Begonie rosną dziko w podszyciu lasów subtropikalnych i tropikalnych, ale przenoszą mnie też myślami do czasów pracy w wydziale parków, gdzie używaliśmy dużych, żywych odmian w nasadzeniach sezonowych, by nadać im egzotyczny charakter. Nadal uprawiam całkiem sporo begonii. Ten gatunek zwisający ma małe ząbkowane liście z czerwonymi żyłkami i czerwone pędy, oraz miękkie pomarańczowe kwiaty. Z biegiem lat bulwy rosną, a roślina rozmnaża się przez cebulki na łodygach jesienią, tuż przed zamarciem.

Lubi chłodne, półcieniste miejsce, ale nie jest wystarczająco mrozoodporna, by pozostać w ogrodzie w chłodniejsze miesiące. Bulwy można też wykopać i przechowywać na sucho przez zimę.

5 egzotycznych skarbów do wakacyjnych doniczek

1 Chobot bulwiasty (*Apios americana*)

Stanowisko: Słońce lub półcień
Pochodzenie: Ameryka Północna
Dlaczego warto? Kwiaty tego pnącza są piękne, a bulwy jadalne.
Warto wiedzieć: Po kilku latach w doniczce możesz zebrać największe bulwy, a mniejsze przesadzić.

2 Bananowiec abisyński (*Ensete ventricosum*)

Stanowisko: Słońce lub półcień
Pochodzenie: Afryka
Dlaczego warto? Uprawiam tę roślinę dla jej dużych, wyprostowanych liści zabarwionych głęboką czerwienią.
Warto wiedzieć: Wrażliwy na mróz, chronić zimą.

3 *Melianthus major*

Stanowisko: Pełne słońce
Pochodzenie: Południowa Afryka
Dlaczego warto? Ten średniej wielkości zimozielony półkrzew ma atrakcyjne liście pachnące masłem orzechowym!
Warto wiedzieć: Zamiera na zimę.

4 Eszeweria (*Echeveria*) 'Apus'

Stanowisko: Słońce lub półcień
Pochodzenie: Pustynie Meksyku, Ameryki Środkowej i Południowej
Dlaczego warto? Uwielbiam eszewerie, a kolorystyka rozety liściowej tej odmiany jest naprawdę efektowna.
Warto wiedzieć: Wrażliwa na mróz, chronić zimą.

5 Eukomis (*Eucomis comosa*) 'Millie'

Stanowisko: Słońce lub półcień
Pochodzenie: Południowa Afryka
Dlaczego warto? Najpierw pojawiają się atrakcyjne bladoniebieskie kłosy kwiatowe, potem architektoniczne główki nasienne.
Warto wiedzieć: Wrażliwy na mróz, chronić zimą.

eprasa.pl 3fa967eb13

Użyj palików, aby podtrzymać wysokie łodygi i uchronić je przed łamaniem się

„Moje „wakacyjne doniczki" pozwalają mi próbować uprawy roślin, które przypominają mi piękne miejsca"

wy, a każda roślina ma za sobą historię, związek z miejscem, które odwiedziłem, lub osobą, którą spotkałem. Doniczki pozwalają mi wypróbować ich pasję bez zmieniania głównej części ogrodu, tworząc po drodze małe tropikalne zakątki.

Ruchome skarby

Uprawa w pojemnikach oznacza też, że możesz przenosić rośliny, szukając idealnego miejsca. Nawet na niewielkiej przestrzeni znajdą się wyraźne różnice w oświetleniu i temperaturze; to pomoże ci zapewnić każdej roślinie idealne warunki, czy to pełne słońce, półcień, czy coś pomiędzy.

Możesz też przesuwać doniczki, by zobaczyć, co gdzie najlepiej wygląda, i eksperymentować z zestawieniami roślin. Dużą grupę swoich doniczek ustawiłem przed ogrodowym biurem i latem, gdy pracuję w domu, obcuję z nimi codziennie. Tworzą też punkt przyciągający wzrok i dobrze prezentują się na tle elewacji ściany biura.

Choć wiele z moich tropikalnych wakacyjnych roślin trafia na zimę do szklarni, dodaję do nich też rośliny bardziej odporne na mrozy, które trzymam na zewnątrz przez cały rok, tworząc szkielet dla kolekcji w pojemnikach. Kiedy moje wrażliwe rośliny są bezpiecznie schowane przed mrozem, wypełniam luki w donicach mrozoodpornymi roślinami atrakcyjnymi zimą, takimi jak sarkokokka, ciemierniki i przebiśniegi, albo wczesnowiosennymi jak żonkile, tulipany i krokusy.

Podsumowując, wakacyjne doniczki to prosty, a jednocześnie skuteczny sposób, by wnieść cały świat piękna i radości zarówno do ogrodu, jak i do życia.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

Wskazówki Adama: pojemniki i pielęgnacja roślin

Pojemniki

Wybór doniczki powinien wynikać z ogólnego wyglądu ogrodu, ale ja zwykle wybieram głównie gliniane, w różnych rozmiarach, by wyglądały spójnie. Glina jest porowata i wspomaga obieg powietrza wokół korzeni oraz wzrost roślin, ale równocześnie podłoże wysycha w takiej donicy dość szybko w czasie upałów. Pod względem rozmiaru doniczka powinna być na tyle duża, by pomieścić system korzeniowy rośliny z pewnym zapasem na wzrost. Upewnij się też, że ma w dnie otwory odpływowe – to niezbędne dla roślin częściowo mrozoodpornych, które nie znoszą przebywać w zimnym, mokrym podłożu.

Podłoże do doniczek

Wybór podłoża będzie zależał od rośliny, ale ogólnie najlepsza jest dobrze przepuszczalna mieszanka. Staraj się odwzorować naturalne warunki wzrostu rośliny. Ja zwykle łączę beztorfowe podłoże z wierzchnią warstwy gleby i traktuję to jako bazę, a potem mogę dodać żwir ogrodniczy lub piasek, jeśli chcę rozluźnić mieszankę i poprawić drenaż.

Stanowisko

Wybierz miejsce odpowiadające potrzebom świetlnym i temperaturowym każdej rośliny. Na przykład roślinę preferującą półcień, jak begonię, ustaw tam, gdzie nie docierają w południe promienie słoneczne. Poznaj też mikroklimaty swojego ogrodu – ściany zwrócone na południe zatrzymują ciepło, a zimniejsze wiatry wieją ze wschodu i północy [w Polsce z zachodu – red.]. Rośliny wymagające zimowej ochrony przenoś przed pierwszym przymrozkiem w osłonięte miejsce, takie jak szklarnia lub zadaszony ganek. Możesz też okryć wrażliwe rośliny doniczkowe agrowłókniną, by je zaizolować.

Podpory

Trzymaj wyższe rośliny i te z ciężkimi kwiatami w osłoniętym miejscu – mogą też potrzebować podparcia, by się nie przewróciły. Używam mieszanki tyczek bambusowych, leszczynowych i metalowych podpór, starając się ustawiać je dość wcześnie w sezonie.

Podlewanie i nawożenie

W ciepłą pogodę doniczki mogą szybko wysychać, szczególnie na pełnym słońcu, więc regularnie nawadniaj podłoże, upewniając się, że woda dociera do dna doniczki. Wyrób sobie nawyk wkładania palca w ziemię, by sprawdzić, czy konieczne jest podlewanie. Dla roślin wymagających nawożenia wybierz uniwersalny płynny nawóz i stosuj go co dwa do trzech tygodni, by wspierać zdrowy wzrost i obfite kwitnienie.

Terakota jest atrakcyjna i porowata; zapewnia dobry obieg powietrza i wilgoci

Podłoże w doniczkach wysycha szybciej niż na rabatach, więc podlewaj rośliny w pojemnikach regularnie i obficie

eprasa.pl 3fa967eb13

Proste projekty Sarah pozwolą nawet osobom nieposiadającym ogrodu stworzyć własny element wodny i cieszyć się nim

Zabawa z WODĄ

Połącz piękno roślin pokojowych z uspokajającym działaniem wody, dzięki projektom **Sarah Gerrard-Jones** z roślinami wodnymi

ZDJĘCIA NEIL HEPWORTH

Byłam zdumiona, gdy dowiedziałam się, że średnio 90 procent życia spędzamy w pomieszczeniach; nasze domy muszą być dlatego zdrowymi środowiskami wspierającymi nasze samopoczucie. Dom może być czymś znacznie więcej niż ścianami i dachem; może też być miejscem spokojnym, inspirującym i odnawiającym siły.

Niewiele rzeczy uspokaja nas lepiej niż przebywanie blisko wody. Na wakacjach wielu z nas ciągnie nad morze, bo kojarzymy wodę z relaksem. Na szczęście nie musisz mieszkać nad morzem ani nawet mieć ogrodu, by doświadczyć kojącego działania wody w domu. Z odrobiną pomysłowości możesz mieć element wodny w domu. Pomoże ci go zamienić w oazę spokoju.

eprasa.pl 3fa967eb13

Bulgocząca waza

Rozmnażanie sadzonek (na przykład monstery) w wodzie to świetny sposób na darmowe rośliny, a dodanie kamienia napowietrzającego wprowadzi do twojego domu dźwięk szumiącego strumienia lub bulgoczącego źródła. Kamień napowietrzający jest zwykle stosowany w akwariach do natleniania wody, ale dodanie go do słoika lub wazonu zwiększy szybkość, z jaką sadzonki się ukorzeniają, jednocześnie tworząc hipnotyzujący i relaksujący element wodny. Gdy sadzonka wypuści korzenie, przesadź ją do doniczki, by zakończyć cykl rozmnażania.

Będziesz potrzebować

- **Dużego wazonu** × 1
- **Kamienia napowietrzającego** × 1
- **Sadzonki** z rośliny pokojowej
- **Małych kamyczków**
- **Żwiru**

Jak zrobić bulgoczącą wazę

1 Odetnij łodygę nad węzłem. Zostaw sadzonkę na 24 godziny, zanim włożysz ją do wody, by koniec zahartował się, chroniąc roślinę przed patogenami.

2 Umieść kamień napowietrzający w wazonie. Dodaj kamyczki i żwir akwariowy na dno, by zamaskować kamień napowietrzający i ustabilizować wazon.

3 Napełnij wazon deszczówką, uważając, by nie ochlapać ścianek, i włóż sadzonkę tak, by węzeł na łodydze był zanurzony.

4 Ustaw wazon z dala od bezpośredniego słońca, ale nie za daleko od okna. Podłącz kamień napowietrzający i obserwuj bulgotanie.

DOBRA RADA

Ważne jest utrzymywanie wody i wazonu w czystości. Jeśli zauważysz, że woda jest mętna lub zaczynają rosnąć glony, opróżnij wazon, wyczyść wewnętrzną stronę szkła i napełnij ponownie. Powtarzaj w razie potrzeby.

eprasa.pl 3fa967eb13

Donica samopodlewająca

Donice samopodlewające, takie jak Tevaplanter lub Terra base, to porowate pojemniki, które pozwalają wodzie powoli przesiąkać przez materiał, zapewniając roślinom wilgoć potrzebną do wzrostu. Przestawianie roślin na tę metodę wymaga trochę prób, ale warto wytrwać, bo gdy się przyzwyczają, wyglądają spektakularnie. Są dwie opcje ustawienia donicy: w zamkniętym terrarium, co czyni je odpowiednim środowiskiem dla mchów i roślin owadożernych, albo na parapecie. Do tego projektu na parapecie użyłam widliczki (*Selaginella uncinata*) i anturium (*Anthurium andraeanum*) 'Black Love'.

Będziesz potrzebować

- **Tevaplanter** × 1 (dostępna na www.tevaplanter.com, www.florapoint.pl)
- **Anturium (*Anthurium andraeanum*)** × 1
- **Widliczki (*Selaginella uncinata*)** × 1
- **Nici bawełnianych**

Ta donica samopodlewająca imituje naturalne warunki epifitów, takich jak mchy i anturium

DOBRA RADA

Używaj deszczówki, jeśli to możliwe, bo woda z kranu może zostawiać biały osad mineralny na powierzchni i pogorszyć ogólny wygląd. Postaw donicę na spodku, by chronić parapet przed wilgocią.

Jak obsadzić samopodlewającą donicę

1 Wyjmij anturium z doniczki i wypłucz korzenie z ziemi. W doniczce może być więcej niż jedna roślina.

2 Rozmieść cztery gumki na donicy. Będą utrzymywać rośliny w kontakcie z zewnętrzną powierzchnią.

3 Pobierz sadzonki widliczki i przymocuj je do donicy gumkami. Użyj nici, by zabezpieczyć je na miejscu.

4 Przymocuj korzenie anturium do donicy za pomocą gumek i nici. Napełnij donicę deszczówką.

eprasa.pl 3fa967eb13

Miska z wąkrotą

Wąkrota zwyczajna (*Hydrocotyle vulgaris*) to idealna roślina dla kogoś, kto przesadza z podlewaniem. Wąkrota, której nie należy mylić z wysoce inwazyjnym gatunkiem *H. ranunculoides,* to roślina bagienna, kochająca mokradła, która uwielbia tyle wody, ile możesz jej dać. Bądź pomysłowy z pojemnikiem – pod warunkiem, że nie ma otworów w dnie, możesz użyć praktycznie czegokolwiek, by zrobić atrakcyjne, wymagające minimum pielęgnacji, domowe oczko wodne. Wąkrotę możesz kupić w sklepach akwarystycznych lub w internecie.

Będziesz potrzebować

- **Podłoża do doniczek**
- **Sadzonki wąkroty**
- **Płytkiego pojemnika** × 1
- **Żwiru ogrodniczego**

Wąkrota to nietypowa, a jednocześnie prosta ozdoba o okrągłych, parasolowatych liściach

DOBRA RADA

Wąkrota potrzebuje jasnego stanowiska – parapet będzie najlepszy. Nigdy nie pozwól, by miska wyschła. Gdy roślina robi się nieco niesforna, przytnij ją i zjedz liście – są pyszne w sałatce.

Jak obsadzić miskę z wąkrotą

1 Włóż na dno 2 cm warstwę podłoża i podlej, by było lekko wilgotne.

2 Posadź wąkrotę. Dobrze ugnieć ziemię, tak by wierzch bryły korzeniowej znajdował się równo z jej powierzchnią.

3 Dodaj na wierzch warstwę wypłukanego żwiru ogrodniczego lub drobnego żwirku. Żwir utrzyma ziemię na miejscu i roślinę w stabilnej pozycji.

4 Powoli napełnij miskę wodą do pożądanego poziomu. Ustaw w miejscu z jasnym, rozproszonym światłem. Dolewaj wody na bieżąco.

eprasa.pl 3fa967eb13

Oczko z lilią wodną

Czy jest coś bardziej relaksującego niż obserwowanie maleńkiej lilii wodnej unoszącej się w przezroczystym okrągłym pojemniku? Wybrałam szklaną misę, ale możesz użyć dowolnego typu, pod warunkiem, że jest wystarczająco głęboka i szeroka dla lilii – co najmniej 18 cm głębokości i ponad 35 cm szerokości. Nie sadź typowej lilii wodnej, bo jest za duża. Zamiast tego wybierz miniaturową odmianę, taką jak *Nymphaea* 'Pygmaea Helvola'. Dodałam też *Lilaeopsis brasiliensis*, który pomoże natleniać wodę.

Będziesz potrzebować

- **Lilii miniaturowej (*Nymphaea*) 'Pygmaea Helvola'** × 1
- **Sadzonki *Lilaeopsis brasiliensis*** × 1
- **Ziemi akwariowej**
- **Drobnego żwiru**

Przezroczysta szklana misa pozwala obserwować rośliny rosnące pod unoszącą się lilią

DOBRA RADA

Lilie wodne potrzebują bezpośredniego światła słonecznego do wzrostu. Ustawiam misę pod lampą do roślin, która świeci przez około 12 godzin dziennie. W misce mogą pojawić się glony, więc regularnie wymieniaj wodę i czyść pojemnik.

Jak zrobić oczko z lilią wodną

1 Wsyp do miski 2 cm warstwę ziemi akwariowej – powinna być wystarczająco głęboka dla korzeni rośliny.

2 Ostrożnie wyjmij sadzonkę lilii z pojemnika i delikatnie opłucz korzenie z podłoża. Umieść ją w misce.

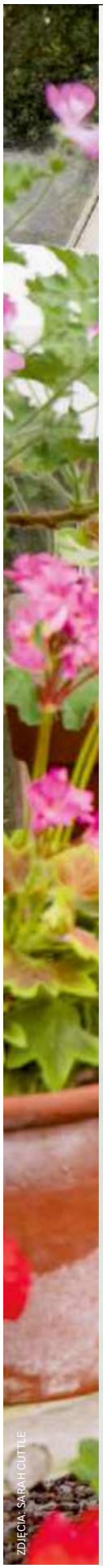

3 Połóż na wierzch ziemi akwariowej *Lilaeopsis* i przykryj ziemię drobnym żwirem.

4 Powoli napełnij misę wodą, nie naruszając podłoża. Woda może być trochę mętna, ale z czasem powinna się oczyścić.

eprasa.pl 3fa967eb13

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

UPRAWA ROŚLIN W SZKLARNI

Gdy lato jest w pełni, może się wydawać, że szklarnia spełniła już swoje zadanie, ale wciąż jest wiele do zrobienia, mówi Alan

Lato! Pora roku, gdy szklarnia spełniła już większość swoich zadań – do pewnego stopnia. Jednak wspaniałą stroną twojego miniaturowego Kryształowego Pałacu jest to, że teraz może stać się świątynią przyjemności.

Wiosną, przy wysiewach, pikowaniu siewek, doniczkowaniu ukorzenionych sadzonek i przesadzaniu roślin w miarę wzrostu, szklarnia jest prawdziwą fabryką – centrum ogrodu, gdzie spędzasz większość swojego czasu na rozmnażaniu roślin, które wypełniają ją po brzegi.

Latem zmienia się rytm działań: pomidory i ogórki, papryki i melony będą wymagać opieki i uwagi, trzeba pobrać i ukorzenić sadzonki, ale nie można zapomnieć o udekorowaniu szklanego domu. Jest teraz tak wiele kwitnących roślin doniczkowych do wyboru, że twoja szklarnia może eksplodować kolorami i zapachami – stać się oranżerią, w której możesz schronić się w pochmurne dni i w czasie letnich opadów deszczu.

eprasa.pl 3fa967eb13

Alan pobiera sadzonki pelargonii w szklarni wypełnionej kolorami, zapachami i smacznymi plonami

“Nie zapominaj o swoim szklanym domu – udekoruj go, by stał się piękny”

eprasa.pl 3fa967eb13

Letnia szklarnia

Bywają chwile, gdy nie sposób usiąść na dłużej w ogrodzie, głównie dlatego, że jest tyle prac do wykonania. Prac, zauważcie, nie harówki.

Nie znoszę tego słowa. Sprawia, że przyjemne grzebanie w ogrodzie brzmi jak mordęga, a ja uwielbiam grzebać w ogrodzie. Jednak latem, oprócz sprawnego posługiwania się wężem ogrodowym i konewką – o czym więcej za chwilę – ważne jest, byśmy przypomnieli sobie, dlaczego to robimy. Właściciele działek będą to robić dla radości z pozyskiwanych plonów, ale w „ogrodzie ozdobnym" – jaki sens ma cała ta praca, jeśli nie doceniamy i nie cieszmy się tymi dniami, gdy naprawdę w ogrodzie wszystko kwitnie?

Nie, żeby praca kiedykolwiek całkiem się kończyła. Lato to pora, gdy rośliny rosną szybciej niż kiedykolwiek w ciągu roku, co oznacza, że sadzonek z wierzchołków pędów jest pod dostatkiem, jeśli chcesz rozmnożyć więcej roślin. Nawet latem przydaje się mała szklarenka do rozmnażania, nie tylko ze względu na stałe ogrzewanie dolne – wystarczy 21°C – ale dodatkową wilgotność, którą zapewnia plastikowa kopuła; jest szczególnie pomocna w stabilizowaniu poziomu wilgotności powietrza.

Sadzonki pędowe z szałwii, fuksji, koleusów, penstemonów i pelargonii w piaszczystym podłożu, ukorzeniają się

POWYŻEJ Przesadź petunie do doniczek i przycinaj wierzchołki dla uzyskania bardziej krzaczastych roślin pełnych kwiatów

U GÓRY Gdy melony zaczynają dojrzewać, podwieszaj ciężkie owoce, używając siatek, by łodygi się nie wyginały i nie łamały

„Z czasem zacząłem wyczekiwać spokoju i ciszy szklarni w jasne letnie poranki"

o tej porze roku bardzo szybko; upewnij się jednak, że chronisz je przed palącym słońcem, w przeciwnym razie szybko wyschną. Zazwyczaj, gdy zaczynają wypuszczać pędy, są na tyle ukorzenione, że można je przesadzić pojedynczo do pojemników.

Pomidory, papryki i ogórki latem wymagają obfitego podlewania, dobrze więc zrobisz, sprawdzając poziom wilgotności podłoża zarówno rano, jak i wieczorem. Pomidory prowadzone na jeden pęd będą wymagały usuwania pędów bocznych z kątów liści. Zarówno pomidory, jak i ogórki potrzebują systemu podpór, by ich łodygi nie przechylały się i nie łamały. Podwiązuj je miękkim sznurkiem, by się nie załamywały.

Zapylanie otwartych kwiatów pomidorów wodą pobudza zawiązywanie owoców, a jeśli uprawiasz odmianę ogórka, która nie jest „czysto żeńska", koniecznie usuwaj wszystkie kwiaty męskie, zanim zdążą zapylić żeńskie, inaczej owoce będą gorzkie w smaku. Naprawdę warto uprawiać odmiany żeńskie, takie jak 'Passandra', choćby po to, by oszczędzić sobie kłopotu i zamartwiania się. Natomiast melony trzeba zapylać ręcznie, jeśli mają zawiązać owoce – wciśnij dojrzały kwiat męski w środek kwiatu żeńskiego – rozpoznawalnego po małym, niedojrzałym owocu za płatkami. Podtrzymuj też pęczniejące owoce w siatkach, by nie obciążały łodyg.

Kuwetki z siewkami ustawiaj na półkach jak najbliżej okapu szklarni, gdzie jest najwięcej światła. Tam będą mniej narażone na wyciąganie się.

Siewki, na przykład tujałki (*Salpiglossis*) oraz i innych kwitnących roślin jednorocz-

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

nych uprawianych do dekoracji szklarni – lub domu – można przenosić z kuwet do doniczek. Trzy młode rośliny w doniczce 12 cm stworzą kolorową ozdobę.

Warto teraz wykonać późne wysiewy fasoli szparagowej i fasoli tycznej, by wysadzić je za kilka tygodni i przedłużyć sezon zbiorów do jesieni.

Szybko odkryjesz, że szklarniowe rośliny doniczkowe latem błyskawicznie wysychają. Możesz czuć się niewolnikiem węża ogrodowego lub konewki, ale pół godziny rano i wieczorem to dobrze zainwestowany czas; rośliny będą rosnąć bez zahamowań. Traktuj to, jak codzienny odprężający rytuał, a nie uciążliwość – ja z czasem zacząłem wyczekiwać spokoju i ciszy szklarni w jasne letnie poranki, gdy wciąż śpiewa jeszcze kilka ptaków.

Wszystkie rośliny w doniczkach i pojemnikach będą potrzebowały regularnego nawożenia, ponieważ rosną teraz szybciej niż o jakiejkolwiek innej porze roku. Raz w tygodniu zasilaj je rozcieńczonym płynnym nawozem do pomidorów, na zmianę z preparatem na bazie wodorostów, a będą zdrowe i okażą ci swoją wdzięczność obfitym kwitnieniem oraz owocowaniem. Nie tylko pomidory potrzebują cotygodniowego nawożenia – wszystkie inne rośliny zasługują na takie samo traktowanie.

Niezbędna konserwacja

Słowo „konserwacja" ma tak ponure skojarzenia, ale latem są pewne rzeczy, na które naprawdę warto mieć oko, by wyciągnąć z roślin to, co najlepsze.

Choć czyste szyby są niezbędne dla maksymalnego przepuszczania światła, latem mocne słońce może prowadzić do problemów, takich jak brązowienie liści i kwiatów oraz szybkie wysychanie korzeni. Od kwietnia do września naprawdę opłaca się zainstalować zacienienie. Najprostszym sposobem jest bielenie zewnętrznej strony szyb, aby rozpraszać promienie słoneczne. Możesz też

U GÓRY PO LEWEJ Regularnie sprawdzaj pomidory i, jeśli to konieczne, podlewaj je rano oraz wieczorem
U GÓRY PO PRAWEJ Usuwaj pędy boczne z pomidorów jednopędowych i podwiązuj łodygi do podpory
POWYŻEJ Zacienienie szklarni pomoże zapobiec poparzeniom roślin

eprasa.pl 3fa967eb13

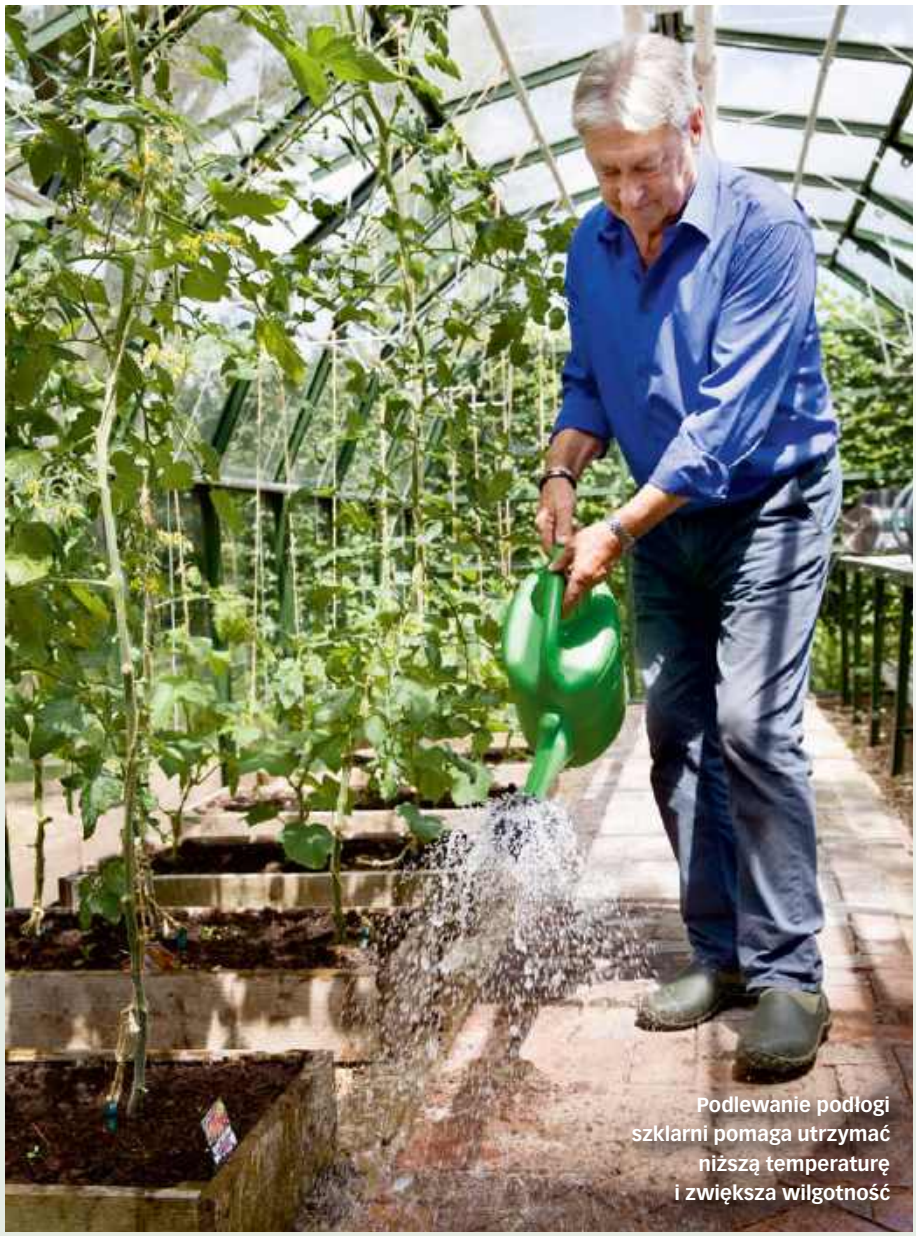
zainwestować w rolety umieszczone wewnątrz szklarni lub, jeszcze lepiej, na zewnątrz, gdzie można je opuszczać w słoneczne dni i podnosić, gdy pogoda jest pochmurna. Ja mam typ zewnętrzny i są na wagę złota – jeśli nie dosłownie, to z pewnością w roślinach, które korzystają z ich działania.

Wentylacja jest latem niezbędna, zwłaszcza by zapobiec wzrostowi temperatury do szkodliwego poziomu. Wywietrzniki kalenicowe są konieczne, ale równie ważne są te w bocznych ścianach szklarni, które zapewnią przepływ powietrza. W środku lata można je zostawiać otwarte rano i wieczorem, choć najlepszym zakupem do letniej szklarni są automatyczne ramiona wentylacyjne, które podnoszą i opuszczają wywietrzniki wraz ze wzrostem i spadkiem temperatury w szklarni. Nie wyobrażam sobie bez nich pracy.

Zraszanie podłogi szklarni wodą rano i wieczorem nie tylko pomaga obniżyć temperaturę, ale też zwiększa wilgotność, co o tej porze roku jest ogromnym bodźcem dla wzrostu roślin.

Wyczyść rynny; sprawdź, czy rury spustowe prowadzą do zbiorników na deszczówkę, by jak najlepiej wykorzystać letnie deszcze (rośliny uwielbiają wodę deszczową). Dopóki pogoda jest sprzyjająca, wykonaj też wszelkie bieżące naprawy, takie jak wymiana pękniętych szyb, zepsutych zatrzasków drzwi i blokad okiennych.

Przede wszystkim myśl o swojej letniej szklarni jako o swoistej oazie, w której możesz przebywać wśród pięknych roślin chronionych przed kaprysami natury.

Podlewanie podłogi szklarni pomaga utrzymać niższą temperaturę i zwiększa wilgotność

ZRÓB TO TERAZ W SWOJEJ SZKLARNI

LIPIEC

- ☐ **Wyrób sobie nawyk** sprawdzania poziomu wilgotności podłoża rano i wieczorem.
- ☐ **Pobieraj** sadzonki z pędów zielonych i ukorzeniaj je w szklarence do rozmnażania.
- ☐ **Nawoź** rozcieńczonym płynnym nawozem wszystkie rośliny szklarniowe raz w tygodniu od teraz do września.
- ☐ **Prowadź** pomidory, ogórki i melony i upewnij się, że ich łodygi są podparte.
- ☐ **Usuwaj** pędy boczne z pomidorów jednopędowych.

SIERPIEŃ

- ☐ **Co kilka tygodni** przearanżuj rośliny – dając im więcej miejsca do wzrostu i obracając je, by rosły bardziej równomiernie.
- ☐ **Zraszaj** podłogę oraz żwir rano i wieczorem.
- ☐ **Regularnie usuwaj** zwiędłe liście i kwiaty, by rośliny dobrze wyglądały oraz po to, by zmniejszyć ryzyko pojawienia się chorób grzybowych.
- ☐ **Upewnij się**, że wentylacja i zacienienie są wystarczające.
- ☐ **Przesadzaj** do większych doniczek wszelkie rośliny, które wyrosły ze swoich pojemników. Beztorfowe podłoże do roślin doniczkowych John Innes nr 2 sprawdza się w uprawie większości roślin i wymaga znacznie rzadszego podlewania niż beztorfowe uniwersalne podłoże.

W lipcu pobieraj sadzonki z zielonych pędów roślin

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 3fa967eb13

PRENUMERATA

Czytaj więcej, płać mniej!

Zyskaj **15%** rabatu

W prenumeracie tylko

~~179,10 zł~~

152,20 zł

/roczna prenumerata drukowana

Dlaczego warto?

- Dostawa **gratis** prosto do Twojego domu
- Tylko dla prenumeratorów: **niższe ceny** przy zakupie czasopism na UlubionyKiosk.pl
- Pakiet 2w1 (papier + e-wydania): **–80%** na równoległą e-prenumeratę PDF

Szczegóły na UlubionyKiosk.pl/promocje

Zamów prenumeratę na www.UlubionyKiosk.pl

lub zeskanuj kod QR i zaprenumeruj w 1 minutę

AVT-Korporacja sp. z o.o., ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa
prenumerata@avt.pl | 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)
rachunek bankowy: ING Bank Śląski 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

eprasa.pl 3fa967eb13

Letni zachwyt błękitem

Ogórecznik nie jest wymagającą rośliną; sam się rozsiewa i lubi rosnąć jak chwast. Kwitnie całe lato i wabi zapylacze dużą ilością nektaru, ponadto odciąga mszyce od innych roślin, więc warto go zaprosić do swojego ogrodu, a przy okazji zachwycać się jego błękitem w letnich potrawach.

TEKST I ZDJĘCIA DR MAŁGORZATA KALEMBA-DROŻDŻ

Ogórecznik lekarski (*Borago officinalis*) ma kwiaty, które przypominają piękne błękitne gwiazdki i mają niesamowity walor dekoracyjny w zastosowaniach kulinarnych. Same kwiaty mają w zasadzie neutralny smak z lekkim, ledwie wyczuwalnym aromatem ogórka. Można je wykorzystać do dekoracji letnich sałatek, deserów owocowych, serników, bowli obiadowych i śniadaniowych, w daniach z pesto... Można je też łączyć z innymi letnimi kwiatami w wielokolorowych kompozycjach. Niebieski kolor stwarza niepowtarzalne możliwości wizualne.

Kwiaty ogórecznika można jeść z przylistkami, zwłaszcza że ze świeżo zerwanych kwiatów trudno je oderwać, ale przylistki są nieco łykowate. Nie należy spożywać starszych liści ogórecznika, ze względu na obecność ostrych włosków, które mogą podrażnić układ pokarmowy oraz alkaloidów pirolizydynowych działających toksycznie na wątrobę. Młode liście mają znacznie niższe stężenie toksyn i wykazują łagodne działanie moczopędne, przeciwzapalne, uspokajające i bakteriobójcze, a można je wykorzystać jako dodatek do sałatek i sosów.

eprasa.pl 3fa967eb13

Sałatka owocowa z ogórecznikiem

SKŁADNIKI

- Letnie owoce, np.: truskawki, maliny, jeżyny, borówki, czereśnie, poziomki
- Kwiaty ogórecznika
- Liście mięty

Sos:

- ok. 1 szklanka mieszanych owoców, np.: malin, truskawek, wiśni, borówek czarnych
- 1-2 łyżeczki cukru z wanilią
- 1-2 łyżeczki soku z cytryny

PRZEPIS

Owoce na sos lekko rozgnieć i zagotuj na małym ogniu na dużej patelni, żeby szybko odparować nadmiar wody. Dopraw sokiem z cytryny i cukrem do smaku. Sos wystudź. Świeże owoce umyj, usuń ogonki, szypułki lub pestki; większe sztuki przekrój na pół. Proporcje między owocami dobierz według gustu i dostępności. Na talerze nałóż porcję sosu i obficie obłóż świeżymi owocami. Udekoruj listkami mięty i kwiatami ogórecznika (jeśli się uda, oderwij je od szypułek).

Grzanki z awokado i pieczarkami

SKŁADNIKI

- Kawałek bagietki na zakwasie
- Awokado
- Kilka pieczarek
- Kiełki słonecznika
- Kwiaty ogórecznika
- Papryczka chili
- Rozmaryn
- Sok z limonki
- Oliwa
- Sól

PRZEPIS

Pieczarki pokrój na plastry i podsmaż na oliwie na rumiano. Dopraw solą i rozmarynem. Awokado obierz i rozgnieć widelcem, dodaj chili, sok z limonki i sól do smaku. Kromki bagietki skrop oliwą i wstaw na 5 minut do porządnie nagrzanego piekarnika. Grzanki posmaruj pulpą z awokado, ułóż na nich pieczarki, dodaj kiełki słonecznika i udekoruj kwiatami ogórecznika.

eprasa.pl 3fa967eb13

Jak uprawiać najlepsze warzywa na sałatki

Dowiedz się, jak uzyskać smaczne zbiory sześciu bezproblemowych roślin sałatkowych. Po swoich testach Rich Heathcote dzieli się fachowymi wskazówkami dotyczącymi uprawy i zbiorów

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

epresa.pl Stasiak eb13

Rich Heathcote uprawia kilka rodzajów sałaty, w tym rzymską i masłową

W poprzednim wydaniu omówiłem 26 różnych odmian roślin sałatkowych, które przetestowałem i przekazałem moje wskazówki dotyczące tych najlepszych do uprawy. Opisałem też moje ulubione odmiany pod względem smaku, plonu i łatwości uprawy.

Teraz poprowadzę was przez najlepszy sposób uprawy roślin sałatkowych, w tym rzodkiewek i buraków, aby uzyskać najlepsze zbiory, pokazując, jak łatwo jest uprawiać własne warzywa sałatkowe z nasion. Na dodatek podzielę się też wynikami innej próby, którą przeprowadziłem nad uprawą pędów grochu. Są pyszne w sałatkach i jako dodatek do wszelkiego rodzaju potraw, ale przy tak dużym wyborze odmian chciałem ustalić, które groszki najlepiej nadają się na smaczne, kruche pędy.

Sałata

Aby mieć liście sałaty nadające się do zbioru przez większość miesięcy, wysiewam nasiona cztery razy w roku: w lutym, kwietniu, czerwcu i wrześniu. Dla najlepszych wyników zacznij w wielodoniczkach pod osłoną i wysadź, gdy korzenie wypełnią poszczególne komórki. Przy wysiewie bezpośrednim nie wysiewaj zbyt gęsto. Przykryj nasiona cienką warstwą (poniżej 1 cm) kompostu lub wermikulitu i podlej.

Mniejsze odmiany sałaty dobrze rosną w doniczkach, ale wymagają częstszego podlewania. Zarówno w gruncie, jak i w doniczkach, utrzymuj rośliny dobrze nawodnione w ciepłą pogodę, by spowolnić wybijanie w pędy kwiatostanowe, które może sprawić, że liście staną się gorzkie. Jeśli gołębie są szczególnym problemem, sałaty mogą potrzebować siatki ochronnej.

Większość sałat można zbierać albo ścinając całą główkę u nasady, albo metodą na cięte listki. W drugim przypadku zbieraj tylko zewnętrzne liście, zostawiając serce rośliny nienaruszone, by roślina dalej rosła. Stosując metodę wielokrotnego cięcia, zbieram do połowy w pełni wyrośniętych liści, by roślina miała z czego się regenerować. Staraj się zbierać wczesnym rankiem, gdy liście są najbardziej mięsiste, po czym zanurz je w zlewie z zimną wodą do umycia przed wysuszeniem i przechowaniem w plastikowym worku lub pojemniku w lodówce.

Przerywaj siewki sałaty, gdy pojawią się pierwsze liście właściwe

Zbieraj liście sałaty regularnie, w miarę potrzeb, ścinając u nasady

◀ Mieszanka młodych liści sałatkowych

Mieszanki młodych liści to najszybsze i najłatwiejsze sałaty do uprawy; nie wymagają zbyt wiele miejsca. Terminy wysiewu będą zależeć od uprawianych odmian, więc sprawdź na opakowaniu nasion najlepszy czas wysiewu.

To jedyna roślina sałatkowa, której nigdy nie uprawiam bezpośrednio w gruncie, bo stwierdziłem, że małe liście są bardziej narażone na uszkodzenia przez pogodę i szkodniki. Wysiewam nasiona w płytkich glinianych kuwetkach w szklarni, ale równie dobrze sprawdzą się kuwety wysiewowe lub plastikowe doniczki ustawione na słonecznym parapecie.

Rozsyp nasiona dość gęsto (1-2 cm odstępu) i przykryj 1 cm przesianego podłoża. Utrzymuj ziemię wilgotną, ale nie przemoczoną – siewki rosnące tak blisko siebie są bardziej narażone na zgorzel siewek. Gdy liście osiągną około 10 cm wysokości, zbieraj je, delikatnie chwytając kępkę i ścinając nożyczkami u nasady.

Tak jak w przypadku pełnowymiarowej sałaty, te liście mogą szybko więdnąć, więc staraj się zbierać sałatę w miarę potrzeb, tuż przed jedzeniem lub wczesnym rankiem. Zostawienie liści w zlewie z zimną wodą na pół godziny do oczyszczenia przed wysuszeniem w ręczniku lub wirówce do sałaty również pomaga utrzymać ich jędrność i chrupkość.

eprasa.pl 3fa967eb13

Zbieraj ogórki regularnie, by pobudzić dalsze owocowanie

◂ Ogórek

Ogórki rosną szybko i są wrażliwe na mróz, więc ważne jest, by nie wysiewać ich zbyt wcześnie, gdyż przymrozek je zabije. Moje wysiewam w połowie kwietnia pod osłoną, po jednym nasionie na doniczkę 9 cm. Następnie przesadzam siewki do coraz większych doniczek raz lub dwa razy, aż trafią do dużych doniczek o średnicy co najmniej 40 cm. Jeśli uprawiasz ogórki na zewnątrz, upewnij się, że wybierasz odmiany odpowiednie do uprawy gruntowej, bo poradzą sobie z niższymi temperaturami.

Ogórki potrzebują czegoś, po czym mogą się wspinać, na przykład mocnych tyczek głęboko wbitych w doniczki, do których możesz podwiązywać roślinę. Ja zawieszam sznurek na wspornikach dachu szklarni i przywiązuję dolny koniec do podstawy dobrze ukorzenionej rośliny. Owijam rośliny do góry wokół sznurka w miarę ich wzrostu.

Ogórki składają się w około 96 procentach z wody, więc to rośliny wymagające obfitego podlewania! Po zakorzenieniu obficie je nawadniaj, gdy gleba zaczyna przesychać. Ogórki będą gotowe do zbioru od lipca, w zależności od terminu wysiewu. Owoce rosną bardzo szybko, więc zbieraj je, gdy osiągną 15 cm lub więcej. Wytrzymają w lodówce tydzień i można je pokroić i zamarynować do dłuższego przechowywania.

Rzodkiewka

Rzodkiewki można zacząć uprawiać wczesną wiosną w wielodoniczkach lub wysiewać bezpośrednio do gruntu. Ponieważ rosną szybko, wysiewam je do gruntu w każde wolne miejsce między innymi uprawami. Można je wysiewać do około września, by zapewnić sobie ciągłe zbiory.

Pociągnij łopatką po ziemi, by zrobić płytki rządek i wrzucaj nasiona co 3-5 cm. Zasyp nasiona i obficie podlej. Choć rzodkiewki są bardziej odporne na suszę niż inne rośliny sałatkowe, regularne podlewanie daje większe i smaczniejsze zbiory.

Gdy rzodkiewki osiągną pełny rozmiar (sprawdź wskazówki na opakowaniu nasion), chwyć rzodkiewkę mocno i wykręć z ziemi. Zbieram je w miarę potrzeb, ale dobrze przechowują się w lodówce przez tydzień lub dłużej.

Rzodkiewki rosną szybko i można je zbierać już po czterech tygodniach od wysiewu

Próba: idealne pędy grochu

Pędy grochu to młode siewki zbierane i jedzone na surowo. Najlepsze są cienkie, delikatne pędy, które smakują wyśmienicie – mają subtelny smak grochu bez łuskania. Dojrzałe rośliny produkują grubsze łodygi, więc wysiewam osobną partię tylko na młode pędy. Wysiewaj nasiona na głębokość 2 cm w doniczkach 15 cm, w kuwetkach lub w gruncie, w odstępach 1-2 cm między nasionami.

Wysiewaj pod osłoną od lutego lub na zewnątrz od kwietnia i zbieraj młode pędy, gdy mają 4-6 par liści, ścinając u nasady. Wysiewaj co kilka tygodni, by mieć ciągłe zbiory.

Wszystkie cztery przetestowane odmiany szybko kiełkowały i były łatwe w uprawie, ale różniły się smakiem i konsystencją. Poniżej znajdziesz podpowiedzi, które odmiany warto wypróbować, ale jeśli już masz nasiona grochu, warto dać im szansę.

'Hurst Green Shaft'
Delikatne pędy i smaczne liście.

'Kelvedon Wonder'
Delikatne łodygi o dość silnym, niemal gorzkim smaku.

'Meteor'
Rósł bardzo szybko, przez co łodygi były zbyt grube na pędy, a liście miały zdecydowanie przeciętny smak.

'Oskar'
Rósł najwolniej (tylko o kilka dni), ale miał najsmaczniejsze liście z cienkimi, chrupiącymi łodyżkami – idealny!

Uprawiaj pędy grochu jako smaczny dodatek do sałatek

eprasa.pl 3fa967eb13

Zbieraj buraki, gdy są małe, by mieć kruche korzenie pełne smaku

▲ Burak

Burak jest łatwy w uprawie i ma długi sezon. By zapewnić sobie to warzywo przez większość część roku, wysiej najpierw w wielodoniczkach pod osłoną w lutym (te zostaną wysadzone wiosną), potem bezpośrednio do gruntu w kwietniu, a ponownie w czerwcu. Wysiewaj po trzy nasiona na komórkę lub zrób w ziemi cienki rowek bezpośrednio na grządce i przykryj 1-2 cm ziemi. Siewki można przerywać co 10 cm lub uprawiać w grupach po trzy do pięciu buraków, by zmaksymalizować przestrzeń.

Burak jest jednym z najmniej wymagających warzyw, jakie można uprawiać. Rzadko cierpi na poważne uszkodzenia od szkodników i po zakorzenieniu zwykle potrzebuje podlewania jedynie podczas dłuższych okresów suszy. Zbieraj buraki, wykręcając je z ziemi, gdy osiągną rozmiar piłeczki golfowej, wybierając do zbioru w pierwszej kolejności największe i zostawiając pozostałe w rzędzie lub grupce, by dalej rosły. Staraj się nie dopuścić do tego, by którykolwiek urósł większy niż piłka tenisowa, bo mogą zrobić się twarde i zdrewniałe.

Buraki przechowują się naprawdę dobrze – trzymaj je zimą w chłodnym i suchym miejscu; można je wtedy upiec i dodać do ciepłych zimowych sałatek.

eprasa.pl 3fa967eb13

Wysiewaj dymki regularnie, by latem mieć ciągłe zbiory

▲ Dymka

Dymki są mrozoodporne, więc można je wysiewać od marca bezpośrednio do gruntu w rzędy na głębokość 2 cm. Można zacząć wcześniej w wielodoniczkach, ale stwierdziłem, że to nie przyspiesza zbiorów o więcej niż kilka dni.

Cebulki zwykle dojrzewają do zbioru dość równomiernie, więc by uniknąć nadmiaru, wysiewaj mało i często – mały rządek do wypełnienia pustych miejsc raz w miesiącu od marca do lipca dobrze się sprawdza. Wysiewaj nasiona rzadko, a nie będą wymagały przerywania; dymki rosną zupełnie dobrze blisko siebie.

Po zakorzenieniu się dymki są dość odporne na suszę, ale podlewaj je podczas dłuższych suchych okresów trwających tydzień lub dłużej. Ważne jest, by utrzymywać przestrzeń po obu stronach dymek wolną od chwastów poprzez regularne pielenie motyczką, bo nie lubią konkurencji innych roślin.

Zbieraj mało i często w miarę potrzeb, choć dobrze przechowują się w lodówce ponad tydzień. Wyciągaj, poluzowawszy ziemię wokół korzeni widełkami (uważając, by nie nadziać na nie cebulki) i ciągnij delikatnie za nasadę liści.

Nie przerywaj zbiorów

Gdy zaczniesz uprawiać własne pyszne warzywa sałatkowe, nie będziesz chciał przestać! Oto kilka wskazówek, jak przedłużyć okres zbiorów.

■ **Przedłuż sezon** Używaj agrowłókniny lub kloszy, by nagrzać glebę wczesną wiosną i chronić młode siewki. To pozwoli rozpocząć sezon uprawowy wcześniej. Używaj ich do ochrony sałat także pod koniec roku.

■ **Wykorzystuj parapety** lub szklarnię do wczesnego rozpoczynania wysiewów w wielodoniczkach na początku sezonu, by mieć siewki gotowe do wysadzenia, gdy gleba się wystarczająco nagrzeje.

■ **Nie marnuj miejsca** Wykorzystaj maksymalnie swoją grządkę warzywną, rozmieszczając rośliny nieco gęściej niż sugerują opisy na opakowaniach nasion i wysiewając mniejsze uprawy, takich roślina jak dymka, między rzędami większych.

■ **Wysiewaj sukcesywnie** Nie czekaj ze zbiorem jednej uprawy przed wysiewem następnej partii, bo to strata czasu. Kilka tygodni przed zbiorem wysiej następną partię w wielodoniczkach, gotową do wysadzenia, gdy tylko zbierzesz wcześniejsze uprawy.

■ **Stosuj metodę wielokrotnego cięcia** Większość sałat można traktować jako rośliny do wielokrotnego cięcia, a niektóre sałaty odrosną po ścięciu całej główki, pod warunkiem że zostawisz w ziemi korzenie.

■ **Szukaj odmian**, które mogą rosnąć w niższych temperaturach i wykorzystuj je do wcześniejszego niż zwykle rozpoczęcia sezonu uprawowego.

Rozpocznij uprawy wcześnie, wysiewając nasiona w domu wiosną

eprasa.pl 3fa967eb13

Tam, gdzie rośnie SZCZĘŚCIE

Gdy lato osiąga szczyt, na działce jest mnóstwo plonów. Sara Ward jest zajęta przechowywaniem owoców i warzyw, a także planowaniem przyszłości

ZDJĘCIA JASON INGRAM

Plony są teraz obfite. Szybki rzut oka na ubiegłoroczne zapiski pokazuje, że w lipcu zebraliśmy o 150 procent więcej niż w czerwcu; znaczący udział miały w tym renklody.

Ciepło bijące od miasta często sprawia, że plony dojrzewają na działkach nieco wcześniej niż w innych częściach kraju; gdy tylko zauważymy, że wiewiórki zaczynają podjadać, pora wszystko zbierać. Mam siatkę na kiju, by sięgać po wyżej rosnące owoce i dosłownie zbieram tyle, ile mogę zanieść do domu – wiadro po 5 kg w każdej ręce.

Podczas gdy owoców i warzyw przybywa, jajek ubywa, bo kilka naszych kur się kwoczy. Przekonane, że nadszedł czas na wysiadywanie jaj, przestają się nieść i osiadają w gnieździe na całe tygodnie. Są tak oddane ogrzewaniu jajek, że opuszczają gniazdo tylko na 10 minut dziennie na szybki posiłek i chwilę wytchnienia.

“Mam siatkę na kiju, by sięgać po wyżej rosnące owoce i zbieram tyle, ile mogę zanieść do domu”

eprasa.pl 3fa967eb13

Sarah sadzi swoje wczesne ziemniaki w połowie lub pod koniec marca, by latem cieszyć się pierwszymi zbiorami

eprasa.pl 3fa967eb13

Czas na pomidory

Teraz jest odpowiednia pora, by mówić o pomidorach! Miejmy nadzieję, że przy regularnym podlewaniu i sporej dawce słońca zaczynają rosnąć silne i wysokie. Podwiązuj pomidory prowadzone na jeden pęd do solidnej podpory. My używamy tyczek bambusowych, by łodygi się nie wyginały i nie łamały.

Usuwaj pędy boczne u wyższych odmian, by pobudzić roślinę do skupienia się na rozwoju kwiatów i gron owoców, zamiast na dużej ilości liści. Zacznij nawozić pomidory, gdy owoce zaczną pęcznieć – my używamy nawozu wzbogaconego płynnym wyciągiem z wodorostów, rozcieńczonego w konewce, i nawozimy glebę w taki sposób, by liście pozostały suche, co zmniejsza ryzyko zarazy ziemniaka, która atakuje mokre liście.

Czas zbiorów

Zawsze staram się uprawiać nietypowe odmiany. Szczególnie lubię fioletowe odmiany grochu i fasoli. Kolorowe strąki pięknie kontrastują z delikatnie zielonym listowiem, przez co łatwiej je zauważyć w trakcie wzrostu. Pilnuj grochu cukrowego [mangetout peas – red], którego nazwa, przetłumaczona z francuskiego oznacza dosłownie „zjedz wszystko", więc chcemy zbierać strąki, gdy są młode. Zbieraj je, gdy są jeszcze małe i kruche, z chrupiącymi łuskami, zanim zauważysz groszki rozwijające się w strąkach.

Inne świeże warzywa, które teraz zbieramy, takie jak marchewki, papryki i rzodkiewki, można jeść od razu w chrupiących sałatkach lub pikantnych potrawach z patelni.

Nie marnuj, a niczego nie zabraknie

Gdy plony zaczynają osiągać szczyt, dobrze jest przechowywać wszystko, czego nie możemy zjeść od razu. Na przykład śliwki można delikatnie umyć i zamrozić w całości, z pestkami, a gdy przyjdzie czas na przetworzenie, czy to na dżem, czy na ciasto, dusić delikatnie z odrobiną wody w przykrytym garnku, aż zmiękną. Następnie wystarczy ostudzić i wybrać pestki ręcznie; to o wiele łatwiejsze niż

"Uwielbiam gruszki, obrane, pozbawione gniazd nasiennych i pokrojone na ćwiartki, duszone w korzennym syropie i przechowywane w szklanych słojach"

POWYŻEJ Zbieraj groszek cukrowy regularnie, gdy jest jeszcze młody
PONIŻEJ Jedz jabłka świeże prosto z drzewa, a resztę przechowuj na zimę

eprasa.pl 3fa967eb13

krojenie każdej na pół i drylowanie 10 kilogramów owoców przed mrożeniem.

Kilka pierwszych jabłek idealnych na mus wytrzyma dość długo w lodówce; można z nich też zrobić owocowy przysmak w occie, jako dodatek do letnich dań z grilla. Przy większych zbiorach jabłek warto zorganizować „linię produkcyjną", by przechować je w idealnym stanie. Uwielbiam też gruszki obrane, wydrylowane i pokrojone na ćwiartki, duszone w korzennym syropie, a potem przechowywane na zimę w dużych szklanych słojach.

Buraki można zamarynować i odłożyć na chłodniejsze miesiące; przetworzenie i umieszczanie w słoikach wszystkich naszych zbiorów może zająć trochę czasu, ale naprawdę warto.

Patrząc w przyszłość

Choć teraz jest mnóstwo pięknych świeżych warzyw, nadal planujemy z wyprzedzeniem. Czas przesadzić młode rośliny kapustne na oczyszczoną po bobie grządkę na działce. Brokuły, kapusta i brukselka naprawdę korzystają z azotu, który rośliny motylkowe wiążą w glebie. Pamiętaj, że małe sadzonki kapusty mogą osiągnąć naprawdę duże rozmiary, więc 30 cm odstępu między roślinami to minimum.

Zawsze przykrywam kapustne na działce siatką drucianą lub kloszem z siatki, by trzymać na dystans gołębie – naprawdę uwielbiają podjadać wszystkie liście, do których mogą dotrzeć. Młodym roślinom pomoże się zadomowić w nowym miejscu regularne podlewanie.

Pierwsze dzikie jeżyny mogą być gotowe do zbioru w lipcu. Możemy spędzać godziny na wycinaniu i wykopywaniu jeżyn, ale gdy zaczną owocować, wszystko jest im wybaczone! Miej w kieszeni parę torebek na żywność, gdy wychodzisz na spacer, bo nigdy nie wiesz, co znajdziesz, ale zawsze pamiętaj, by zbierać owoce rosnące powyżej kolan, zwłaszcza na ścieżkach wzdłuż kanałów i alejkach, które mogły odwiedzić psy.

POWYŻEJ Warzywa korzeniowe, takie jak marchewki delikatnie podważaj łopatką, gdy osiągną rozmiar piłeczki golfowej
PO LEWEJ Usuwaj pędy boczne pomidorów, by roślina mogła skierować energię na wzrost owoców

eprasa.pl 3fa967eb13

Prace na LIPIEC

✔ Podwiązuj winorośl do rozpiętych drutów i usuwaj nadmiar liści, by światło słoneczne pomogło dojrzewać rozwijającym się owocom.

✔ Wykopuj ostatnie wczesne ziemniaki – są pyszne ugotowane jak najszybciej po zbiorze, podane z masłem i świeżymi ziołami. Zwolni to też grządkę pod szybko rosnący szpinak i buraki liściowe.

✔ Zbieraj regularnie cukinie – to pomaga roślinie produkować więcej kwiatów na kolejne zbiory. Cukinie wymagają dużych ilości wody, więc regularne podlewanie z płynnym nawozem pomoże owocom urosnąć.

✔ Podlewaj kukurydzę cukrową często, by zapylone ziarna w kolbach napęczniały. Mam na nie oko, bo lisy z działek wydają się mieć na nie ochotę.

✔ Piel wokół porów. Choć jeszcze długo nie będą gotowe do zbioru, pielenie motyczką na długim trzonku powstrzymuje niepożądane rośliny od konkurowania o cenną wodę w suchszych miesiącach.

✔ Podwiązuj luźne łodygi fasoli tycznej. Z natury uwielbiają się wspinać, ale potrzebują pomocy w odnalezieniu podpory i owinięciu się wokół niej. Jak zawsze, regularne podlewanie sprawia, że pną się aż do nieba.

✔ Kontynuuj zbiory sałat – zarówno całych główek, jak i mieszanek liści. Choć najlepsze są od razu, liście sałaty mogą wytrzymać w lodówce kilka dni, ułożone na wilgotnym ręczniku papierowym w zamkniętym plastikowym worku.

✔ Zbieraj czerwone papryki, jeśli są gotowe, ale pamiętaj, że odmiany z domowej uprawy są często delikatniejsze niż importowane i mogą gorzej się przechowywać. Jedz więc świeżo zerwane z rośliny.

✔ Przestań ścinać szparagi. Po pięknym sezonie szparagów z domowej uprawy czas przestać je zbierać i pozwolić pędom wyrosnąć na pełną wysokość i wytworzyć pierzaste liście. Daje to kilka dobrych miesięcy fotosyntezy; delikatne liście mogą przetwarzać energię świetlną ze słońca, a następnie magazynować ją jako zapas pokarmu w karpach i korzeniach pod ziemią, aby wydać plony w przyszłym roku. Podpieraj szparagi podczas tego procesu, aby łodygi się nie przewracały i nie uszkadzały.

Usuwaj chwasty między warzywami, takimi jak młode pory, by nie konkurowały o pokarm i wodę

eprasa.pl 3fa967eb13

Każdy Metr Ma Znaczenie

Stwórz przyjazne siedlisko

Degradacja i utrata siedlisk naturalnych to jeden z najpoważniejszych problemów, z jakimi boryka się dziś środowisko naturalne. I choć nie zawsze myślimy o szacowanych 23 milionach ogrodów w Wielkiej Brytanii jako o źródle życiodajnych siedlisk, mają one potencjał i mogą mieć znaczący wpływ, jeśli potraktujemy je jako część szerszego krajobrazu.

Łącznie w naszych ogrodach jest około 3 milionów oczek wodnych i 30 milionów drzew. Wcale nie potrzebujesz dużego zbiornika wodnego ani dojrzałych drzew, by zapewnić w swoim ogrodzie schronienie, miejsca do gniazdowania i żerowania dla dzikiej przyrody – nawet najmniejsza działka może oferować szereg mikrosiedlisk. Co więcej, jeśli będziemy współpracować z innymi w naszej okolicy, możemy stworzyć sieci ogrodów przyjaznych przyrodzie, które działają niczym wspólnotowy rezerwat przyrody.

Możesz dołożyć swoją cegiełkę do wspierania pożytecznych stworzeń, poświęcając metr kwadratowy na siedliska przyrodnicze. Baw się dobrze ze stosami bali, laguną dla bzygowatych i nie tylko...

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS. ILUSTRACJE: GETTY

eprasa.pl 3fa967eb13

Tworzenie przystani przyrodniczej

Łatwo stworzyć cenne siedlisko na zaledwie jednym metrze kwadratowym. **Nic Wilson** wymienia rzeczy, które każdy może wprowadzić do swojego ogrodu

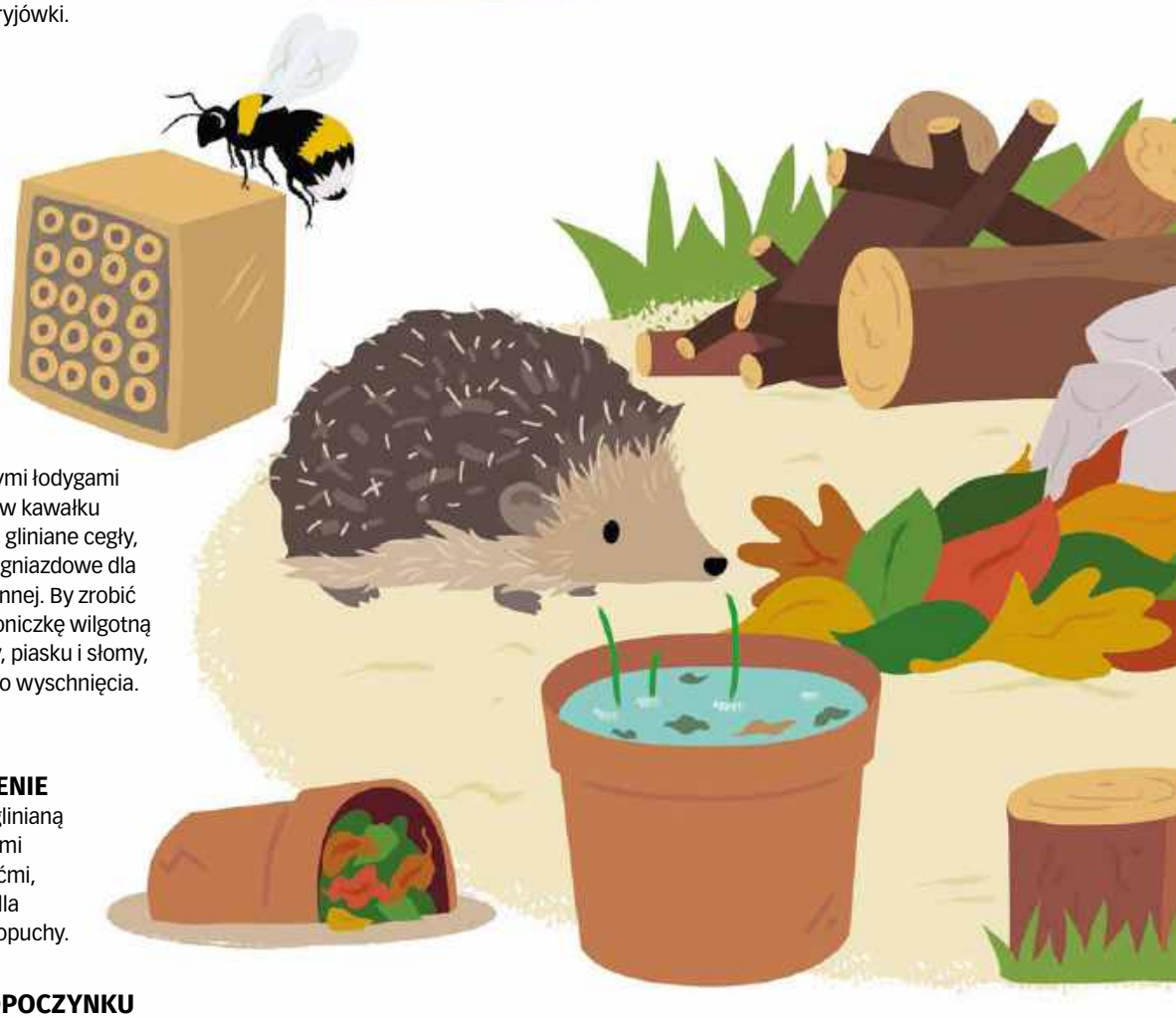
▸ ZBIERAJ LIŚCIE

Stwórz stos liści dla płazów, drobnych ssaków i bezkręgowców, takich jak biegacze, krocionogi i pająki. Biegacze zjadają ślimaki i mszyce, podczas gdy inne bezkręgowce są pożywieniem dla ptaków ogrodowych i ssaków, takich jak jeże i ryjówki.

▸ ZAMONTUJ HOTEL DLA PSZCZÓŁ

Trzmiele miały w zeszłym roku najgorszy sezon w historii pomiarów, a pszczoły samotnice też mają się coraz gorzej, więc im więcej wsparcia zapewnimy, tym lepiej. Możesz zrobić hotel dla pszczół (głównie dla pszczół liściarek i murarek) wypełniając drewnianą skrzynkę pustymi łodygami roślin lub wiercąc otwory w kawałku drewna. Możesz też kupić gliniane cegły, które zapewniają miejsca gniazdowe dla pszczoły porobnicy wiosennej. By zrobić taką samemu, wypełnij doniczkę wilgotną mieszanką gliniastej gleby, piasku i słomy, wydłub otwory i zostaw do wyschnięcia.

▸ STWÓRZ SCHRONIENIE

Zakop położoną na boku glinianą doniczkę do połowy w ziemi i wypełnij ją martwymi liśćmi, by stworzyć schronienie dla płazów, takich jak żaby i ropuchy.

▾ BUDUJ MIEJSCA ODPOCZYNKU

Umieść płaski kamień w słonecznym miejscu, by dać zmiennocieplnym stworzeniom, takim jak jaszczurki i motyle, miejsce do wygrzewania się. Zbudowanie niewielkiego kopczyka z kamieni w cieniu zapewni gadom i płazom miejsce do ochłodzenia się w upalne dni.

▸ SADŹ PNĄCZA

Jeśli twoja przystań przyrodnicza graniczy z ogrodzeniem, przymocuj przed płotem kratownicę, zostawiając 10 cm odstępu dla owadów, ptaków i drobnych ssaków. Posadź pnącza, takie jak wiciokrzew pomorski (*Lonicera periclymenum*), by wspinały się po kratownicy.

ILUSTRACJE: IAN CUNLIFFE

eprasa.pl 3fa967eb13

▶ ZAWIEŚ BUDKI DLA PTAKÓW

Jeśli twoja przystań przyrodnicza przylega do północnej lub wschodniej ściany domu, zawieś budki lęgowe. Cegły lęgowe [tzw. swift bricks – red.] i budki dla jerzyków są idealne, gdyż lubią je też wróble, szpaki i, okazjonalnie, oknówki – wszystkie to gatunki z czerwonej listy, które potrzebują naszej pomocy.

◀ TWÓRZ LAGUNY DLA LARW

Wypełnij małą doniczkę bez otworów drenażowych ścięta trawą lub ściółką z liści, a następnie zalej deszczówką, by stworzyć lagunę dla gatunków bzygowatych, których larwy rozwijają się w wodzie. Dodaj gałązki wystające z wody, połóż ostatnią warstwę liści na wierzchu i umieść pojemnik w podstawce wypełnionej kolejną porcją ściółki liściowej, by larwy mogły się wydostać i przepoczwarzyć u podstawy, zanim po kilku tygodniach pojawią się jako dorosłe bzygowate.

▲ PRZYCIĄGAJ CHRZĄSZCZE

Ułóż na powierzchni ziemi stosy martwego drewna i częściowo zakop jedną lub dwie gałęzie pionowo w ziemi, by przyciągnąć organizmy rozkładające martwą materię, takie jak jelonki rogacze, których larwy zwykle żyją pod ziemią w butwiejącym drewnie.

▼ ZOSTAW STOSY DREWNA

Stosy drewna to ważne siedliska dla dzikiej przyrody, szczególnie dla bezkręgowców. Dodaj trochę gałęzi i gałązek, by stworzyć mniejsze szczeliny. Posadź w szczelinach byliny leśne, takie jak pierwiosnki lub paprocie, albo zachęć pnącze, takie jak powojnik, by pięło się po stosie.

▲ ZRÓB KĄPIELISKO PIASKOWE

Zostaw kawałek gołej ziemi, by stworzyć miejsce dla wróbli do kąpieli w piasku. Gołe powierzchnie mogą też przyciągać pszczoły samotnice lub osy gniazdujące w ziemi, zwłaszcza jeśli masz piaszczyste podłoże. Mokra ziemia dostarcza oknówkom, kosom i drozdom śpiewakom niezbędnego błota do budowy gniazd.

Co robić, a czego unikać

- ✓ Upewnij się, że w ogrodzeniach są przejścia, by zwierzęta mogły wchodzić i wychodzić z twojego ogrodu – otwory dla jeży muszą mieć co najmniej 13 cm x 13 cm
- ✓ Zostawiaj naturalne materiały, takie jak martwe liście, gałązki i mech, by dzikie zwierzęta mogły je wykorzystać do budowy gniazd
- ✓ Mocuj hotele dla pszczół solidnie do ściany lub ogrodzenia i umieszczaj je w słonecznym miejscu
- ✓ Zachęcaj sąsiadów do dołączenia, by dzikie zwierzęta miały dostęp do sieci lokalnych siedlisk
- × Nie myśl, że potrzebujesz dużego ogrodu, by zrobić miejsce dla żywych organizmów – każdy skrawek siedliska pomaga tworzyć łączność
- × W stosach siedliskowych nie używaj drewna impregnowanego, bo zawiera środki chemiczne przeznaczone do zabijania grzybów i bezkręgowców
- × Nie zostawiaj sierści zwierząt domowych dla ptaków do budowy gniazd, bo może zawierać substancje chemiczne z preparatów przeciwpchelnych, które mogą szkodzić pisklętom

eprasa.pl 3fa967eb13

Rośliny rodzime to najistotniejsze źródło pokarmu dla pszczół i innych zapylaczy

Sekretne związki

Yellowstone w Stanach Zjednoczonych czy Serengeti w Tanzanii to nie tylko rejony geograficzne, ale chyba jedne z najsławniejszych parków narodowych świata. Jednak takie niesamowite cuda przyrody, jak własne małe Serengeti można odkryć w swoim ogrodzie, tuż za progiem domu. Nasze przydomowe zielone przestrzenie już są albo mogą stać się niesamowitymi, złożonymi, bioróżnorodnymi ekosystemami, w których będzie aż kipiało dzikim życiem.

TEKST I ZDJĘCIA JOANNA ROCZYŃSKA

Kiedy z zewnątrz patrzymy na przyrodę, wygląda ona niczym niesamowity gobelin, nad którym wzdychamy z podziwem. Kiedy jednak go odwrócimy, zobaczymy, że jego piękno wynika z ogromu powiązanych ze sobą pętelek, supełków, nici, a jego struktura jest niebywale skomplikowana. Podobnie jest z naturą: kiedy zaczniemy wnikać w jej konstrukcję, ukaże się nam jej niesamowita złożoność, tajemnicze sieci powiązań i wzajemnych zależności. Wszystko jest ze sobą jakoś powiązane, a pociągnięcie za jeden wątek sprawia, że odkrywamy, iż łączy się on w zadziwiający sposób z innymi elementami.

Pszczele menu

Jeśli zajrzelibyśmy w kartę dań pszczół, są tam dwie główne i niezmienne pozycje: pyłek i nektar. Nasze krajowe pszczoły pod tym względem mają wspólny mianownik i próżno u nich szukać takich niezwykłych pomysłów jak u zagranicznych kuzynów – pszczół spijających ludzkie łzy czy pozyskujących białko z padliny. Zależność pszczół od roślin dzieli je na generalistów i specjalistów. Przywiązanie poszczególnych gatunków bywa naprawdę głębokie i jest kluczowe dla występowania niektórych pszczół. Dzikie pszczoły, aby przedłużyć istnienie swojego gatunku, muszą założyć gniazdo, a następnie wyposażyć w pokarm komórki lęgowe. Na taki pakiet pokarmu składa się mieszanina pyłku i nektaru. I chociaż przeważnie nektar mogą pobierać z kwiatów roślin różnych gatunków, rodzajów czy rodzin, to sprawa komplikuje się w kwestii pyłku. Larwa, która spożyje zgromadzony dla niej pokarm, będzie dzięki niemu rosnąć, rozwijać i ostatecznie przepoczwarczy się w dorosłą formę owada – imago. Jednak wiele gatunków pszczół potrzebuje do tego procesu rozwojowego pyłku konkretnych roślin.

Pszczoły-generaliści mogą karmić swoje potomstwo pyłkiem pochodzącym z wielu rodzajów i rodzin botanicznych. Przykładem takich generalistów jest z pewnością większość trzmieli (*Bombus*),

eprasa.pl 3fa967eb13

Dziko rosnące rośliny potrafią zachwycić bogactwem barw, form i faktur

Słowniczek

Archeofit to gatunek rośliny obcego pochodzenia, który został zawleczony i zadomowił się na danym obszarze przed końcem XV wieku (umownie przed 1500 r.), zwykle wraz z rozwojem rolnictwa i osadnictwa.

Imago to ostatni etap rozwoju owadów, kiedy osiągają dorosłość i ich ciało nie będzie już ulegać przemianom, takim jak wzrost i rozwój. Jest to też jedyne stadium rozwoju, w którym owad osiąga dojrzałość płciową i jest zdolny do rozmnażania. A jeśli owad ten posiada skrzydła, to jest to jedyna faza, w której są one funkcjonalne.

dla których źródłem pokarmu pyłkowego może być naprawdę wiele roślin. Pozostałym pszczołom należałoby się przyjrzeć każdej z osobna. W rodzaju pszczolinka (*Andrena*) znajdziemy pszczolinkę wiosenną (*Andrena haemorrhoa*), która jest generalistką i zbiera pyłek z wielu roślin należących do różnych rodzin botanicznych. W celu zdobycia pokarmu może wizytować różowate, wierzbowate, mydleńcowate czy astrowate. Jednak już jej kuzynka pszczolinka jasnobrzucha (*Andrena praecox*) będzie zainteresowana tylko rodzajem wierzba (*Salix*), co czyni z niej pszczelą specjalistkę. Wspomniałam już, że generaliści mogą odwiedzać w celu zbioru pyłku wiele roślin kwitnących. Badania analizy mikroskopowej pyłku wykazały, że w gniazdach takich pszczół znaleziono pyłek pochodzący nawet od kilkunastu różnych gatunków roślin.

A jak zachowują się pszczoły-specjalistki? Wyobraźmy sobie, że miliony lat temu pszczoła rozpoczęła wraz z pewnymi roślinami wspólną koewolucyjną drogę. Wystartował pewnego rodzaju wyścig zbrojeń rośliny i zapylacza. Relacje roślina-zapylacz są zwykle stałe. Dodatkowo trwanie w tej zależności zwykle wpływa na jeszcze większą specjalizację, zarówno pszczoły i rośliny. Bywa, że pyłek wytwarzany przez roślinę może być odpowiedni dla pszczoły-specjalistki, ale już nieodpowiedni dla pszczelich generalistów. Istnieje również możliwość, że nie będą oni w ogóle zainteresowani pyłkiem tej rośliny, bo jest on dedykowany właśnie gatunkom, z którym roślina ewoluowała.

Absolutnie wyjątkową dla mnie pszczołą, którą jest mi dane obserwować od wielu lat, jest pseudomurarka nakamionka (*Hoplitis anthocopoides*).

Mamrzyca północna - pszczoła o niesamowitych marmurkowo-czerwonych oczach – często odwiedza kwitnące kocanki piaskowe

Większość trzmieli pobiera pokarm z różnych gatunków roślin, należących do wielu rodzin botanicznych

eprasa.pl 3fa967eb13

Rodzime chabry, to prawdziwe stołówki dla zapylaczy. Porobnica chabrowa, pszczoła o niezwykłych seledynowych oczach, chętnie odwiedza też rośliny z rodziny astrowatych

Pszczolinka jasnobrzucha to pszczela specjalistka; należy jej szukać na wierzbach

Pszczolinka wiosenna to pszczeli generalista, spotykana na wielu gatunkach roślin

Na żuwaczkach widać niebieskie ziarna pyłku żmijowca, rośliny niezbędnej do prawidłowego rozwoju larw tego gatunku pszczoły

To niesamowite stworzonko należy do takich pszczelich budowniczych, których należy wyróżnić. Jako jedyna pszczoła w naszym kraju buduje gniazda na kamieniach i z kamyków. Znosi z okolicy drobinki piasku i pieczołowicie przylepia ja do kamienia lub głazu. Kiedy uformuje małą beczułkę, zaprowiantuje ją, a następnie złoży jajo i zasklepi otwór. W pobliżu powstanie jeszcze kilka takich kamiennych beczułek, a na koniec murarka wszystko pięknie zamaskuje. Jednak jej wyjątkowość polega też na tym, że dla larw tego gatunku jedyny pokarm pyłkowy, jaki jest akceptowalny, to ten czerpany z kwiatów żmijowca. Na północy Polski rodzaj żmijowiec jest reprezentowany wyłącznie przez żmijowiec zwyczajny (*Echium vulgare*). Jeżeli nie będzie tej rośliny, nie ma co się trudzić i szukać w pobliżu tych unikalnych pszczelich architektów.

To pokazuje, jak ważna, a często wręcz konieczna, jest dla rodzimych pszczół obecność rodzimych gatunków roślin, a także archeofitów. Rodzime zapylacze współewoluowały z rodzimymi roślinami. To z nich czerpią pokarm najlepiej odpowiadający ich potrzebom, o składzie dostosowanym do ich rozwoju i funkcjonowania. Nie warto przecinać tej nici powiązania, bo wraz z nim mogą zniknąć także wyspecjalizowani zapylacze.

Gdy ogród przestaje być stołówką dla zapylaczy

U odmian pełnokwiatowych dochodzi do przekształcenia pręcików w dodatkowe płatki korony. W efekcie kwiaty stają się pełniejsze, ale tracą swoją pierwotną funkcję biologiczną. Rośliny, które wcześniej dostarczały pyłku (np. róże czy maki), przestają być źródłem pokarmu dla zapylaczy. W przypadku gatunków oferujących zarówno pyłek, jak i nektar, znika dostęp do pyłku, a liczne dodatkowe płatki mogą utrudniać lub uniemożliwiać dotarcie do miodników. Coraz więcej gatunków poddaje się takim modyfikacjom. W efekcie ogród, który wydaje się pełen kwitnących roślin, może w rzeczywistości stanowić dla zapylaczy ubogie środowisko, a nawet swoistą pustynię pokarmową, jeśli dominują w nim odmiany o kwiatach pełnych.

eprasa.pl 3fa967eb13

Kwiaty pączkowe (pąkowe) to kolejny przykład odmian, w których roślina wcześniej stanowiąca źródło pokarmu dla zapylaczy staje się dla nich praktycznie niedostępna. Kwiaty wrzosu zwyczajnego (*Calluna vulgaris*) w odmianach pączkowych nie otwierają się, przez co owady nie mają dostępu ani do nektaru, ani do pyłku. Choć roślina zachowuje atrakcyjny wygląd, nie ma wartości jako źródła pokarmu dla zapylaczy.

W sprzedaży często pojawiają się też rośliny o sterylnych kwiatach, które nie są zdolne do rozmnażania płciowego, nie wytwarzają zdolnych do zapłodnienia gamet, dlatego nie zawiązują nasion. Rośliny te często nie produkują pyłku lub wytwarzają go w formie niezdolnej do zapłodnienia. Produkcja nektaru bywa natomiast ograniczona lub nie występuje, przez co stanowią słabe albo tylko częściowe źródło pokarmu dla zapylaczy.

Ucieczki roślin z ogrodów są często początkiem inwazyjnych wędrówek roślin. Dlatego warto unikać sadzenia roślin o charakterze inwazyjnym, takich jak amorfa krzewiasta (*Amorpha fruticosa*), budleja Dawida (*Buddleja davidii*), sumak octowiec (*Rhus typhina*) czy róża pomarszczona (*Rosa rugosa*). Rośliny inwazyjne stanowią poważne zagrożenie dla bioróżnorodności, ponieważ ich obecność w nowym środowisku nie spotyka się z naturalnymi mechanizmami regulacyjnymi, które w ich rodzimych siedliskach ograniczałyby ich ekspansję. Z racji braku odpowiednich naturalnych wrogów, takich jak chrząszcze żerujące na ich pędach, gąsienice czy roślinożerne zwierzęta, rośliny te mogą szybko rozprzestrzeniać się, zajmując duże powierzchnie. Często tworzą one monokultury, czyli jednorodne zespoły roślinne, które są niekorzystne dla rodzimej fauny i flory. Takie łany roślin inwazyjnych wypierają rodzime gatunki, które nie są w stanie konkurować z nimi o zasoby, takie jak światło, woda czy składniki odżywcze w glebie. Skutkiem tego procesu jest drastyczne ograniczenie dostępności pokarmu i schronienia dla wielu organizmów, w tym owadów, ptaków, drobnych ssaków i innych zwierząt, które zależą od lokalnych roślin.

Tworząc ogród, w rzeczywistości dokładamy kolejne nici do naszego przyrodniczego gobelinu. To od naszych wyborów zależy, czy będzie on pełen życia, czy pozostanie jedynie jego dekoracyjną imitacją. Wybierając rośliny o bardziej naturalnej formie, ograniczając odmiany, które utraciły swoją funkcję pokarmową i pozostawiając miejsce dla rodzimych gatunków dziko rosnących, pozwalamy, aby nasz gobelin nie był „martwą naturą", ale by był pełen życia.

Kwiat pełny – więcej płatków, mniej pokarmu

Kwiat pojedynczy – piękno i dostępność w równowadze

Spójnica lucernowa jest związana z bobowatymi; to one są dla niej źródłem pyłku. Ze ślazu dzikiego pobiera nektar

eprasa.pl 3fa967eb13

Uzupełnij puste miejsca szałwią

Posadź teraz kilka długo kwitnących szałwii, by wypełnić kolorem puste miejsca na rabatach. Te krzewiaste szałwie występują w różnych odcieniach fioletu, różu i czerwieni aż po jasnokremowy, więc wybierz odmiany pasujące do twojej palety barw.

Wybierz słoneczne miejsce z wystarczającą przestrzenią do wykopania dołka bez naruszania okolicznych roślin. Podlej szałwię przed sadzeniem, by dokładnie namoczyć bryłę korzeniową; wlej to wodę na dno dołka. Dobrze udepcz ziemię wokół szałwii, podlej ponownie, a następnie wyściółkuj glebę kompostem ogrodowym. Za tydzień lub dwa roślina zakorzeni się w podłożu i będzie lepiej znosić suchsze warunki.

Szałwie pomogą zachować na rabatach kolor aż do końca lata

30 MINUT WOLNEGO

Uporządkuj teraz iglaki, by nadać roślinom kształt i je zagęścić. Nie odrastają ze starego drewna, więc przycinaj jedynie młode przyrosty, zostawiając część nienaruszoną. Z przycinaniem żywopłotów iglastych wstrzymaj się do późniejszego lata, by nie niepokoić gniazdujących ptaków.

Większość kosiarek ma kilkustopniową dźwignię regulującą wysokość ostrzy

Podnieś ostrza kosiarki

Wyreguluj wysokość kosiarki, by przycinać trawę nieco wyżej. Pomoże to trawnikowi być bardziej odpornym i mniej narażonym na stres podczas upałów. Wyższa trawa pobudza rozwój długich korzeni, które zatrzymują więcej wody i składników odżywczych, dając trawie siłę do konkurowania z chwastami. Wyższe koszenie zmniejsza też ryzyko powstawania pustych miejsc na trawniku i utrzymuje go w dobrej kondycji.

Znajdź z przodu kosiarki dźwignię lub przełącznik, który reguluje przednie koła od pozycji niskiej do wysokiej. Spróbuj najpierw pozycji środkowej i pozwól trawie urosnąć nieco więcej niż zwykle między koszeniami, jeśli nadal rośnie.

eprasa.pl 3fa967eb13

KROK PO KROKU

Dzielenie kłączy kosaćca bródkowego

Podziel kosaćce bródkowe, które coraz słabiej kwitną. Rób to co 3-4 lata, by utrzymać je w zdrowiu i rozluźnić zagęszczone kępy. Umieść nowe kłącza na powierzchni gleby, by miały dostęp do słońca, i zapewnij im dobre odprowadzanie wody. Podzielone rośliny podlewaj, by pomóc im się ukorzenić.

1 WYKOP kłącze i odetnij niezakorzeniony koniec na długość około 10 cm. Przytnij wiotkie wierzchołki liści, tak by pozostał wachlarz z liści o długości 15 cm.

2 SPULCHNIJ powierzchnię gleby i wciśnij kłącze z powrotem w ziemię, zostawiając odkryty wierzch. Dolne korzenie zakotwiczą je na miejscu.

3 ZACZEKAJ, aż podzielone kłącza ukorzenią się i zakwitną w przyszłym roku. Pełnia kwitnienia nastąpi rok później.

Odporna na suszę koniczyna przyciąga wiele owadów zapylających

Zostaw kępę koniczyny

Pozwól koniczynie rozrastać się w ogrodzie. Trawnik bogaty w koniczynę to magnes dla zapylaczy, takich jak motyle, ćmy, chrząszcze i pszczoły miodne. Koniczyna czerwona pięknie prezentuje się także na rabatach.

Koniczyna rośnie na różnych glebach, na słońcu i w cieniu. Tworzy okazałą poduszkę z liści, pomagając zatrzymywać wilgoć w ziemi i sprzyja populacjom dżdżownic, które z kolei poprawiają strukturę podłoża.

Kwiaty bogate w nektar oraz dżdżownice znajdujące się w ziemi przyciągną ptaki i drobne ssaki, które się nimi żywią. Koniczyna wiąże azot, więc sąsiadujące trawy też będą dobrze rosły.

Glony możesz wyciągać ręcznie, a przy większych ilościach, użyć siatki albo grabi

Usuwaj glony z oczek wodnych

Pilnuj glonów w oczku wodnym. Gęsty kożuch tworzą glony nitkowate, które – podobnie jak ich jednokomórkowe organizmy – namnażają się w cieple i przy nadmiarze składników odżywczych. Wyciągaj je.

Raczej nie uda ci się usunąć wszystkich za jednym razem, więc dopisz to do listy regularnych czynności. Zawieszone glony, które zabarwiają wodę na zielono, mają tendencję do masowego pojawiania się, a potem zanikają – pod warunkiem, że w oczku jest dużo innych dużych roślin konkurujących o składniki odżywcze. Nawóz oszczędnie rośliny wodne, by obniżyć poziom składników odżywczych, i zachęcaj ślimaki oraz owady do żywienia się glonami.

Zwalczaj oset

Usuń kłujące osty, które sprawiają kłopoty. Wykopuj je, wyciągając jak najwięcej korzeni. Oset polny to sprawca największych problemów, bo rośnie bujnie i zapuszcza głębokie korzenie, które odrastają po złamaniu. Usuwaj je, zanim zakwitną, bo nasiona rozszerzą zasięg rośliny jeszcze bardziej.

Osty rozmnażają się głównie przez nasiona, ale łatwo je wyrywać z całym korzeniem, więc jeśli wypatrzysz je przed kwitnieniem, będziesz w stanie je opanować. Niektóre osty, jak ostrożeń łąkowy (*Cirsium rivulare*) 'Atropurpureum', można uprawiać jako rośliny ozdobne ze względu na ich efektowne kwiaty.

Osty rozsiewają się po ogrodzie, więc wyrywaj je zanim zakwitną

NIE ZAPOMNIJ

- **Wytnij zdziczałe pędy z pstrych zimozielonych krzewów**
- **Rozmnażaj goździki przez przyginanie i przytwierdzanie do ziemi naciętych pędów**
- **Usuwaj niepożądane pędy i odrosty korzeniowe z pni drzew**
- **Podlewaj kompostownik w gorące, suche okresy**
- **Przenieś doniczki w cień i obficie je podlej, jeśli wyjeżdżasz**

TEKST: ROSIE YEOMANS ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM; TIM SANDALL; JO WHITWORTH

eprasa.pl 3fa967eb13

Ashley Edwards *pokazuje, co przycinać w ogrodzie w tym miesiącu*

Latem lekko przycinaj magnolie, by uniknąć wycieku soku, co może osłabić roślinę

Lekko przytnij magnolie

Magnoliom najlepiej pozwolić naturalnie się rozrastać, bo mają tendencję do tworzenia atrakcyjnego, warstwowego pokroju, bez naszej ingerencji. Rzadko potrzebują poważnego cięcia – wystarczy okazjonalne usunięcie martwego drewna, krzyżujących się gałęzi lub lekkie kształtowanie.

Jeśli cięcie jest konieczne, wykonuj je latem, by uniknąć wycieku soku, co nie zabije rośliny, ale może ją osłabić i otworzyć drogę patogenom. Magnolie można prowadzić przy ścianie lub podnosić ich koronę, by stworzyć pod nimi miejsce do posadzenia innych roślin.

Magnolie źle znoszą silne cięcie, więc jeśli twoja magnolia jest przerośnięta i wymaga odmłodzenia, rób to etapami, usuwając rocznie nie więcej niż jedną trzecią starego drewna.

KROK PO KROKU

Przycinanie magnolii

1 UŻYJ czystego, ostrego sekatora, jeśli gałęzie są grubsze niż palec, by zapobiec rozdarciom i zadziorom. Martwe lub chore gałęzie powinny być całkowicie usunięte u nasady pnia.

2 KSZTAŁTUJ magnolię, używając sekatora do lekkiego skracania wydłużonych pędów bocznych do pary liści. Pobudzi to równomierne krzewienie się rośliny.

3 PRZYTNIJ cienkie, wiotkie pędy u nasady, by poprawić pokrój. Często wybijają one z podkładki lub gdy magnolia rośnie w cieniu innego drzewa.

TEKST: ASHLEY EDWARDS. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 3fa967eb13

Przytnij bodziszki do wysokości świeżego przyrostu, żeby rośliny zakwitły ponownie latem

Przytnij bodziszki

Bodziszki bylinowe to podstawa rabaty; doskonale nadają się do podsadzania drzew i krzewów oraz zmiękczania krawędzi rabat. Pierwsza fala kwitnienia kończy się zwykle w lipcu, więc bodziszki mogą już wyglądać nieestetycznie lub zbyt mocno się rozrastać.

Zwykle najlepiej jest ściąć całą roślinę do poziomu nowego przyrostu lub do samej podstawy, jeśli nie pojawiają się nowe liście. Obficie podlej i wyściółkuj rośliny kompostem ogrodowym albo zasil je płynnym nawozem organicznym, a otrzymasz świeżą falę liści i kwiatów, która utrzyma się do końca lata.

Maliny wypuszczają pędy w najróżniejszych miejscach, więc trzeba je kontrolować

Usuwaj pędy malin tworzących odrosty

Maliny to rośliny tworzące odrosty korzeniowe; czasem wypuszczają pędy tam, gdzie nie są pożądane. Jeśli się ich nie pilnuje, wkrótce uzyskasz gąszcz nieproduktywnych łodyg, które mogą zasłaniać światło i zagłuszać inne rośliny.

Zanim usuniesz odrosty, pamiętaj, że maliny jesienne owocują na tegorocznych pędach, podczas gdy maliny letnie owocują na pędach z ubiegłego roku. Jeśli usuwasz pęd w lipcu, prawdopodobnie jest to pęd owocujący.

Jeśli chcesz, możesz je przesadzić następnej wiosny lub podarować znajomemu czy sąsiadowi, który chce założyć własną plantację malin.

Przytnij wierzchołki pędów figowca

Figowce rosną bujnie i mogą w ciągu roku ponad dwukrotnie powiększyć swoją wielkość. Jeśli w tym roku już mocno przyciąłeś swój okaz, to zareaguje on wypuszczeniem długich, ulistnionych przyrostów, które mogą hamować owocowanie i zasłaniać światło sąsiednim roślinom.

Lipiec to najlepszy moment na usunięcie wierzchołków pędów; skracaj je do pięciu lub sześciu liści. Wpuścisz światło, pomagając dojrzewać owocom, które tworzą się u nasady łodyg, a energia zostanie skierowana na produkcję owoców, a nie na przyrost liści.

Usuwanie wierzchołków pobudza też krzewienie się i tworzenie większej liczby owocujących pędów bocznych. Można teraz również usunąć wszelkie długie łodygi lub odrosty korzeniowe znajdujące się w niewłaściwym miejscu przy samej podstawie krzewu.

Przycinaj pędy figowca, by wpuścić światło i skierować energię rośliny na owocowanie

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; TIM SANDALL

eprasa.pl 3fa967eb13

Uzyskaj sadzonki koleusów za darmo, pobierając sadzonki – szybko i łatwo się ukorzeniają

Pobierz sadzonki koleusów

Koleus, ze swoimi kolorowymi liśćmi, jest świetnym letnim dodatkiem do pojemników i rabat. Łatwo uzyskać nowe okazy, by odświeżyć kompozycje jeszcze tego lata, ponieważ miękkie łodygi ukorzeniają się bez problemu. Możesz też przezimować nowe rośliny w szklarni lub na słonecznym parapecie, by wysadzić je na zewnątrz w przyszłym roku. Podlej roślinę, z której będziesz pobierać sadzonki, godzinę lub dwie wcześniej, a następnie odetnij wybrane pędy. Uważaj, by nie wyschły – zraszaj liście w trakcie pracy, by zapobiec więdnięciu.

Gdy sadzonki trafią do doniczki, obficie je podlej, a następnie umieść w mini szklarence z pokrywą lub przykryj workiem foliowym, by utrzymać wysoką wilgotność. Codziennie wyjmuj je z worka na godzinę, by zmniejszyć ryzyko pojawienia się chorób grzybowych.

Sadzonki koleusów ukorzeniają się szybko i zaczynają rosnąć po mniej więcej czterech tygodniach. W miarę wzrostu przesadzaj je do większych doniczek, a potem wysadź na zewnątrz na ostatnie tygodnie letniego ciepła. By przezimować koleusy, trzymaj je w szklarni, a na zewnątrz wysadź późną wiosną.

KROK PO KROKU Pobieranie sadzonek koleusów

1 WYBIERZ silny pęd, długości 10-15 cm, z ładnie wybarwionymi liśćmi. Tnij tuż nad węzłem liściowym – z tego miejsca wyrosną nowe pędy, zastępując utracony.

2 ZACZNIJ od przycięcia końcówki łodygi tuż pod węzłem liściowym. Pracuj szybko, by zapobiec wysychaniu, albo zraszaj fragmenty roślin i przekładaj do worka foliowego, jeśli wystąpi jakiekolwiek opóźnienie.

3 USUŃ dolne liście, odcinając je ostrym nożem jak najbliżej łodygi. Zostaw tylko dwie lub trzy pary liści na szczycie pędu.

4 NAPEŁNIJ doniczkę beztorfowym podłożem uniwersalnym. Zrób otwór za pomocą patyczka, a następnie włóż sadzonkę tak, by pierwsza para liści znajdowała się tuż nad powierzchnią ziemi. Lekko ugnieć.

TEKST: ROSIE YEOMANS ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 3fa967eb13

Ukorzeniaj sadzonki, wyrastające na rozłogach truskawek; zaowocują w przyszłym roku

Posadź nowe truskawki

Dojrzałe sadzonki truskawek wypuszczają poziome łodygi (tzw. stolony) z nowymi sadzonkami na końcach, zwane rozłogami. Choć najlepiej jest je usuwać z grządki, by uniknąć zagęszczania się roślin, mogą też być przydatnym, darmowym źródłem nowych sadzonek.

Grządki truskawkowe stają się mniej produktywne po trzech lub czterech latach uprawy i wymagają ponownego obsadzenia. Jednak nowe rośliny potrzebują roku, by się zaaklimatyzowały i zaczęły owocować, więc jeśli przygotujesz je z wyprzedzeniem, możesz zapewnić sobie ciągłość zbiorów. Upewnij się jednak, że rozłogi tylko dotykają powierzchni ziemi, bo korona zgnije, jeśli zostanie zakopana. Jeśli masz kilka odmian, pamiętaj o podpisaniu nowych roślin.

Gdy sadzonki dobrze się ukorzenią, wczesną jesienią lub następnej wiosny odetnij je od rośliny macierzystej i przesadź na nową grządkę.

KROK PO KROKU Ukorzenianie sadzonek z rozłogów

1 WYBIERZ energiczny pęd, który jeszcze nie zakorzenił się w ziemi. Napełnij małą doniczkę beztorfowym uniwersalnym podłożem, a następnie użyj kawałka drutu w kształcie litery "U", by przytrzymać sadzonkę na powierzchni.

2 PRZYTNIJ zniszczone liście, tak by pozostała zdrowa korona z kilkoma liśćmi, wraz z główną łodygą rozłogową, łączącą roślinę macierzystą z potomną.

3 PODLEJ nową sadzonkę, by podłoże osiadło, a później podlewaj regularnie, jeśli jest sucho, by pomóc rozwinąć się korzeniom. Gdy sadzonki mocno się zakorzenią, przetnij łodygę, by oddzielić sadzonkę od rośliny macierzystej.

4 USTAW doniczkę w ciepłym, jasnym miejscu, a nowa roślina powinna wytworzyć silną rozetę liści. Jeśli w tym roku pojawią się pąki kwiatowe, zetnij je, aby cała energia rośliny była skierowana na ukorzenianie się rośliny.

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH; TIM SANDALL

eprasa.pl 3fa967eb13

Tytoń ozdobny sadź w osłoniętym stanowisku w słońcu lub lekkim cieniu

Posadź tytoń ozdobny

Dodaj do ogrodu pachnące rośliny, sadząc tytoń ozdobny. Znajdź puste miejsca na rabatach lub w pojemnikach blisko ścieżek, drzwi do domu lub tarasu, czyli w miejscach, gdzie często przechodzisz i poczujesz zapach. Tytoń pachnie najmocniej wieczorem, a jego zapach utrzymuje się najlepiej w osłoniętym miejscu, gdzie powietrze jest nieruchome.

Najpierw podlej roślinę, a następnie wykop dołek tak, by sadzonka znalazła się na tym samym poziomie co w doniczce. Lekko ugnieć ziemię i obficie podlej, a potem podlewaj jeszcze przez kilka tygodni, póki roślina się nie ukorzeni.

Usuwaj przekwitłe kwiaty aksamitek i chroń je przed ślimakami

Odśwież aksamitki

Uporządkuj nieco aksamitki, by kwitły przez całe lato. Usuń wszystkie przekwitłe kwiaty oraz więdnące liście, które mogą brzydko wyglądać. Następnie zajrzyj pod roślinę, sprawdzając pod kątem ślimaków, które uwielbiają żerować na aksamitkach.

Dotykanie liści aksamitek uwalnia też silny, korzenny zapach, który odstrasza mączliki od okolicznych roślin, pomagając w ochronie ogrodu.

Umieść suche torebki nasienne w papierowej torebce lub kopercie i wyraźnie ją opisz, by wiedzieć, jakie to nasiona

Zbieraj nasiona kwiatów

Ciepła i sucha pogoda to sprzyjający czas na zbieranie nasion z roślin, które kwitły wcześniej w tym roku – szukaj torebek nasiennych, które wyschły na tyle, by uwolnić dojrzałe nasiona. Kwiaty późnowiosennych i wczesnoletnich gatunków, takich jak naparstnica, brunera, firletka, miodunka i pełnik, to dobrzy kandydaci. Niektóre później kwitnące gatunki mogą też być gotowe do zebrania z nich nasion, w tym jarzmianka i przywrotnik. Wiele roślin cebulowych również dobrze rośnie z nasion, więc przyjrzyj się kamasjom, śnieżnikom i wczesnym odmianom czosnków ozdobnych.

Odetnij torebki nasienne i włóż do podpisanych papierowych torebek, a następnie umieść w suchym, przewiewnym miejscu, z dala od bezpośredniego słońca. Nasiona opadną na dno torebki.

Stosuj raz w tygodniu płynny nawóz do roślin kwitnących, aby koszyki jak najdłużej wyglądały efektownie

Dbaj o rośliny w wiszących koszach

Wykorzystaj jak najlepiej potencjał wiszących koszy, dobrze nawadniając rośliny w upały. Ponieważ zwykle obsadza się je gęsto i mieści się w nich mniej podłoża niż w głębokich pojemnikach, szybciej wysychają. Jeśli podłoże jest suche w dotyku, podlej raz, a potem wróć za kilka minut, by dokładnie je namoczyć. Podawaj roślinom w koszach raz w tygodniu płynny nawóz bogaty w potas, by pobudzić kwitnienie.

Możesz zawiesić koszyki na bloczku, aby ułatwić sobie podlewanie, opuszczając je w dół. W czasie wielkich upałów przenieś koszyki w cień, by zmniejszyć zapotrzebowanie roślin na wodę.

NIE ZAPOMNIJ

- **Przytnij po kwitnieniu pnące róże, usuwając wszelkie martwe, uszkodzone lub chore pędy**
- **Posadź gatunki cebulowe kwitnące późnym latem, takie jak nerina i ponętlin (krynka)**
- **Susz nieśmiertelniki, wieszając je do góry pędami w chłodnym, ciemnym miejscu**
- **Ścinaj po zakończeniu kwitnienia maki wschodnie do poziomu gruntu, by uzyskać nową falę świeżych liści**

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: JONATHAN BUCKLEY; SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl 3fa967eb13

Dbaj o rośliny jednoroczne i przedłuż ich kwitnienie, regularnie usuwając przekwitające kwiaty

Usuwaj przekwitłe kwiaty roślin jednorocznych

Spędź przyjemnie trochę czasu w ogrodzie, najlepiej codziennie, usuwając przekwitłe kwiaty roślin jednorocznych. To świetna okazja do chwili spokojnej, uważnej refleksji podczas pracy. Usuwanie przekwitłych kwiatów porządkuje też kompozycje kwiatowe, odświeża wygląd i pobudza tworzenie kolejnych kwiatów. Zapobiega też nadmiernemu zawiązywaniu się nasion. Po prostu ścinaj zwiędłe kwiaty i wrzucaj je do kompostownika.

Usuwanie przekwitłych kwiatów pozwala bliżej przyjrzeć się roślinom, więc możesz się nimi cieszyć i śledzić ich rozwój, choć jednocześnie możesz zauważyć inne problemy, które trzeba dopisać do listy zadań!

Rozsyp nasiona naparstnicy na powierzchni ziemi i zostaw na wierzchu

Wysiej naparstnice

Zbierz i wysiej nasiona dwuletnich naparstnic, gdy torebki nasienne wyschną. Napełnij doniczkę beztorfowym podłożem do wysiewu, lekko je ugnieć i obficie podlej. Rozsyp na powierzchni drobne nasiona i zostaw bez okrywania, gdyż do wykiełkowania potrzebują światła i naturalnego ciepła.

Siew w doniczkach pozwala uzyskać nowe okazy naparstnic, gotowe do wysadzenia jesienią w docelowym miejscu. Jeśli pozwolisz nasionom rozsypać się naturalnie, nowe rośliny pojawią się nie zawsze tam, gdzie powinny rosnąć, choć w razie potrzeby jesienią łatwo je przenieść.

KROK PO KROKU

Pobieranie sadzonek lawendy

Teraz jest dobry czas na pobieranie sadzonek lawendy, bo jest mnóstwo niekwitnących pędów. To sadzonki półzdrewniałe, z odrobiną zdrewnienia u nasady. Trzymaj je w inspekcie lub w osłoniętym miejscu na zewnątrz, podlewając jedynie okazjonalnie, gdy podłoże przeschnie.

1 WYBIERZ silny, zdrowy pęd, a potem przesuń palcami wzdłuż łodygi i tnij co najmniej 1 cm poniżej miejsca, gdzie łodyga staje się bardziej sztywna.

2 PRZYTNIJ sadzonkę u nasady pod liściem, tak by miała około 10 cm długości. Następnie usuń dolne liście i miękki wierzchołek.

3 NAPEŁNIJ glinianą doniczkę dobrze przepuszczalnym, beztorfowym podłożem. Umieść sadzonki wokół krawędzi, lekko ugnieć ziemię, po czym obficie podlej.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl 3fa967eb13

Zbieraj młode buraki

Buraki są pyszne, gdy są młode i kruche. Zajrzyj pod liście, by ocenić wielkość korzenia – najlepiej zbierać, gdy mają rozmiar piłeczki golfowej lub nieco większy. Może to oznaczać wyrywanie tylko wybranych roślin z rzędu i pozostawienie innych, by jeszcze podrosły.

Aby nie wyrwać zbyt małych korzeni razem z ich sąsiadami, przyciśnij jedną ręką podłoże, by je przytrzymać i w tym czasie wyciągnij wybrane buraki. Po zbiorze podlej rząd, by osadzić pozostałe rośliny na miejscu.

Umyj zebrane korzenie i zachowaj młode liście do sałatek.

Buraki są najsmaczniejsze, gdy osiągną wielkość piłeczki golfowej

NIE ZAPOMNIJ

- **Codziennie przeglądaj fasole i sprawdzaj, czy strąki są gotowe do zbioru**
- **Podlewaj drzewa owocowe i krzewy posadzone w ciągu ostatniego roku**
- **Zbieraj świeże pędy ziół do suszenia lub mrożenia**
- **Zbieraj czosnek, gdy jego liście zżółkną**
- **Regularnie piel między uprawami i usuwaj chwasty, by nie zakorzeniały się ponownie**

Zbieraj groszek cukrowy, gdy tylko ziarna wypełnią strąki

Zbieraj groszek

Zbieraj groszek, trzymając kruche łodygi jedną ręką i odrywając strąki drugą. Idealny moment zbioru zależy od rodzaju grochu, który uprawiasz.

W przypadku grochu śnieżnego i cukrowego zacznij zbiory, gdy strąk jest w pełni rozwinięty, ale zanim groszki zbyt mocno napęcznieją. Jeśli zostawisz je za długo, strąk stanie się nieco łykowaty i będzie mniej smaczny.

W przypadku tradycyjnego grochu otwórz kilka strąków, by sprawdzić, czy groszki wystarczająco napęczniały. Młodsze groszki są słodsze, ale mniejsze, więc zostaw strąki nieco dłużej, jeśli wolisz większe.

KROK PO KROKU

Wysiew rukoli

Teraz gdy gleba jest ciepła, nasiona rukoli szybko wykiełkują. Rukolę można wysiewać we wszystkich pustych miejscach między zbiorem a wysiewem długoterminowych upraw. Możesz ją zbierać już po 5-6 tygodniach i jeść siewki usunięte przy okazji przerywki. Jeśli masz miejsce, by zostawić ją dłużej, po prostu ścinaj zewnętrzne liście, a będzie można ją zbierać aż do jesieni.

1 UŻYJ deski, by zrobić rowek o głębokości 2 cm w odchwaszczonej, zagrabionej glebie. Podlej dno rowka, by przygotować miejsce do wysiewu.

2 WYSIEWAJ nasiona wzdłuż rzędu, najlepiej w odstępach 3-4 cm. Zasypuj nasiona ziemią na 1 cm i lekko ugniataj podłoże, tak by linia wysiewu była nieco zagłębiona.

3 PODLEWAJ wzdłuż rzędu – niższy poziom pomoże zatrzymać wodę. Kontynuuj regularne podlewanie w czasie wzrostu roślin, by odstraszyć pchełki ziemne.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl 3fa967eb13

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Wąż ogrodowy może być najwydajniejszym sposobem podlewania roślin, ale nic nie pobije starej dobrej konewki, mówi **Alan**

Dźwiganie konewki zwykle nie jest powodem do radości. W potocznym angielskim języku zwrot „carry the can" oznacza ponoszenie konsekwencji jakiegoś przewinienia, przyznanie się do winy lub niedopatrzenia. Jednak w ogrodzie ten termin ma inne znaczenie, szczególnie o tej porze roku. Przyznam się. Uwielbiam podlewać. Wiem, że gdy brakuje czasu, a słońce praży, możesz czuć się niewolnikiem tego ciężaru znajdującego się na końcu ręki, ale jest coś głęboko satysfakcjonującego w zaspokajaniu potrzeb rośliny i świadomości, że twoja opieka wyznacza granicę między bujnym życiem a usychającą śmiercią.

Wiem, że zawsze jest wąż ogrodowy, który ułatwia życie, i z pewnością jest łagodniejszy dla bicepsów. Szkoda, że załamuje się za każdym razem, gdy go odwijam, ale podłączony do zraszacza jest niezwykle przydatny i pozwala oszczędzać czas przy podlewaniu rabat, obwódek, grządki warzywnej i świeżo posadzonych skarbów. Jednak gdy chodzi o podlewanie pojemników – nawet dużej ich liczby – jestem gotów poświęcić czas i dźwigać konewkę.

Jaki rozmiar wybrać? Najpowszechniejsza konewka mieści dwa galony wody (7,5 litra), co sporo waży. Jeśli masz dużo doniczek do podlania w szklarni – część z nich na półkach – uznasz, że wywołuje nie tylko prawdziwy ból ramion, ale też jest zbyt nieporęczna. Tak, pojemność idealna do podlewania w szklarni to jeden galon; taką konewką znacznie łatwiej się posługiwać, nawet jeśli trzeba ją napełniać częściej niż jej większą kuzynkę.

Zawsze kochałem konewki. Nie mam pojęcia dlaczego. Może to właśnie prostota ich przeznaczenia i działania. Moją pierwszą była klasyczna konewka Piotrusia Królika – ta, w której się ukrył, gdy gonił go pan McGregor. Wciąż mam kilka, choć nie są moimi ulubionymi, bo są raczej ciężkie. Używam ich w warzywniaku do podlewania roślin kapustnych i tym podobnych, a zaparkowane przy szopie dodają atmosfery rodem z wiejskiej scenerii Beatrix Potter.

> Po całym życiu służby ich ocynkowane ciała mogą teraz odpoczywać i przyciągać spojrzenia niczym rośliny

Moim ulubionym modelem jest ta z długim dzióbkiem, która sprawia, że podlewanie roślin doniczkowych jest o wiele skuteczniejsze, bo dzióbek można wsunąć pod liście i dostarczyć eliksir życia dokładnie w miejsce, w którym jest potrzebny. Do siewek i świeżo posadzonych roślin potrzebne jest sitko. Jestem ich kolekcjonerem, mam kilka o różnym stopniu grubości i drobności sitka. Są powieszone w serii, na czterocalowych gwoździach wbitych w drewnianą krokiew mojej szklarni kuchennej, w kolejności od najmniejszej. Jak chirurg sięgający po ulubiony skalpel, zdejmuję konewkę, która wydaje się najlepiej dopasowana do zadania – z drobnym sitkiem do podlewania kuwetki ze świeżo pikowanymi siewkami lub z grubszym do świeżo posadzonych roślin sezonowych.

Konewka Haws – tego typu, którego używam – istnieje od 1886 roku i to, co zakładam, jest oryginalnym projektem, wciąż doskonale służy. W szkółce, gdzie pracowałem jako uczeń, mieliśmy nawet trzygalonową konewkę Haws, choć nikt z nas, oprócz najbardziej oddanych kulturystów, nie cieszył się na jej dźwiganie. Stała w kącie szklarni, prowokując nas, byśmy ją podnieśli i przetrwali dzień bez kontuzji barku.

Wzdłuż starego kamiennego muru w moim ogrodzie mam tuzin rozmaitych konewek i różnej pojemności, wszystkie ułożone w rzędzie. Są ustawione w kolejności, pod względem wielkości i to zdumiewające, ile jest wariantów: wysokie i smukłe, niskie i przysadziste, masywne i zgrabne. Nie używam ich; po prostu cieszę się, że po całym życiu służby nie wiadomo ilu ogrodnikom, ich ocynkowane ciała mogą teraz odpoczywać i przyciągać spojrzenia niczym rośliny.

Niektóre z nich są francuskie. Jeśli spotkaliście się z francuskimi konewkami, wiecie, że to naczynia wielkiej urody. Często mają zaokrąglony, wydęty korpus i dzióbek wyposażony w duże, wypukłe sitko. Mam wspaniale wypolerowaną miedzianą wersję, wysoką na całe 45 cm, która jest ozdobą naszego salonu. To dla mnie talizman, symbol życia spędzonego na pielęgnowaniu roślin, które kocham. A tak, i chorągiewka, którą zaprojektowałem na nasz dach, przedstawia motykę opartą o konewkę. To mówi chyba wszystko.

ZDJĘCIE: JASON INGRAM
ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN

eprasa.pl 3fa967eb13

Gardeners' World EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelna
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Współpracownicy
Bożka Piotrowska,
Joanna Roczyńska,
Grzegorz Falkowski,
Małgorzata Kalemba-Drożdż

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

Gardeners' World UK
Head of Content – Kevin Smith
Commercial Director – Rachel Clare
Editor – Kay Maguire

Immediate Media Co Ltd
CEO – Sean Cornwell

Group Managing Director – Alex White

CFO/COO – Dan Constanda

Director, Supply Chain & Licensing – Alfie Lewis

Director International, Licensing & Top Gear Magazine, UK – Tim Hudson

Head of Licensing – Tom Shaw

Head of Partners, Brand Management & Ethical Compliance – Molly Hope-Seton

Head of Syndication – Richard Bentley

BBC Studios, UK Publishing
SVP, Global Licensing – Stephen Davies

Global Director Publishing – Mandy Thwaites

UK.Publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2026 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 7-8/2026

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

wrześniowe wydanie

w sprzedaży pod koniec sierpnia

Czar krokosmii

Nasadzenia preriowe

Polecane sklepy ogrodnicze

Krotoszyn
Szkółka Bielawni Anna Bielawna
63-700 Krotoszyn, Ordonówny 1/lok. 6
66 471 28 30 • biuro@szkolkabielawni.pl
www.sklep.szkolkabielawni.pl

Płońsk
Centrum Ogrodnicze Eljan
09-100 Płońsk, Skarżyn, Wyszogrodzka 14
603 984 504 • info@eljan.eu
www.eljan.eu

Nowodworce
Davis & Kryjan-Gardens s.c.
Centrum Ogrodnicze
16-010 Nowodworce, Kwiatowa 7
85 744 15 95 • ogrody@dkgardens.pl
www.dkgardens.pl

Tuczempy
Centrum Ogrodnicze Piotrów
Alicja Piotrów
37-514 Tuczempy, Kwiatowa 7
16 623 19 84 • kwiaty.piotrow@wp.pl
www.ogrodnictwo-piotrow.pl

W tych sklepach zawsze znajdziesz magazyn „Gardener's World. Edycja Polska" oraz wydania specjalne.
Serdecznie zapraszamy wszystkie sklepy ogrodnicze do współpracy B2B:
22 257 84 99 (godz. 10:00–14:00) • prenumerata@avt.pl

eprasa.pl 3fa9b7ed18

Planta

na dobre
w ogrodzie!

Pełna gama produktów
do Twojego ogrodu!

Zapraszamy do oglądania serii filmów instruktażowych „z Plantą w ogrodzie".

Na kanale YouTube systematycznie umieszczamy nowe filmy, subskrybcja pozwoli Wam być na bieżąco!

Zeskanuj QR kod!

z Plantą w ogrodzie!

Planta sp. z o.o.
ul. Wyszyńskiego 16A, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl, www.planta.pl

eprasa.pl 3fa967eb13

Ogrodowa Przemiana

Odmień na dobre otoczenie Twojego domu - wybierz niezawodne narzędzia PROLINE, które przeszły technologiczną transformację i stały się maszynami w służbie Twojej zieleni.

PROLINE®
NARZĘDZIA Z CHARAKTEREM